

การศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา
: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

ปริญญานิพนธ์
ของ
วิริญญา วิวัฒนะชัยแสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
ตุลาคม 2550

การศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา
: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

บทคัดย่อ
ของ
วิริญญา วิวัฒน์ชะชัยแสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
ตุลาคม 2550

วิทย์ญา วิวัฒน์ชัยแสง. (2550). การศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของ
ไทยไปสหรัฐอเมริกา : กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย.
ปริญญาานิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รศ. ดร. สุนิตดา เทคนิยม
 ,อาจารย์ ไมตรี อภิพัฒน์มนตรี.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) เพื่อศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบใน
อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ.
2544-2548 (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้า
สำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548 (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.
2539-2548

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

จากการศึกษาพบว่า ค่า RCA ของทั้งสองประเทศมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าทั้งประเทศไทย
และประเทศอินโดนีเซีย ต่างยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป
ไปประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรม
เสื้อผ้าสำเร็จรูปมากกว่าประเทศไทย

(2) การศึกษาความได้เปรียบแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย
กับประเทศอินโดนีเซีย

2.1 เจาะลึกทางด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ พบว่าประเทศไทยมีข้อได้เปรียบ
คือ ประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่า และประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการ
แข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เหนือกว่าประเทศอินโดนีเซีย แต่หากมองถึงการ
ขนส่งทางเรือแล้ว พบว่าปริมาณเรือขนส่งและจำนวนท่าเรือสำคัญที่ใช้ในการขนส่งที่ประเทศไทย
มีน้อยกว่าประเทศอินโดนีเซีย และประเทศไทยมีข้อเสียเปรียบที่สำคัญ คือ ค่าจ้างแรงงานสูงกว่า

2.2 เจาะลึกทางด้านความต้องการภายในประเทศ พบว่าจำนวนประชากรของ
ประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนมากกว่าจำนวนประชากรของประเทศไทยมาก ดังนั้นขนาดตลาดของ
เสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศอินโดนีเซียย่อมมีขนาดตลาดใหญ่กว่าของประเทศไทยมาก แต่เป็น
ตลาดสินค้าระดับล่างเหมือนกัน

2.3 อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ พบว่าปัญหาที่ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีเหมือนกัน คือ การขาดความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) และอุตสาหกรรมสนับสนุนในประเทศยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ต้องพึ่งพาต่างประเทศสูง

2.4 โครงสร้างของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีโครงสร้างตลาดเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด บริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมมีการแข่งขันทางราคาอย่างรุนแรง ส่วนบริษัทขนาดใหญ่มีการแข่งขันต่ำเนื่องจากมีส่วนแบ่งตลาดที่ชัดเจน ประสบปัญหาขาดกลยุทธ์ทางการตลาดเนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ประกอบการเป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM)

2.5 เหตุสุดวิสัยที่ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียต้องเผชิญคือ การยกเลิกระบบโควตาจำกัดการนำเข้าสิ่งทอ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548

2.6 ทางด้านนโยบายรัฐบาล พบว่าทั้งรัฐบาลไทยและอินโดนีเซียต่างก็พยายามสนับสนุนอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในแนวทางที่คล้ายกัน เช่น การจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ การจัดงานแสดงสินค้า การส่งเสริมการลงทุน

(3) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2548

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย มีเพียงปัจจัยราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทยเพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

A STUDY OF EXPORT PRODUCT IN GARMENT INDUSTRY FROM
THAILAND TO THE UNITED STATES OF AMERICA
: A CASE STUDY OF THE COMPARISON BETWEEN THAILAND AND INDONESIA

AN ABSTRACT
BY
WIRUNYA WIWATTANACHAISANG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Economics degree in Managerial Economics
at Srinakharinwirot University
October 2007

Wirunya Wiwattanachaisang . (2007). *A Study of Export Product in Garment Industry from Thailand to The United States of America : A Case Study of The Comparison between Thailand and Indonesia*. Master thesis, M.E. (Managerial Economics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc.Prof.Dr.Sunitda Tesniyom, Mr.Maitri Abhibhatanamontri.

The purposes of this research were (1) to study comparative advantage index of garment industry from Thailand to the United States of America and from Indonesia to the United States of America , using RCA from 2001 to 2005, (2) to study competitive advantage of garment industry between Thailand and Indonesia from 2001 to 2005, and (3) to study on the factors affecting import demand for Thai garment of the United States of America from 1996 to 2005.

The results of this research were found as the following:

(1) The study of the revealed comparative advantage Index : RCA Index;

According to the study , RCA Indexes of Thailand and Indonesia were more than 1. This means that both countries had comparative advantage although garment industry from Indonesia was larger than Thailand's.

(2) The study of the revealed competitive advantage of garment industry between Thailand and Indonesia;

2.1 The conditions in domestic production-factor were found that Thailand had an advantage to get lower interest of loan from bank. Thailand also had higher capacity in competing among multinational countries in infrastructure than Indonesia's. However, Thailand had two advantages: marine transportation; there were fewer ships and important harbors in Thailand than ones in Indonesia and wage; workers in Thailand got higher than the other.

2.2 The condition in domestic demand was found that there was much more population in Indonesia than one in Thailand. Therefore, the size of the garment-industry market was larger than one in Thailand but the same lower merchandise market.

2.3 The related and supporting industries were found that both Thailand and Indonesia had the same problem was weak linkage between production stages within industries especially in the textile and garment industry, and weak supporting industries such that the garment industry had to rely heavily on imported raw materials.

2.4 The context for firm strategy and rivalry of both countries were monopolistic competition market and found that it was a high degree of price competition between small and medium sized producers and a low degree of competition among large firms because of clear market segments, and lack of an active market strategy because of the nature of business, for example manufacturers are primarily simply original equipment manufacturing (OEM) of already established international brands.

2.5 Both Thailand and Indonesia got a critical problem by accident that was the cancellation of quota system importing textile since 1 January 2005

2.6 It was found that both Thailand's and Indonesia's governments supported garment industry in the similar method for example encouraging the organization of developing garment industry, trade fair and investment supporting.

(3) The study of the factors affecting import demand for Thai garment of the United States of America from 1996 to 2005

For the study the factors affecting import demand for Thai garment of The United States of America , it was found that the one statistical significance affected the import demand was the average import price of the United States of America from Thailand.

การศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา
: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

ปริญญานิพนธ์
ของ
วิริญญา วิวัฒนะชัยแสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

ตุลาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาในการให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง จาก
รองศาสตราจารย์ ดร. สุนิตดา เทศนิยม และอาจารย์ ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี ในฐานะประธาน
และกรรมการ ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการทำงานวิจัยนี้ทุก
ขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัยและทำให้ผู้วิจัยรู้ถึงคุณค่าของ
งานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งสองยังเป็นแบบฉบับของ
อาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษา
ตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัย
นั้นมีได้สิ้นสุดลงเพียงการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้ หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอา
กระบวนการเรียนรู้ที่ถูกจุดประกายขึ้นในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่ต้อง
สืบเนื่องต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และจะต้องนำความรู้นั้นไปยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อไปอีกด้วยจึง
จะสมตามเจตนารมณ์เศรษฐศาสตรบัณฑิตการอย่างสมบูรณ์

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และเพื่อนๆทุกคนที่ให้การสนับสนุนและ
กำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

วิริญญา วิวัฒน์ชะยแสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	8
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
สมมติฐานในการวิจัย.....	14
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ.....	15
ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์การนำเข้า.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ขอบเขตของการศึกษา.....	42
การรวบรวมข้อมูล.....	44
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ผลการศึกษา.....	54
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	85
การอภิปรายผล.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	93
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	94
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก.	102
ภาคผนวก ข.	117
ภาคผนวก ค.	130
ภาคผนวก ง.	135
ภาคผนวก จ.	140
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	145

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 มูลค่าสินค้าส่งออกสำคัญ 10 อันดับแรกของไทยปี พ.ศ. 2544 -2548.....	1
2 ตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ปี พ.ศ. 2544 -2548.....	3
3 สินค้าออกของไทยไปสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ. 2544 -2548.....	4
4 การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2546 -2548.....	6
5 ข้อมูลและแหล่งข้อมูลในการวิจัย.....	43
6 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการส่งออก เสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียไปประเทศ สหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2544 – 2548.....	54
7 ค่าจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ.2539 -2547.....	55
8 มูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย และอินโดนีเซีย.....	57
9 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยสำหรับลูกค้าทั่วไปของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2544 -2548.....	58
10 จำนวนท่าเรือและปริมาณเรือขนส่งของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย.....	59
11 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐานปี พ.ศ. 2544 – 2548.....	60
12 จำนวนประชากรและ GDP ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2544 – 2548.....	61
13 จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ.2544 -2548.....	64
14 จำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2544 – 2548.....	66
15 อัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี.....	73
16 อัตราภาษีนำเข้าเส้นใยสังเคราะห์.....	74

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 อัตราภาซีนำเข้าผ้าผืนที่ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป....	74
18 สรุปความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของ ประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย.....	76
19 แสดงผลการศึกษาสมการอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป ของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ด้วยวิธีการคัดเลือกตัวแปร แบบลำดับขั้น (Stepwise Multiple Regression).....	79
20 การคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป เฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย.....	80
21 สรุปความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของ ประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย	88
22 ปริมาณการผลิตและบริโภคสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทย ปี พ.ศ.2544 -2548.....	106
23 จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปี พ.ศ.2544 -2548.....	108
24 จำนวนคนงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปี พ.ศ.2544 -2548.....	109
25 จำนวนเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปี พ.ศ.2544 -2548.....	110
26 ข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยไป ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ.2539-2548.....	131
27 ข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยไป ประเทศสหรัฐอเมริกายปี พ.ศ.2539-2548.....	132
28 ข้อมูลมูลค่าการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย ปี พ.ศ.2539-2548.....	133

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
29 ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2544 – 2548.....	134
30 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา จากประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2548.....	136
31 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา จากอินโดนีเซียตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2548.....	137
32 ราคานำเข้าเฉลี่ยของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซียตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2548.....	138
33 รายได้ประชาชาติที่แท้จริง จำนวนประชากร อัตราแลกเปลี่ยน และรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ.2539-2548.....	139
34 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป ของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยด้วยวิธี Enter.....	141
35 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป ของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยด้วยวิธี Stepwise.....	143

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 ดัดแปลงจากแบบจำลองระบบเพชรที่สมบูรณ์.....	13
3 Diamond Model ที่สมบูรณ์.....	20
4 อุปสงค์ตอบสนอง.....	29
5 แสดงการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหา Autocorrelation.....	51
6 กระบวนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	104
7 โครงสร้างต้นทุนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย จากมูลค่าสินค้าออกสำคัญ 10 อันดับแรกของประเทศไทย (ตาราง 1) อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมหมวดหนึ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ การสร้างผลผลิต การจ้างงาน และการส่งออก

ตาราง 1 มูลค่าสินค้าส่งออกสำคัญ 10 อันดับแรกของไทยปี พ.ศ. 2544 -2548

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2544	2545	2546	2547	2548
1.เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์					
และส่วนประกอบ	7,947.50	7,430.30	8,189.60	9,185.70	11,848.00
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(12.19)	(10.9)	(10.23)	(9.52)	(10.68)
2.รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	2,655.00	2,919.70	3,965.50	5,495.60	7,745.50
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(4.07)	(4.28)	(4.95)	(5.69)	(6.98)
3.แผงวงจรไฟฟ้า	3,512.20	3,308.00	4,624.60	4,902.80	5,950.60
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.39)	(4.85)	(5.78)	(5.08)	(5.36)
4.เม็ดพลาสติก	1,615.00	1,775.20	2,148.40	3,105.20	4,198.50
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(2.48)	(2.6)	(2.68)	(3.22)	(3.78)
5.ยางพารา	1,326.00	1,740.20	2,787.70	3,428.90	3,710.00
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(2.03)	(2.55)	(3.48)	(3.55)	(3.34)
6.อัญมณีและเครื่องประดับ	1,837.20	2,169.30	2,514.50	2,645.60	3,232.70
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(2.82)	(3.18)	(3.14)	(2.74)	(2.91)
7.เสื้อผ้าสำเร็จรูป	2,914.40	2,721.50	2,760.20	3,092.60	3,150.60
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(4.47)	(3.99)	(3.45)	(3.2)	(2.84)

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2544	2545	2546	2547	2548
8.เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์					
และส่วนประกอบ	1,692.80	2,094.60	2,501.80	3,225.10	3,141.80
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(2.6)	(3.07)	(3.13)	(3.34)	(2.83)
9.เหล็ก เหล็กกล้าและ					
ผลิตภัณฑ์	1,091.40	1,249.70	1,687.20	2,478.10	2,898.00
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(1.67)	(1.83)	(2.11)	(2.57)	(2.61)
10.เคมีภัณฑ์	1,015.10	1,193.00	1,581.40	2,059.20	2,646.80
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(1.56)	(1.75)	(1.98)	(2.13)	(2.39)
รวม 10 รายการ	25,606.70	26,601.50	32,760.80	39,618.80	48,522.50
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(39.28)	(39.03)	(40.93)	(41.04)	(43.73)
อื่นๆ	39,576.50	41,554.80	47,279.20	56,912.20	62,430.90
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(60.72)	(60.97)	(59.07)	(58.96)	(56.27)
มูลค่ารวม	65,183.20	68,156.30	80,040.00	96,531.00	110,953.30
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

ที่มา : กรมส่งเสริมการส่งออก. (2549ข). (ออนไลน์)

จากรายงานของกรมส่งเสริมการส่งออก ดังแสดงในตาราง 1 ชี้ให้เห็นว่า อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยมีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดลดลงทุกปี ล่าสุดในปี พ.ศ. 2548 อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปอยู่ในลำดับที่ 7 ของการส่งออกทั้งหมดของไทยมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 3,150.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.84

ตาราง 2 ตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ปี พ.ศ. 2544 -2548

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐ				
	2544	2545	2546	2547	2548
1.โลก	2,914.40	2,721.50	2,760.20	3,092.60	3,150.60
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)
2.อาเซียน	55.4	52.4	64.3	72.4	75.5
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(1.9)	(1.93)	(2.33)	(2.34)	(2.4)
3.สหภาพยุโรป	612	581.3	641	763.7	757.7
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(21)	(21.36)	(23.22)	(24.69)	(24.05)
4.ญี่ปุ่น	171.7	145.1	153	175.9	185.1
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.89)	(5.33)	(5.54)	(5.69)	(5.88)
5.สหรัฐอเมริกา	1,625.20	1,536.30	1,507.30	1,632.60	1,664.90
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(55.76)	(56.45)	(54.61)	(52.79)	(52.84)

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. (2549ค). (ออนไลน์)

สำหรับการพิจารณาในแง่ของการพึ่งพาตลาดส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปตามรายงานของกรมส่งเสริมการค้าส่งออก พบว่าในช่วงระยะ 5 ปีที่ผ่านมาตลาด สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปอันดับ 1 ของไทยมาโดยตลอด โดยมูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2548 เท่ากับ 1,664.9 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 52.84 ของมูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งหมด ส่วนตลาดส่งออกที่มีความสำคัญรองลงมา คือ สหภาพยุโรป และ ญี่ปุ่น ส่วนกลุ่มอาเซียนมูลค่าการส่งออกยังคงมีน้อย เพียงประมาณ 75.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.40 เท่านั้น

ตาราง 3 สินค้าออกของไทยไปสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ. 2544 -2548

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2544	2545	2546	2547	2548
1.เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ					
ส่วนประกอบ	1,650.00	1,643.10	1,333.10	1,615.00	1,992.60
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(12.5)	(12.16)	(9.8)	(10.41)	(11.72)
2.เสื้อผ้าสำเร็จรูป	1,625.20	1,536.30	1,507.30	1,632.60	1,664.90
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(12.31)	(11.37)	(11.09)	(10.53)	(9.8)
3.เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และ					
ส่วนประกอบ	563.8	795.1	863.2	1,196.70	1,191.30
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(4.27)	(5.89)	(6.35)	(7.72)	(7.01)
4.อัญมณีและเครื่องประดับ	574.5	548.9	618.7	718.3	956.5
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(4.35)	(4.06)	(4.55)	(4.63)	(5.63)
5.อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	786.7	828.9	865.6	890.1	894.2
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.96)	(6.14)	(6.37)	(5.74)	(5.26)
6.ผลิตภัณฑ์ยาง	343.2	383.8	435.8	480.8	622.8
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(2.6)	(2.84)	(3.21)	(3.1)	(3.66)
7.แผงวงจรไฟฟ้า	735.2	657.6	587.2	583	600.8
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.57)	(4.87)	(4.32)	(3.76)	(3.53)
8.เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ	162.5	187.4	208.3	360.6	532.8
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(1.23)	(1.39)	(1.53)	(2.33)	(3.13)
9.กุ้งสดแช่เย็น แช่แข็ง	612.9	362.2	449.8	373	498.4
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(4.64)	(2.68)	(3.31)	(2.41)	(2.93)

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2544	2545	2546	2547	2548
10.เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน	262	341.3	351.6	435.1	405.6
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(1.98)	(2.53)	(2.59)	(2.81)	(2.39)
รวม 10 รายการ	7,315.80	7,284.70	7,220.70	8,285.20	9,359.90
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(55.42)	(53.92)	(53.11)	(53.42)	(55.07)
อื่นๆ	5,883.90	6,224.70	6,375.50	7,223.30	7,637.00
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(44.58)	(46.08)	(46.89)	(46.58)	(44.93)
มูลค่ารวม	13,199.60	13,509.40	13,596.20	15,508.50	16,996.80
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. (2549ก). (ออนไลน์)

ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าสินค้าออกของไทยไปสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ. 2544-2548 อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปอยู่ในอันดับที่ 2 ของการส่งออกทั้งหมดของไทย มีมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2548 เท่ากับ 1,664.9 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.80 รองมาจากอุตสาหกรรมเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 1

ตาราง 4 การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2546 -2548

ลำดับแหล่งนำเข้า	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ		
	2546	2547	2548
1.จีน	8,690	10,723	16,810
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(13.81)	(16.03)	(23.74)
2.เม็กซิโก	7,098	6,845	6,230
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(11.28)	(10.24)	(8.8)
3.ฮ่องกง	3,731	3,878	3,524
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.93)	(5.8)	(4.98)
4.อินเดีย	2,057	2,278	3,058
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(3.27)	(3.4)	(4.32)
5.ฮอนดูรัส	2,567	2,742	2,685
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(4.08)	(4.1)	(3.79)
6.เวียดนาม	2,339	2,506	2,666
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(3.71)	(3.74)	(3.77)
7.อินโดนีเซีย	2,155	2,402	2,882
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(3.43)	(3.6)	(4.07)
8.บังกลาเทศ	1,758	1,872	2,268
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(2.79)	(2.8)	(3.2)
9.ไทย	1,742	1,822	1,833
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(2.77)	(2.72)	(2.59)
10.โดมินิกัน	2,099	2,036	1,831
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(3.34)	(3.04)	(2.58)

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับแหล่งนำเข้า	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ		
	2546	2547	2548
รวม 10 อันดับแรก	34,236	37,104	43,787
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(54.42)	(55.48)	(61.84)
แหล่งนำเข้าอื่นๆ	28,675	29,771	27,023
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(45.58)	(44.52)	(38.16)
การนำเข้ารวม	62,911	66,875	70,810
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(100)	(100)	(100)

ที่มา : Golbal Trade Atlas (2006c) United States Import statistic from World.
(Online)

ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ. 2544 -2548 โดยในปี พ.ศ. 2548 สหรัฐอเมริกาได้นำเข้ามาจากต่างประเทศ 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน เม็กซิโก ฮองกง อินเดีย และฮอนดูรัส โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 9 มีมูลค่าเท่ากับ 1,833 ล้านเหรียญสหรัฐฯหรือคิดเป็นร้อยละ2.59

จากข้อมูลข้างต้นจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา เพื่อที่จะได้ทราบสถานการณ์ทางการค้า โดยในการศึกษาจะนำไปเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีมูลค่ารวมในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐอเมริกาสูงและเป็นคู่แข่งที่สำคัญที่สุดของไทยในกลุ่มอาเซียน และมีข้อจำกัดที่ว่าประเทศจีนที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญอันดับ 1 โดนมาตรการคุ้มกัน (Safeguard) จากสหรัฐอเมริกาในช่วงกลางปี 2548 จึงไม่สามารถสะท้อนให้เห็นความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริงได้ จึงเห็นว่าควรมีการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซีย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา

จากประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมของภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและการส่งออกต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2548

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อได้เปรียบและเสียเปรียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย
3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ซึ่งจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงและกำหนดแนวทางในการผลิตและการส่งออกอันจะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาการส่งออกอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา มีสินค้า 2 รายการตามพิกัดศุลกากรระบบฮาร์โมนี (Harmonize System : HS) คือ HS.61 -62
 HS 61 เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบถัก
 HS 62 เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบทอ
2. การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏจะใช้ข้อมูลทศนิยม โดยเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของไทยในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548
3. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันจะใช้ข้อมูลทศนิยม โดยเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548
4. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย จะใช้ข้อมูลทศนิยมปี พ.ศ. 2539-2548

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เสื้อผ้าสำเร็จรูป (HS.61-62)** หมายถึง สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านกระบวนการจัดหาวัตถุดิบและออกแบบจนถึงขั้นตอนการตัดเย็บที่ได้สำเร็จรูปออกมา ซึ่งมีทุกขนาด หลายแบบ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ (กรมศุลกากร. 2549 : ออนไลน์)
2. **ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index : RCA Index)** เป็นดัชนีแสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศไทยหรือประเทศอินโดนีเซียไปสหรัฐอเมริกา ต่อสัดส่วนการนำเข้าสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกากับการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา
 ถ้าค่า $RCA > 1$ มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ
 ถ้าค่า $RCA < 1$ มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ
3. **ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)** หมายถึง การที่ประเทศไทย หรือ ประเทศอินโดนีเซีย มีความได้เปรียบมากกว่าสหรัฐอเมริกาในการผลิตและส่งออก
4. **ความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative disadvantage)** หมายถึง การที่ประเทศไทย หรือ ประเทศอินโดนีเซียมีความเสียเปรียบในการส่งออกไปสหรัฐอเมริกา

5. **ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage)** หมายถึง การแข่งขันของประเทศในการส่งออก โดยดูจากปัจจัย 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิต, เงื่อนไขทางด้านอุปสงค์, อุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง, กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันของผู้ผลิต ซึ่งนอกจาก 4 ปัจจัยข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยเสริมที่เกี่ยวข้องอีก 2 ปัจจัยคือ รัฐบาลและโอกาสหรือเหตุสุดวิสัย

6. **เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)** หมายถึง ความสามารถในการเพิ่มปัจจัยการผลิตที่ตนมีอยู่ให้ก้าวหน้าพัฒนาต่อไป ได้แก่ ปัจจัยแรงงาน ปัจจัยทุน ปัจจัยด้านระบบขนส่ง ปัจจัยด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน

7. **เงื่อนไขทางด้านอุปสงค์ (Demand Condition)** หมายถึง ความต้องการภายในประเทศ ได้แก่ ขนาดของอุปสงค์ภายในประเทศ และลักษณะของอุปสงค์ภายในประเทศ

8. **อุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง (Supporting and Related Industries)** หมายถึง ความสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้ผลิตและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ผลิตวัตถุดิบ ความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม และความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุน

9. **กลยุทธ์ (Strategy)** หมายถึง วิธีการที่ผู้ผลิตคิดหรือสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อให้เพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันทางด้านราคา และการแข่งขันที่ไม่ใช่ราคา

10. **โครงสร้างตลาด (Market Structure)** หมายถึง ลักษณะตลาดโดยพิจารณาจากจำนวนผู้ผลิต การครองส่วนแบ่งตลาดในอุตสาหกรรม

11. **สภาพการแข่งขันของผู้ผลิต (Rivalry)** หมายถึง ผลกระทบที่เกิดจากจำนวนผู้ผลิตในอุตสาหกรรม ส่วนแบ่งตลาดของผู้ผลิตในประเทศ

12. **โอกาสหรือเหตุสุดวิสัย (Chance)** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้คาดการณ์มาก่อนล่วงหน้า เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

13. **รัฐบาล (Government)** หมายถึง นโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลต่ออุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

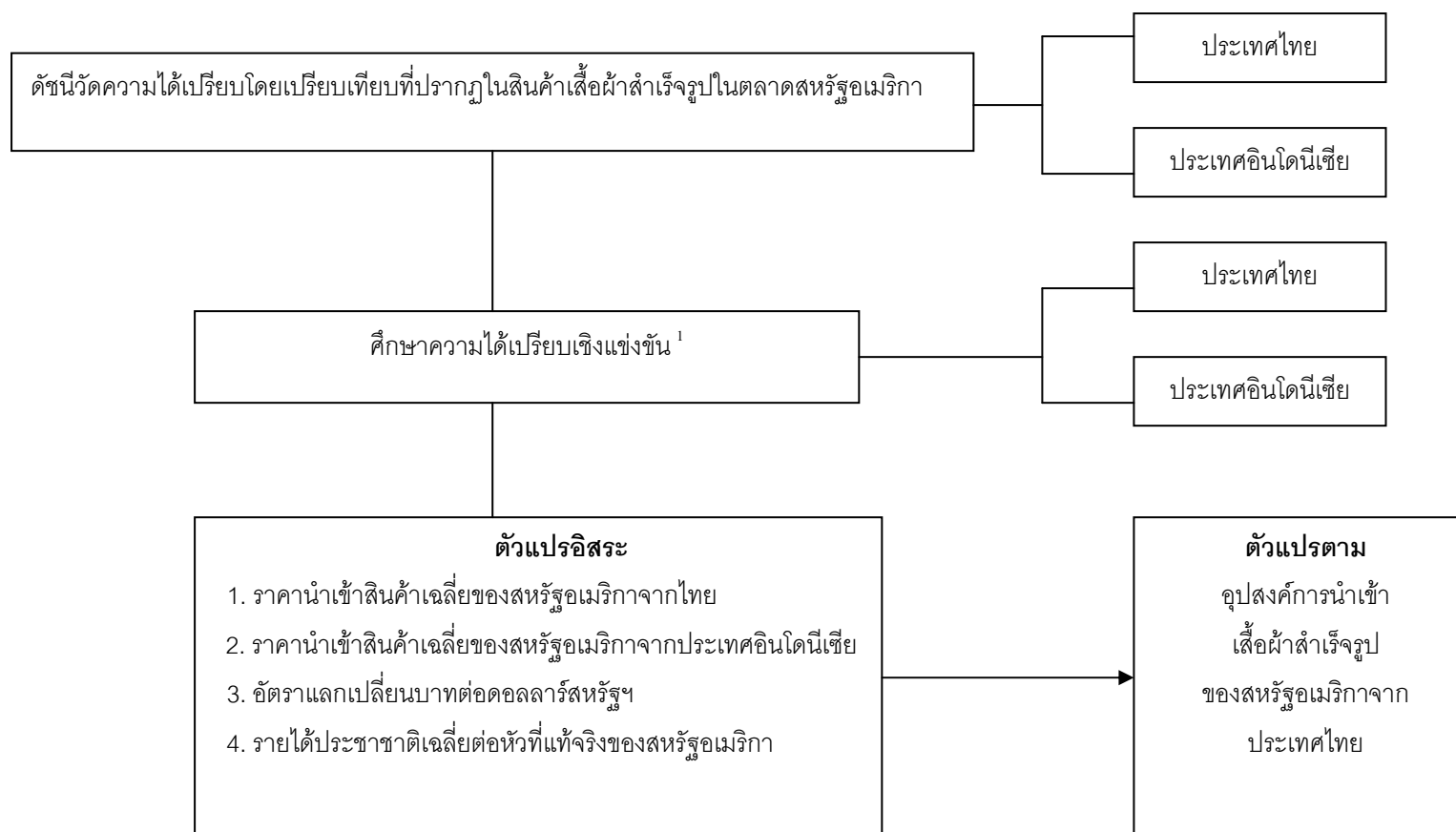
14. **อุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป** หมายถึง ปริมาณการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย มีหน่วยเป็นโหล

15. **ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป** หมายถึง ราคานำเข้าเฉลี่ยตามระบบ Harmonize System (HS) ของสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทยหรือจากประเทศคู่แข่ง มีหน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ

16. อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate) หมายถึง ราคาของเงินตราสกุลบาทเมื่อเทียบกับเงินตราสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ มีหน่วยเป็นบาท ต่อ ดอลลาร์สหรัฐฯ

17. รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของประเทศไทย หมายถึง รายได้โดยเฉลี่ยต่อคนที่ปรับลดด้วยดัชนีราคาในประเทศไทย มีหน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

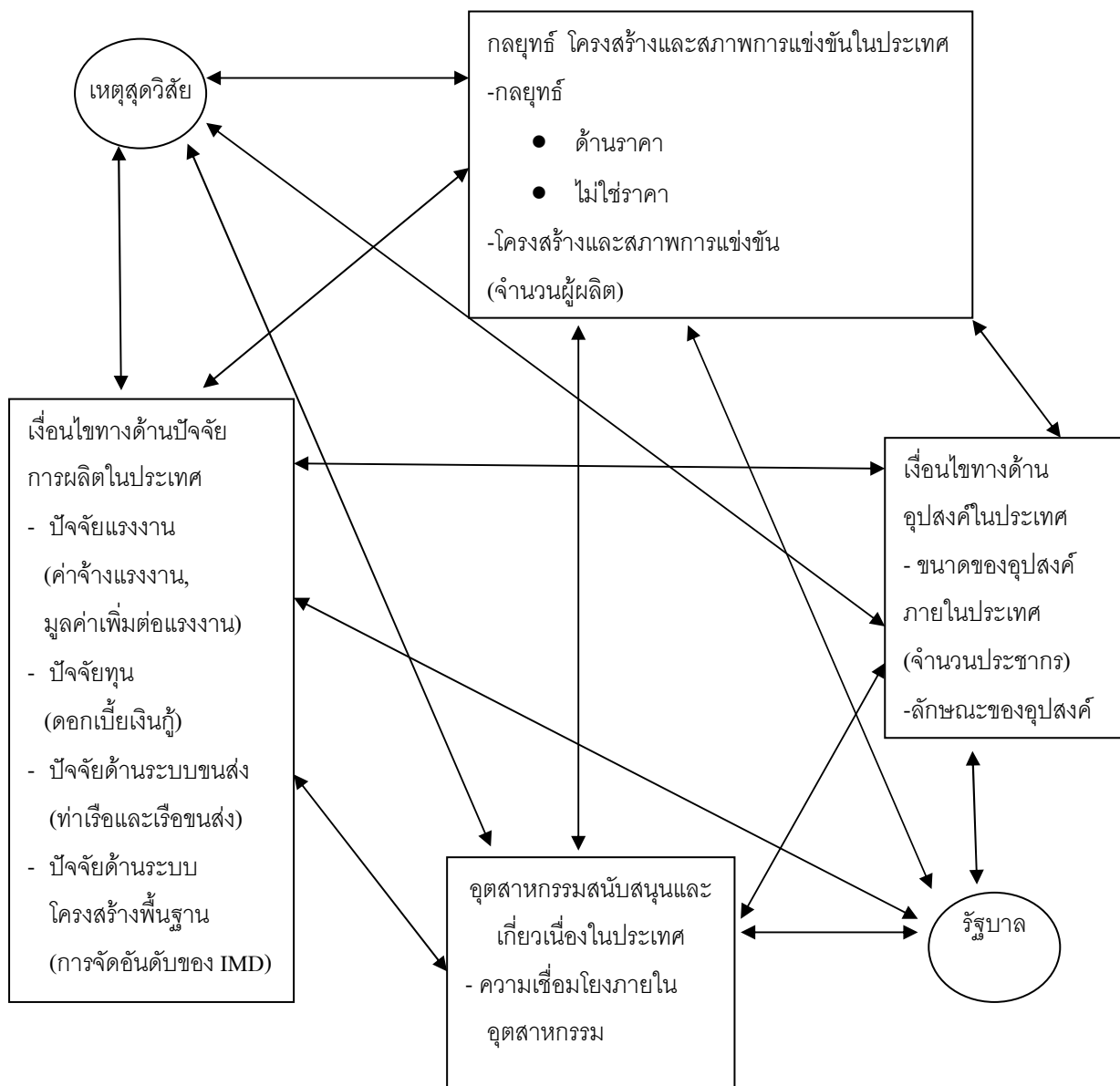

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หมายเหตุ

1. ศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

ศึกษาจากแบบจำลองระบบเพชร

ภาพประกอบ 2 ดัดแปลงจากแบบจำลองระบบเพชรที่สมบูรณ์

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานสำหรับการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา

1. ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าประเทศไทย
2. ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันมากกว่าประเทศไทย

สมมติฐานสำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

1. ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

2. ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

3. อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

4. รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้เสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ
2. ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน
3. แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์การนำเข้า
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage)

ตามทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อการผลิตและการค้าระหว่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของระบบเศรษฐกิจนั้น (เกษร จันทภฏฐิก, 2538 : 108-117)

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ หมายถึง ความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ลักษณะของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนี้ สามารถอธิบายเกี่ยวกับการผลิตและการค้าระหว่างประเทศต่างๆได้

สำหรับแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวกับทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในระยะแรก ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศโดยอดัม สมิธ (Adam Smith) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Theory of Absolute Advantage) คือ ประเทศ 2 ประเทศจะมีการค้าที่เกิดจากการความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ โดยประเทศหนึ่งจะผลิตและส่งออกสินค้าที่ประเทศตนมีความสมบูรณ์และอีกประเทศหนึ่งจะไม่ผลิต แต่จะนำเข้าสินค้าที่ประเทศตนมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าหรือมีการเสียเปรียบอย่างสมบูรณ์

หลังจากนั้นทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ก็เกิดขึ้นซึ่งนำทฤษฎีในเรื่องความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Theory of Absolute Advantage) อธิบายพื้นฐานที่ว่าประเทศควรจะผลิตและค้าสินค้าอะไร โดย Ricardo ได้เพิ่มเติมจาก Adam Smith ว่าแต่ละประเทศมีความชำนาญเฉพาะอย่างในการการผลิตสินค้าที่สามารถผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า และแต่ละประเทศจะนำเข้าสินค้าที่ผลิตแล้วมีต้นทุนโดยเปรียบเทียบในการผลิตสูงกว่าแทน ซึ่งในปี ค.ศ. 1817 Ricardo เป็นผู้เสนอแนวคิดในการเลือกผลิตสินค้าว่า ประเทศใดควรจะผลิต

สินค้าอะไร โดยดูจากการเปรียบเทียบความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage) คือ ประเทศหนึ่งจะส่งออกสินค้าที่มีประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตสูงกว่า หรือมีความได้เปรียบมากกว่า และนำเข้าสินค้าที่ประเทศนั้นมีประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตต่ำกว่าของประเทศอื่น แนวความคิดนี้อธิบายภายใต้ข้อสมมติที่ว่า

1. มีปัจจัยการผลิตเพียงชนิดเดียว คือ แรงงานถูกใช้ในสัดส่วนคงที่ ซึ่งเท่ากันในการผลิตสินค้าทุกชนิดและมีคุณภาพเหมือนกันหมด (Homogeneous)

2. ปัจจัยการผลิตเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศไม่ได้

3. การค้าเป็นไปอย่างเสรี

4. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการผลิต

5. ความพอใจในการบริโภคของแต่ละประเทศเหมือนกัน

ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นแนวคิดของเฮคเชอร์ โอลิน (Heckscher-Ohlin) นักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก ซึ่งอธิบายว่าความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในแต่ละประเทศจะเป็นปัจจัยพื้นฐานกำหนดโครงสร้างของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรม ดังนั้นประเทศจะได้ประโยชน์จากการผลิตและทำการค้าสินค้าที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากภายในประเทศ เป็นการอธิบายภายใต้แบบจำลองที่มีปัจจัยการผลิต 2 ประเภท คือ แรงงานและทุน โดยสินค้าและปัจจัยการผลิตสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีในประเทศ แต่เคลื่อนย้ายระหว่างประเทศไม่ได้ จากแนวคิดนี้ ประเทศที่มีปัจจัยทุนมากกว่าก็จะเลือกผลิตและส่งออกเฉพาะสินค้าที่ต้องใช้ปัจจัยทุนมากในการผลิต (Capital Intensive) ส่วนประเทศที่มีปัจจัยแรงงานมากกว่าก็จะเลือกผลิตและส่งออกเฉพาะสินค้าที่ต้องใช้ปัจจัยแรงงานมากในการผลิต (Labor Intensive) (วรรณท์ กิตติอัมพานนท์. 2530 : 26-27) จากแนวคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสามารถนำมาใช้วัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกของแต่ละประเทศได้ โดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative

Advantage Index : RCA Index)

Balassa ได้อธิบายดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏว่าเป็นความสัมพันธ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการค้าของแต่ละประเทศ ในแต่ละสินค้า โดยมีข้อสมมติว่ารูปแบบของสินค้าในการทำการค้าสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของต้นทุนในแต่ละประเทศ ซึ่งความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะเป็นตัวตัดสินใจเกี่ยวกับการส่งออกของแต่ละประเทศ และสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ คือ ความแตกต่างของต้นทุน (Balassa. 1989 : 63)

ในการหาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ จะใช้ข้อมูลการส่งออก โดยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (Balassa. 1989 : 80)

$$RCA = \frac{X_i/X}{W_i/W}$$

โดยที่

RCA_{ik} คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของผู้ส่งออกสุทธิในสินค้า i ของประเทศ X ไปตลาดโลก

X_i คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า i โดยประเทศ X ไปตลาดโลก

X คือ มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ X ไปตลาดโลก

W_i คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของโลก

W คือ มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของโลก

โดยถ้าค่า $RCA > 1$ แสดงว่า ประเทศ X มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า i ไปตลาดโลก

โดยถ้าค่า $RCA < 1$ แสดงว่า ประเทศ X มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า i ไปตลาดโลก

แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทย(หรือประเทศอินโดนีเซีย) ในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปสหรัฐอเมริกา ดังนั้นจึงใช้สูตรในการคำนวณดังนี้ (Balassa. 1989 : 44)

$$RCA_{ik} = \frac{X_{ik}/X_i}{X_{wk}/X_w}$$

โดยที่

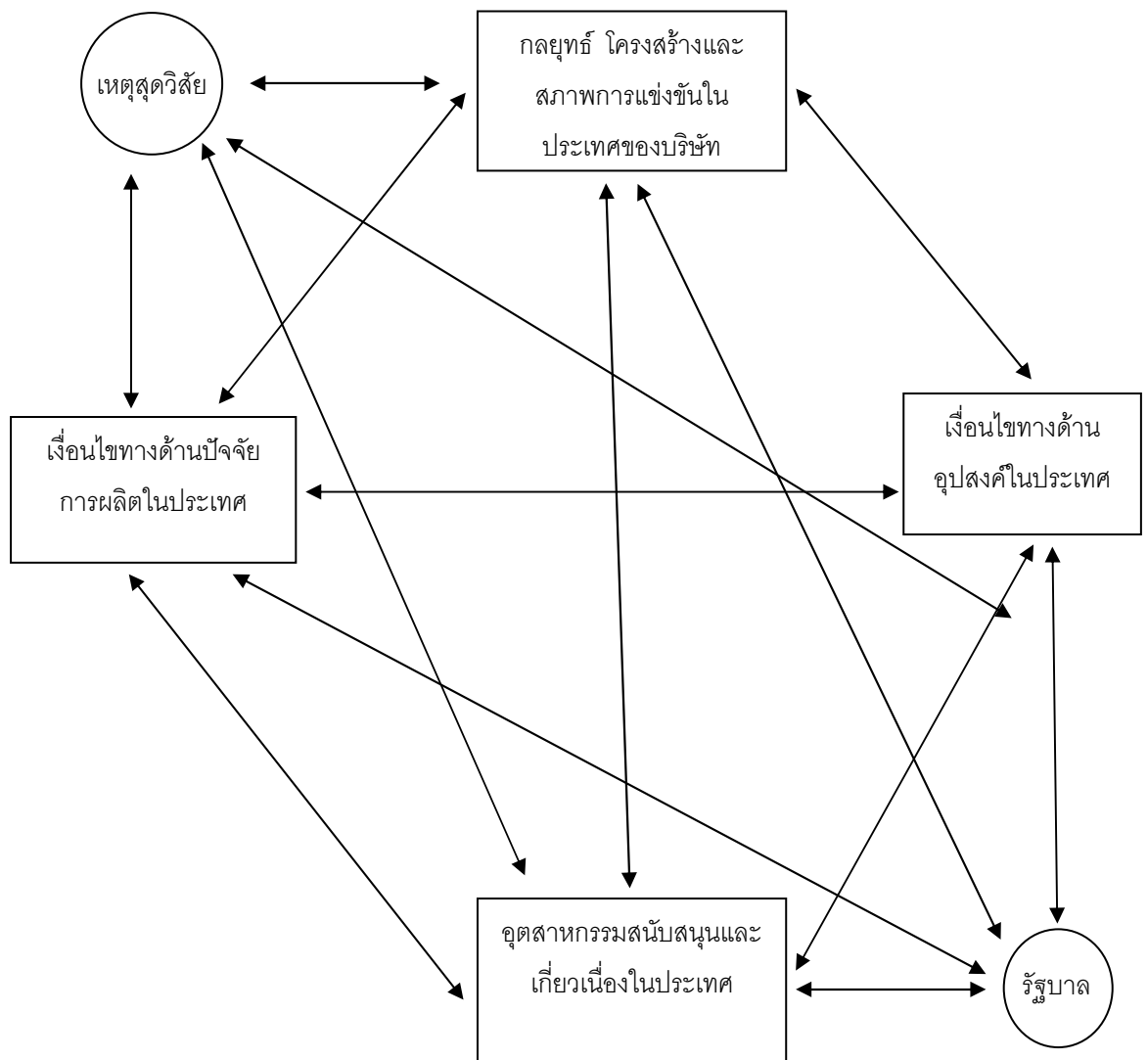
RCA_{ik} คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของผู้ส่งออกสุทธิ
ในสินค้า k ของประเทศ i ที่มีต่อประเทศ w

X_{ik}	คือ	มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศ w
X_i	คือ	มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ i ไปยังประเทศ w
X_{wk}	คือ	มูลค่าการนำเข้าสินค้า k ของประเทศ w
X_w	คือ	มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศ w
k	คือ	สินค้า ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป
i	คือ	ประเทศผู้ส่งออก ได้แก่ประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย
w	คือ	ประเทศผู้นำเข้า ได้แก่สหรัฐอเมริกา

2. ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (The Theory of Competitive Advantage)

Michael E. Porter (1990 : 64) ได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระดับความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยมีแนวคิดที่ว่าภาวะการแข่งขันในการค้าโลก ประเทศทุกประเทศย่อมพยายามเลือกยุทธวิธีที่ดีที่สุดที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ในอุตสาหกรรมในประเทศของตน ดังนั้นประเทศจึงจำเป็นที่จะต้องประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน โอกาส รวมถึงการคุกคามจากประเทศคู่แข่งและภาวะการแข่งขัน (Strength, Weakness, opportunity, and Threat : SWOT) ของอุตสาหกรรมในประเทศของตน และคู่แข่ง เพื่อให้สามารถหาแนวทางปรับตัวให้แข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพในตลาดโลกที่มีการแข่งขันรุนแรงขึ้นทุกขณะ

Porter ได้วิพากษ์แนวคิดเรื่องความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เน้นเพียงอุปทานของปัจจัยในประเทศ และต้องการหาคำอธิบายว่า ทำไมอุตสาหกรรมในบางประเทศจึงมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าประเทศอื่น เพื่อหาเหตุผลว่า ทำไมบางอุตสาหกรรมในบางประเทศจึงประสบความสำเร็จกว่าอุตสาหกรรมเดียวกันในประเทศอื่น และพบว่า ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน (competitive advantage) ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่เป็นสิ่งที่สามารถสร้างขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้ทั้งทางบวกและลบ โดยสามารถทำความเข้าใจแนวคิดดังกล่าวผ่านมุมมองของเศรษฐศาสตร์จุลภาค ส่วนปัจจัยมหภาค เช่น อัตราดอกเบี้ย ค่าจ้าง แรงงาน และอัตราแลกเปลี่ยน แม้จะมีความสำคัญในการสร้างความได้เปรียบให้กับประเทศ แต่ Porter เชื่อว่า สิ่งสำคัญกว่าคือ เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมภายในประเทศที่เอื้อต่ออุตสาหกรรมของประเทศนั้น Porter จึงได้สร้างแบบจำลอง Diamond Model ในการวิเคราะห์ โดยมีปัจจัยหรือตัวบ่งชี้ (determinants) ข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่สำคัญรวม 4 กลุ่มตัวแปร ดังนี้

ภาพประกอบ 3 Diamond Model ที่สมบูรณ์

1. เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ปัจจัยการผลิตในประเทศจะเป็นตัวกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ โดยปัจจัยการผลิตในที่นี้จะมีความหมายอย่างกว้าง ประกอบด้วย แรงงาน (Labor) ที่ดิน (Arable Land) ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) ทุน (Capital) และสาธารณูปโภค (Infrastructure) ในที่นี้ เทคโนโลยีในการผลิตถือว่าเป็นปัจจัยการผลิตเช่นเดียวกัน ดังนั้นสภาพปัจจัยการผลิตในความหมายของ Porter จะหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ประเทศมี (Factor Endowment) และเกี่ยวข้องกับการผลิตของผู้ผลิตภายในประเทศ และมีผลกระทบต่อความได้เปรียบและเสียเปรียบในการแข่งขัน กล่าวโดยสรุปสภาพปัจจัยการผลิตในที่นี้จะครอบคลุมทรัพยากร (Resources) ต่างๆ ในประเทศที่มีอยู่ ซึ่งจะประกอบไปด้วย

1.1 ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) หมายถึง ปริมาณแรงงานคุณภาพและทักษะของแรงงาน ต้นทุนทางด้านแรงงาน (ค่าจ้าง) และการจัดการทางด้านทรัพยากรมนุษย์

1.2 ทรัพยากรทางกายภาพ (Physical Resources) หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ และคุณภาพของทรัพยากร รวมถึงต้นทุนหรือมูลค่าของทรัพยากร ทรัพยากรกายภาพในที่นี้จะหมายถึง ที่ดิน น้ำ แร่ธรรมชาติ (Mineral) และพลังงานธรรมชาติ (Power Sources) อื่นๆ นอกจากลักษณะคุณภาพของทรัพยากรกายภาพข้างต้นแล้ว ที่ตั้ง (Location) และขนาด (Geographic Size) ก็มีความสัมพันธ์กับผู้ผลิตในประเทศและในตลาด เพราะว่าที่ตั้งของแหล่งทรัพยากรจะเกี่ยวข้องกับต้นทุนทางการขนส่ง (Transportation Cost) และจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนของผู้ผลิตได้

1.3 ทรัพยากรทางด้านความรู้ (Knowledge Resources) หมายถึง ทรัพยากรที่เกิดจากการสร้างสรรค์ พัฒนาและฝึกอบรม จะพบมากในปัจจัยด้านแรงงานที่มีทักษะเฉพาะ เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร นักการตลาด และเจ้าหน้าที่เทคนิค เป็นต้น การพัฒนาทางด้านความรู้จะเกิดจากการสนับสนุนของทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน โดยประเทศใดก็ตามที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางด้านนี้มาก มีนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน ประเทศนั้นจะมีศักยภาพในการพัฒนาและการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ได้

1.4 ทรัพยากรทางด้านเงินทุน (Capital Resources) หมายถึง จำนวนและต้นทุนในการจัดหาและได้มาซึ่งเงินทุน ประเทศใดก็ตามที่มีแหล่งเงินทุนในประเทศที่มีต้นทุนต่ำ อัตราดอกเบี้ยต่ำและความมั่นคงของแหล่งเงินในประเทศ รวมถึงปริมาณเงินทุนที่เพียงพอในประเทศ จะทำให้ผู้ผลิตในประเทศนั้นมีความได้เปรียบเหนือกว่าประเทศที่มีข้อจำกัดทางด้านเงินทุน เนื่องมาจาก

การได้มาซึ่งเงินทุนจะรวมเป็นต้นทุนในการผลิตด้วย หากต้นทุนนี้มีราคาแพงจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่สูงตามไปด้วย

1.5 สาธารณูปโภค (Infrastructure) หมายถึง ปริมาณสาธารณูปโภคที่เพียงพอ และราคาไม่แพง ในที่นี้หมายถึง เครื่องสาธารณูปโภคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ การขนส่ง เป็นต้น เพราะประเทศใดก็ตามที่มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคนี้ จะสามารถรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในประเทศ การพัฒนาการผลิตในประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิต

โดยมีวิธีการแบ่งปัจจัยการผลิต 2 วิธีคือ วิธีแรกแบ่งปัจจัยการผลิตออกเป็นปัจจัยพื้นฐาน และปัจจัยขั้นสูง ปัจจัยพื้นฐาน หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ แรงงานที่มีความชำนาญและกึ่งชำนาญ รวมทั้งทุน ปัจจัยขั้นสูงหมายถึง โครงสร้างพื้นฐานทางโทรคมนาคม สมัยใหม่ บุคลากรที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมในระดับสูง ซึ่งปัจจัยพื้นฐานเป็นบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบด้านการแข่งขันที่ไม่ยั่งยืนแต่ปัจจัยขั้นสูงมีความสำคัญมากต่อการเสริมสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขันที่สูง เพราะการพัฒนาปัจจัยขั้นสูงจะต้องใช้เงินทุนสูงและต้องสะสมเป็นระยะเวลานาน

วิธีที่ 2 แบ่งปัจจัยการผลิตออกเป็นปัจจัยทั่วไปกับปัจจัยเฉพาะทาง ปัจจัยทั่วไป หมายถึง ถนน แหล่งเงินทุน ประเภทหนี้ บุคลากรระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าที่ไม่จำกัดว่าต้องใช้กับอุตสาหกรรมใด ปัจจัยเฉพาะทาง หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมเฉพาะทาง โดยทั่วไปแล้วปัจจัยเฉพาะทางเมื่อได้รับการพัฒนาสูงขึ้นก็จะมีลักษณะเฉพาะทางมากขึ้น เป็นบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบด้านการแข่งขันสูงและก่อให้เกิดนวัตกรรมได้มากกว่าปัจจัยทั่วไป และปัจจัยพื้นฐาน

Porter ให้ความสำคัญกับความสามารถของประเทศในการเปลี่ยนทรัพยากรพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรอื่นๆ ให้เกิดความได้เปรียบ จึงเป็นการให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ถูกสร้างทั้งหลายในการส่งเสริมข้อได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ Porter ยังเชื่อว่า ข้อได้เปรียบในการแข่งขันอาจจะเกิดจากการที่ประเทศมี “ข้อเสียเปรียบของปัจจัยบางด้าน” เนื่องจากจะเป็นแรงผลักดันให้อุตสาหกรรมของประเทศต้องปรับตัวและพัฒนาเพื่อเอาชนะข้อเสียเปรียบเหล่านั้น

2. เงื่อนไขทางด้านการต้องการหรืออุปสงค์ (Demand Condition)

อุปสงค์หรือความต้องการในที่นี้จะหมายถึงความต้องการภายในประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิดความได้เปรียบด้านการแข่งขันในตลาดโลกได้ เนื่องจากอุปสงค์หรือความต้องการภายในประเทศจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนากิจการผลิตรสินค้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ความต้องการภายในประเทศที่เพียงพอจะสามารถรองรับการผลิตปริมาณมากๆ ในประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดเนื่องจากสามารถทำการผลิตในปริมาณมากๆ นอกจากนั้นปริมาณและความต้องการในประเทศที่เพียงพอจะก่อให้เกิดการพัฒนาและขยายตัวในการผลิตของผู้ผลิตในประเทศอีกด้วย ในแบบจำลองของ Porter จะเน้นสภาพความต้องการหรืออุปสงค์ในประเทศ ทั้งในรูปของปริมาณและคุณภาพของความต้องการ โดยให้ความสำคัญทางด้านคุณภาพเป็นหลัก คุณภาพของความต้องการในที่นี้หมายถึง การบริโภคที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีเหตุมีผล คำนึงถึงประโยชน์ของการใช้ ซึ่งจะช่วยประหยัดทรัพยากรที่ถูกนำมาใช้ในการผลิตที่ไม่จำเป็นหรือไม่เป็นที่ต้องการ ประเทศใดก็ตามที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของความต้องการในประเทศ จะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุด นอกจากนั้นแล้วการเน้นความต้องการภายในประเทศหรือตลาดในประเทศเป็นหลัก จะเป็นการลดการพึ่งพาผู้ซื้อในตลาดต่างประเทศ และความผันผวนอันเนื่องมาจากตลาดภายนอกประเทศ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาจกระทบผู้ผลิตในประเทศได้หากไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้ทันการเปลี่ยนแปลงนั้น ก็จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของตนได้

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขความต้องการหรืออุปสงค์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน ได้แก่

2.1 โครงสร้างการแบ่งตลาดของอุปสงค์ในประเทศ (Segment Structure of Demand) บริษัทหรืออุตสาหกรรมมักจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศถ้าบริษัทหรืออุตสาหกรรมนั้นมีอุปสงค์ในประเทศที่คล้ายคลึงกับอุปสงค์โลกและตลาดส่วนที่คล้ายคลึงกับอุปสงค์โลกเป็นตลาดส่วนที่สำคัญของบริษัทหรืออุตสาหกรรมนั้นมากกว่าตลาดส่วนเดียวกันของประเทศอื่น ในทางกลับกันตลาดส่วนที่มีความสำคัญน้อยในอุตสาหกรรมมักจะเสียเปรียบคู่แข่งจากต่างประเทศ ถ้าตลาดส่วนนั้นมีความคล้ายคลึงกับอุปสงค์โลก

2.2 ผู้ซื้อที่รู้จริง (Sophisticated and Demanding Buyers) ผู้ซื้อที่รู้จริงในสินค้าหรือบริการใดจะตั้งมาตรฐานไว้สูงเวลาเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ซึ่งเท่ากับเป็นแรงกดดันให้บริษัทต้องพัฒนาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขัน ดังนั้น ประเทศจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่มีผู้ซื้อในประเทศที่รู้จริงกว่าผู้ซื้อในต่างประเทศ

2.3 อุปสงค์ในประเทศเกิดขึ้นก่อนประเทศอื่น (Anticipatory Buyer Needs)
 อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองอุปสงค์ในประเทศจะได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศ ถ้าอุปสงค์ต่อสินค้าหรือบริการนั้นเกิดขึ้นในประเทศนั้นก่อน แล้วจึงเกิดขึ้นในประเทศอื่นๆ ภายหลัง ในบางกรณีผู้ซื้อในประเทศอาจก่อให้เกิดอุปสงค์ที่ล่วงหน้าในประเทศและล้าหน้าอุปสงค์ในต่างประเทศ ในทางตรงกันข้ามถ้าอุปสงค์ในประเทศเกิดขึ้น แล้วเกิดขึ้นเฉพาะในประเทศนั้นโดยไม่กลายเป็นอุปสงค์สากล อุตสาหกรรมในประเทศสำหรับอุปสงค์นั้นก็จะเสียเปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศ หรือถ้าอุปสงค์ในประเทศตอบสนองอย่างล่าช้าต่อความต้องการใหม่ที่เป็นสากล ประเทศนั้นจะเสียเปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมนั้น

3. อุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง (Supporting and Related Industries)

อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าชนิดใดที่จะมีความได้เปรียบด้านการแข่งขันอุตสาหกรรมนั้นจะต้องมีอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องที่สามารถส่งเสริมความสามารถหรือศักยภาพของอุตสาหกรรมนั้น เนื่องจากอุตสาหกรรมสนับสนุนๆ นี้จะทำให้มีการพัฒนาผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการภายในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น โดยที่อุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องจะมีความเชื่อมโยงกันในการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตให้มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพ มีต้นทุนการผลิตต่ำ กล่าวโดยสรุปคือ การที่ประเทศใดที่มีอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องที่มีความได้เปรียบเชิงแข่งขันจะก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมนั้นๆ ทั้งนี้มาจากสาเหตุ 3 ประการที่สำคัญ ได้แก่

3.1 ช่องทางการจัดหาที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วสามารถลดต้นทุนการผลิต และขยายตลาดให้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หรืออาจได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าผู้ผลิตรายอื่นในต่างประเทศในการมีวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่ดีที่สุด ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ และวัตถุดิบในประเทศยังถูกใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศได้อีกด้วย

3.2 ความร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลาระหว่างผู้ผลิตที่ใช้วัตถุดิบกับผู้ผลิตวัตถุดิบ เช่น มีการพัฒนาและร่วมมือกันพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดการพัฒนาร่วมกันทั้งสองฝ่าย

ประเทศมีโอกาสสูงที่จะประสบความสำเร็จในตลาดระหว่างประเทศสำหรับอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง ถ้ามีอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องตั้งอยู่ในประเทศเดียวกัน หรือมี

การกระจุกตัวกันเกิดความร่วมมือกัน ก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันระหว่างประเทศเหนืออุตสาหกรรมนั้นในประเทศอื่นๆ

4. กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันของผู้ผลิต (Firm Strategy, Structure and Rivalry)

การจัดการโครงสร้างและระบบการบริหารอย่างเหมาะสมของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมนั้น และการแข่งขันของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมชนิดเดียวกันภายในประเทศ จะทำให้เกิดการปฏิบัติตามการบริหารและการผลิตที่มีประสิทธิภาพของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมมากขึ้น และเป็นแรงกดดันในการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพและรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีความได้เปรียบด้านการแข่งขันมากขึ้น

สภาพการแข่งขันในประเทศเป็นตัวกำหนดหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ การแข่งขันที่รุนแรงในประเทศสำหรับอุตสาหกรรมใด อุตสาหกรรมหนึ่ง จะทำให้อุตสาหกรรมนั้นประสบความสำเร็จในตลาดระหว่างประเทศในระดับที่สูงมาก เนื่องจากจะเกิดแรงกดดันต่อกันและกันให้มีการพัฒนามากขึ้น ซึ่งการแข่งขันในประเทศไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะการแข่งขันทางด้านราคาเท่านั้น การแข่งขันในด้านอื่นๆ ได้แก่ เทคโนโลยี อันจะนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่ยั่งยืนกว่า และการแข่งขันในประเทศที่เข้มข้นมักจะกดดันให้เกิดการส่งออกเพื่อแสวงหาตลาดเพิ่มเติมเพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบด้านต้นทุนที่ลดลง เมื่อมีการผลิตครั้งละปริมาณมากๆ กระบวนการแข่งขันจะมีประโยชน์เพิ่มขึ้นอีกมากถ้าผู้แข่งขันในอุตสาหกรรมเดียวกันไม่อยู่กระจัดกระจายไปทั่วประเทศ แต่กระจุกตัวอยู่ในอาณาเขตเดียวกัน มีการติดต่อและทำธุรกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตลอดเวลา และมีการเปิดตลาดโดยไม่กีดกันการนำเข้า เพื่อที่จะทดแทนการขาดแคลนสภาพการแข่งขันในประเทศที่เข้มข้นได้บ้างสำหรับประเทศเล็กๆ นอกจากนี้จำนวนผู้แข่งขันเพียงอย่างเดียวไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หากขาดซึ่งคุณภาพ ดังนั้นจุดที่สำคัญคือ คุณภาพของการแข่งขันต้องเข้มข้นด้วย เพราะสภาพการแข่งขันในประเทศที่เข้มข้นจะทำให้ทรัพยากรที่สำคัญของประเทศถูกนำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นอกจากตัวกำหนดทั้ง 4 ใน Diamond Model แล้วยังมีปัจจัยภายนอกที่มีบทบาทต่อการเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศอีก 2 ประการ คือ

5. รัฐบาล (Government)

รัฐบาลส่งผลกระทบและพร้อมๆ กับได้รับผลกระทบจากตัวกำหนดทั้งสิ้น โดยในบางกรณีเป็นผลทางด้านบวก ในบางกรณีก็เป็นผลทางด้านลบ ปัจจัยการผลิตในประเทศได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาลทางด้านตลาดหลักทรัพย์ ด้านการศึกษา ด้านเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล เป็นต้น อุปสงค์ในประเทศได้รับผลกระทบจากนโยบายด้านมาตรฐานสินค้าและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ซื้อผู้บริโภค รวมทั้งรัฐบาลยังเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ของสินค้าและบริการหลายๆ ชนิด อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านการโฆษณาและด้านอื่นๆ ยุทธการ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันในประเทศของบริษัทได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านภาษี ด้านการป้องกันและผูกขาด เหล่านี้เป็นต้น

6. เหตุสุตวิสัย หรือโอกาส (Chance)

การเปลี่ยนแปลงต่างๆ และความเป็นไปได้ที่อาจจะคาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ ล้วนมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น การมีนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้น หรือความไม่ต่อเนื่องของเทคโนโลยีหลักที่เปิดช่องให้มีคู่แข่งรายใหม่เข้ามาได้ การเปลี่ยนแปลงอย่างมากของตลาดการเงินโลกหรืออัตราแลกเปลี่ยน ตลอดจนการเกิดสงคราม ตัวแปรเหล่านี้มีความสำคัญ เพราะทำให้เกิด “ความไม่ต่อเนื่อง” ที่เปิดช่องให้มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งในการแข่งขัน หรือล้มล้างข้อได้เปรียบที่มีอยู่เดิมและเปิดช่องให้ธุรกิจใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นจนเกิดความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นตัวแปรนี้มีบทบาทโดยการเข้าไปเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขใน Diamond โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะแตกต่างกันไป เนื่องจากแต่ละประเทศก็จะมีตัวบ่งชี้ใน Diamond ที่แตกต่างกัน

3.แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์การนำเข้า

3.1 ความหมายของความต้องการนำเข้า (Desired Import : M)

หมายถึง มูลค่าสินค้าและบริการที่ประเทศหนึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ

(วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2547 : 92)

3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้า

อุปสงค์การนำเข้าเป็นอุปสงค์ของต่างประเทศที่มีต่อสินค้าและบริการภายในประเทศ โดยที่อุปสงค์การนำเข้าเป็นอุปสงค์จากภายนอกประเทศ (External or foreign) การที่ประเทศจะนำเข้าสินค้าและบริการต่างๆ มากหรือน้อยอย่างไรขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ ระบายได้ประชาชาติ อัตราเงินเฟ้อ นโยบายการค้าของประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างประเทศ (รัตน สบายคณิต. 2542 : 268-270)

3.2.1 ระบายได้ประชาชาติ ระบายได้เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเข้า เช่นเดียวกันกับที่มีผลกระทบต่อการบริโภค เมื่อระบายได้ประชาชาติสูงขึ้น ประชาชนย่อมมีอำนาจซื้อสินค้าสูงด้วย ทำให้ครัวเรือนสามารถซื้อสินค้าบริโภคได้มากขึ้น ทั้งที่เป็นสินค้าที่ผลิตในประเทศ และสินค้าที่ผลิตจากต่างประเทศ การนำเข้าจึงผันแปรไปกับระบายได้ประชาชาติในทิศทางเดียวกันนอกจากนี้ เมื่อระบายได้ประชาชาติสูงขึ้นตลาดสินค้าในประเทศขยายตัวกระตุ้นให้ผู้ผลิตทำการลงทุนมากขึ้น ทำให้มีการซื้อเครื่องจักรและสินค้าทุนตลอดจนวัตถุดิบต่างๆ จากต่างประเทศมากขึ้นด้วย ประเทศจึงต้องนำเข้าสินค้าและบริการต่างๆ มากขึ้น จึงได้กล่าวว่าเมื่อระบายได้ประชาชาติสูงขึ้น ประเทศจะมีความต้องการซื้อสินค้าเข้ามากขึ้น ทั้งที่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าทุนและวัตถุดิบเพื่อการผลิตต่างๆ การนำเข้าจึงผันแปรไปในทิศทางเดียวกันกับระบายได้ประชาชาติ

3.2.2 อัตราเงินเฟ้อ การที่ประเทศต้องประสบปัญหาเงินเฟ้อในประเทศในอัตราที่สูง ระดับราคาสินค้าทั่วไปสูงขึ้นอย่างมาก แสดงว่าสินค้าและบริการต่างๆ ในประเทศมีไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ ดังนั้น เพื่อให้ปัญหาเงินเฟ้อบรรเทาลงบ้าง รัฐบาลอาจต้องยอมให้มีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศซึ่งมีราคาถูกกว่าเป็นจำนวนมากขึ้น (เพราะต่างประเทศไม่ประสบปัญหาเงินเฟ้อหรือภาวะการขาดแคลนสินค้า) เพื่อเป็นการเพิ่มอุปทานของสินค้าในระยะสั้นทำให้ระดับราคาไม่ถีบตัวสูงขึ้น ทางด้านของผู้ผลิตก็มีความต้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศได้ในราคาถูก และนำมาขายในประเทศได้ในราคาที่สูงกว่า (เพราะประเทศเกิดเงินเฟ้อสูงกว่าต่างประเทศ) ทำให้มีโอกาสได้รับกำไรสูงขึ้น จึงสรุปได้ว่า ในยามที่ประเทศเกิดปัญหาเงินเฟ้อ ความต้องการนำเข้าสินค้าจะสูงขึ้นด้วย แต่ในยามที่ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจชะงัก การนำเข้าในช่วงนั้นจะลดลงด้วย

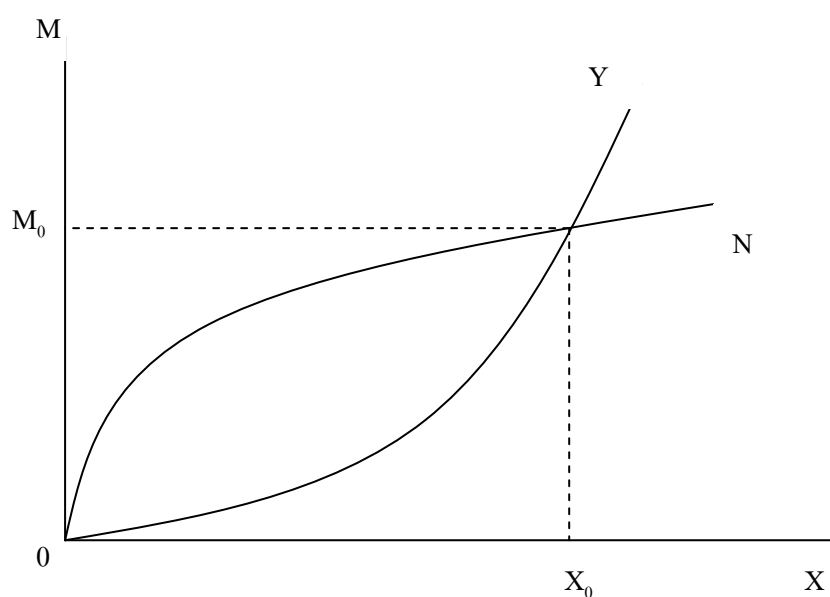
3.2.3 นโยบายการค้าของประเทศ ประเทศที่ดำเนินนโยบายการค้าแบบเสรี ไม่มีการกีดกันสินค้าจากต่างประเทศ การนำเข้าของประเทศนั้นทำได้สะดวกไม่มีอุปสรรคกีดขวาง การนำเข้าของประเทศจะสูงกว่ากรณีที่ประเทศดำเนินนโยบายกีดกันสินค้าจากต่างประเทศ ทำให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาขายในตลาดภายในประเทศได้มากขึ้น

3.2.4 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ เนื่องจากการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศต้องเกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ กล่าวคือ ต้องมีการชำระค่าซื้อสินค้าเป็นเงินตราต่างประเทศ ดังนั้น ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศกับสกุลเงินในประเทศไม่เหมาะสมก็จะกระทบต่อราคาสินค้านำเข้า เช่น ถ้าเดิมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาและเงินบาท คือ $\$1 = \text{฿}26$ การซื้อสินค้าจากต่างประเทศในราคา 1 ดอลลาร์สหรัฐจะชำระด้วยเงินบาทเพียง 26 บาท แต่ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนได้เปลี่ยนเป็น $\$1 = \text{฿}45$ การซื้อสินค้าจากต่างประเทศในราคา 1 ดอลลาร์สหรัฐจะชำระด้วยเงินบาทที่มากขึ้น คือ เท่ากับ 45 บาท สินค้าเข้านั้นจึงมีราคาแพงมากขึ้น ทำให้ผู้นำเข้าในประเทศนำเข้าสินค้าน้อยลง การนำเข้าสินค้ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนด้วย

อุปสงค์การนำเข้านอกจากจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ประชาชาติ อัตราเงินเฟ้อ นโยบายการค้าของประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ เช่น ราคาและคุณภาพของสินค้าเข้าเมื่อเทียบกับราคาและคุณภาพของสินค้าอย่างเดียวกันที่ผลิตภายในประเทศ รายได้พึงใช้จ่าย สินค้าเชื่อเพื่อการนำเข้าและอัตราดอกเบี้ย สินค้าเชื่อเพื่อการบริโภค และอัตราดอกเบี้ย การคาดการณ์ของผู้บริโภค สินทรัพย์ของผู้บริโภค ค่านิยมในการใช้สินค้านอก และจำนวนประชากร เป็นต้น (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2547 : 94)

3.3 อุปสงค์ตอบสนอง (Reciprocal Demand)

อุปสงค์การนำเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอุปสงค์ตอบสนอง (Reciprocal Demand) เพราะอุปสงค์ตอบสนองสะท้อนให้เห็นถึงอุปสงค์ที่ประเทศต่างๆ มีต่อสินค้าของประเทศคู่ค้า หรือ เส้นอุปสงค์ตอบสนองแสดงถึงจำนวนความต้องการที่จะนำเข้าสินค้าชนิดหนึ่งเพื่อแลกกับสินค้าออกที่ประเทศเต็มใจจะส่งออก ซึ่งเมื่อพิจารณาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ตอบสนอง ได้แก่ รายได้ รสนิยม ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง และอื่นๆ (ศรีวงศ์ สุมิตร; และ สาลินี วรรณพชร. 2547 : 84) ดังพิจารณาได้จากภาพ (ศรีวงศ์ สุมิตร; และ สาลินี วรรณพชร. 2547 : 91)

ภาพประกอบ 4 อุปสงค์ตอบสนอง

กำหนดให้

OY	=	เส้นอุปสงค์ตอบสนองของประเทศไทย 1 ส่งออกสินค้า X
ON	=	เส้นอุปสงค์ตอบสนองของประเทศไทย 2 ส่งออกสินค้า M
M	=	สินค้า M
X	=	สินค้า X

ในการเกิดการค้าระหว่าง 2 ประเทศ ถ้าเส้นอุปสงค์ตอบสนองของประเทศไทย 1 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทย 1 มีความสามารถในการผลิตสินค้า X ทำให้ประเทศไทย 1 ส่งออกสินค้า X เท่ากับ OX_0 หน่วย เพื่อแลกกับการนำเข้าสินค้า M จากประเทศไทย 2 เท่ากับ OM_0 หน่วย ถ้าเส้นอุปสงค์ตอบสนองของประเทศไทย 2 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทย 2 มีความสามารถในการผลิตสินค้า M ทำให้ประเทศไทย 2 ส่งออกสินค้า M เท่ากับ OM_0 หน่วย เพื่อแลกกับการนำเข้าสินค้า X จากประเทศไทย 1 เท่ากับ OX_0 หน่วย

3.4 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์

3.4.1 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand)

หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อสินค้าชนิดนั้นต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดเดียวกัน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วิจิตร ฤ.เฉลิมชัยชนะ. 2542 : 3-2 ถึง 3-8)

$$E_p = \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อสินค้า}}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าที่บริโภค}}$$

$$= \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P}{Q}$$

ค่า E_p มีค่าเป็นลบเสมอ เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณการซื้อสินค้าเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา สามารถแบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. อุปสงค์ที่ไม่มีความยืดหยุ่น (Perfect inelasticity demand) ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ ศูนย์ หมายความว่า เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป 1 เปอร์เซ็นต์ จะไม่มีผลให้ปริมาณการซื้อสินค้าเปลี่ยนแปลงเลย
2. อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นน้อย (Relatively inelastic or inelastic) ค่าความยืดหยุ่นมากกว่าศูนย์หรือน้อยกว่า 1 หมายความว่า เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนที่น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา
3. อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นเท่ากับหนึ่ง (Unitary elasticity demand) ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1 หมายความว่า เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนที่เท่ากับการเปลี่ยนแปลงของราคา
4. อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นมาก (Elasticity demand) ค่าความยืดหยุ่นมากกว่าหนึ่งแต่น้อยกว่าอนันต์ หมายความว่า เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา
5. ค่าความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfect elasticity demand) ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับอนันต์ หมายความว่า เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป 1 เปอร์เซ็นต์ จะทำให้ปริมาณการซื้อสินค้าเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด

3.4.2 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income Elasticity of demand) หมายถึง ปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ณ ระดับรายได้ต่างๆของผู้บริโภคในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วิจิตร ฐ.เฉลิมชัยชนะ. 2542 : 3-16 ถึง 3-18)

$$E_y = \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อสินค้า}}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้บริโภค}}$$

$$= \frac{\Delta Q}{\Delta Y} \times \frac{Y}{Q}$$

ค่า E_y เป็นบวก แสดงว่า สินค้าที่บริโภคเป็นสินค้าปกติ (Normal goods)

ค่า E_y เป็นลบ แสดงว่า สินค้าที่บริโภคเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior goods)

3.4.3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นหรือความยืดหยุ่นไขว้ (Cross Elasticity of Demand) หมายถึง ปริมาณซื้อสินค้าชนิดหนึ่ง (A) ต่อระดับราคาต่างๆ กันของสินค้าอีกชนิดหนึ่ง (B) โดยในการพิจารณาจะมี 2 ลักษณะ คือ (วิจิตร ฐ.เฉลิมชัยชนะ. 2542 : 3-18 ถึง 3-19)

1. สินค้าที่ใช้ประกอบกัน (Complementary Goods) เป็นสินค้าที่ในการอุปโภคบริโภค ต้องใช้ร่วมกัน ถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะไม่สามารถบริโภคได้ เช่น รถยนต์และน้ำมัน เป็นต้น ความสัมพันธ์ของสินค้าที่ต้องใช้ประกอบกันจะมีทิศทางตรงกันข้ามหรือเป็นลบ

2. สินค้าทดแทนกัน (Substitute Goods) เป็นสินค้าที่ในการอุปโภคบริโภค ถ้าหาสินค้าชนิดหนึ่งไม่ได้สามารถใช้สินค้าอีกชนิดหนึ่งทดแทนได้ เช่น เนื้อหมูกับเนื้อไก่ เป็นต้น ความสัมพันธ์ของสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้จะมีทิศทางเดียวกันหรือเป็นบวก

โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วิจิตร ฐ.เฉลิมชัยชนะ. 2542 : 3-19)

$$E_c = \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อสินค้า A}}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้า B}}$$

$$= \frac{\Delta Q_A}{\Delta P_B} \times \frac{P_B}{Q_A}$$

ค่า E_c เป็นบวก แสดงว่า เป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน

ค่า E_c เป็นลบ แสดงว่า เป็นสินค้าที่ใช้ประกอบกัน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

เบลา บาราสา (Bela Balassa. 1989) ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา ในการเปรียบเทียบระหว่างดัชนีการส่งออกและการส่งออกสุทธิของประเทศญี่ปุ่นจะเน้นการให้ทุนมนุษย์เป็นหลัก และในช่วงปี 1967-1985 จะใช้แรงงานไร้ฝีมือ และทรัพยากรทางธรรมชาติ สำหรับสหรัฐอเมริกาเน้นทางด้านทรัพยากรในการผลิตและเน้นการวิจัยและพัฒนาเป็นอันดับหนึ่ง แต่สหรัฐอเมริกาไม่มีความได้เปรียบในปัจจัยแรงงานไร้ฝีมือ เมื่อพิจารณาในด้านความสัมพันธ์ของความได้เปรียบในทุนมนุษย์และการใช้ปัจจัยทุนมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยตลอดเวลา ในการตรวจสอบข้อมูลกลุ่มสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง(การใช้การวิจัยและพัฒนาในการผลิตสินค้า) โดยสรุปแล้วประเทศที่ใช้จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นหรืออาจจะพิจารณาจากกลยุทธ์ทางการค้าและความแตกต่างในลักษณะของกิจกรรมในการวิจัยและพัฒนา ซึ่งจะนำไปปฏิบัติตามความแตกต่างของอุตสาหกรรม

ขอบเขตของรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยการผลิตระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจากปัจจัยทุนมนุษย์ โดยการเปลี่ยนแปลงของกำลังแรงงานและทุนมนุษย์ไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้ในอดีต แต่ในอนาคตสามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยทุนระหว่างประเทศและทำให้ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหมดไป ดังนั้นในอนาคตรูปแบบของปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศก็คือความไม่แน่นอน

ซอง-ซูป คิม (Chong-Sup Kim. 2001) ศึกษาส่วนแบ่งการผลิตและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในกรณีศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงและเม็กซิโก ซึ่งเม็กซิโกมีรูปแบบส่วนแบ่งการผลิตที่มีความแตกต่างไปจากบางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง ดูเหมือนว่าค่าจ้างเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบส่วนแบ่งการผลิต โดยโครงสร้างอุตสาหกรรมและกลยุทธ์ของประเทศในการส่งออกชิ้นส่วนและส่วนประกอบดูเหมือนว่า จะมีความสำคัญต่อรูปแบบส่วนแบ่งการผลิตของประเทศ ซึ่งเป็นที่ประกอบขึ้นส่วนต่างๆของเครื่องจักร ในกรณีของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง รูปแบบและการแข่งขันในการประกอบชิ้นส่วนเครื่องจักรของสินค้าขั้นสุดท้าย ในความเข้มแข็งขึ้นอยู่กับโครงสร้างอุตสาหกรรมและกลยุทธ์ส่วนแบ่งการผลิตของประเทศญี่ปุ่น ในกรณีเม็กซิโกรูปแบบของอุตสาหกรรมในส่วนแบ่งการผลิตอาจจะใกล้เคียงกับรูปแบบส่วนแบ่งการผลิตในสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโกดูเหมือนว่าจะมีความแตกต่างอย่างสมบูรณ์ระหว่างญี่ปุ่นและประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียง โดยความสัมพันธ์

ระหว่างดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการส่งออกของสหรัฐอเมริกาและดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการนำเข้าของเม็กซิโก คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการส่งออกของญี่ปุ่นและดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการนำเข้าของบางประเทศในเอเชียตะวันออก คือ มีเครื่องหมายเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติ

ซิกฟรีด เบนเดอร์ และคุย-ไว ลี (Siegfried Bender & Kui-Wai Li. 2002) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการค้าและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของเอเชียและลาตินอเมริกาในการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยการผลิต (Factor endowment) แต่การเพิ่มขึ้นของการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการค้าส่งผลกระทบต่อขอบเขตการกระทำทางการค้า ซึ่งบนพื้นฐานของข้อสรุปในขั้นตอนของการวินิจฉัยความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของบาราสา โดยการกระทำทางการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมของเอเชียและลาตินอเมริกาในปี 1981-1997 และการทดสอบดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏระหว่างเอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และลาตินอเมริกา ถึงแม้ว่ามาตรฐานในการวัดดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏไม่สามารถจำแนกระหว่างผลกระทบของปัจจัยการผลิต (Factor endowment) และนโยบายการค้าแต่ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏสามารถชี้ให้เห็นถึงขอบเขตของการเคลื่อนย้ายความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ซึ่งเอเชียตะวันออกสูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอยู่ในระดับต่ำกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และลาตินอเมริกา

4.2 งานวิจัยในประเทศ

4.2.1 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

รุ่งระวี วีระเวสส์ (2529) ได้ทำการวิเคราะห์การผลิตและการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ปี 2520 – 2527 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างทั่วไปของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ลักษณะและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการผลิตและการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย โครงสร้างและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกและการนำเข้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดโลกและตลาดที่สำคัญ ศึกษาถึงความสำเร็จในการส่งออกสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย และปัจจัยที่กำหนดระดับความสำเร็จและเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาและปรับปรุงการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการศึกษาได้พิจารณาแยกสินค้าออกเป็น 2 หมวด คือ หมวดสิ่งทอและหมวดเสื้อผ้าสำเร็จรูป ในการศึกษาโครงสร้างและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกและการนำเข้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดโลกและตลาดที่สำคัญ ใช้วิธีการเชิงพรรณนาโดยใช้ตารางในการอธิบายให้เห็นถึงความได้เปรียบสัมพัทธ์ของแต่ละรายการสินค้าตามแนวคิดวัฏจักรสินค้า ส่วนการศึกษาความสำเร็จในการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป มีวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณตามแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่

ผลการวิเคราะห์ในส่วนเสื้อผ้าสำเร็จรูป สินค้ากระโปรงสตรีทำด้วยผ้าฝ้ายประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียมีความได้เปรียบ ขณะที่ประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบ สำหรับในตลาดสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น กลุ่มตะวันออกกลางประเทศไทยไม่มีความสามารถในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ส่งออกรายอื่น แต่จากการวิเคราะห์ผลจากส่วนประกอบของสินค้าและผลจากการขยายตัวของตลาด พบว่าสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยขยายตัวขึ้นในตลาดเหล่านี้

อิสระพล คันสร (2534) ทำการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาถึงโครงสร้างการผลิตและการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐอเมริกา ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา เพื่อให้เกิดการพัฒนาการการส่งออกสินค้าไทยมีขีดความสามารถสูงขึ้น โดยศึกษาถึงสินค้าทั้งสิ้น 26 ชนิด ซึ่งรวมทั้งการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปด้วย โดยใช้ข้อมูลปี 2543-2531 พบว่า ด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในด้านปัญหาการกีดกันการค้านั้นไม่มีผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐอเมริกามากนัก ทั้งนี้เพราะว่าไทยมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อเผชิญปัญหาอย่างรวดเร็ว แต่ในอนาคตคาดว่าจะการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาจะขยายตัวและเข้มงวดมากขึ้น ในการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐอเมริกา ใช้แนวคิดส่วนถือนคงที่ (Constant market share : CMS) ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

(Revealed Comparative Advantage : RCA) และส่วนถือครองตลาด (Market Share) โดยเปรียบเทียบกับผู้ส่งออกอื่นๆ ในการวิเคราะห์ส่วนถือครองตลาดคงที่ พบว่า การส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐอเมริกาทั้ง 26 ชนิด มีการขยายตัวของการส่งออกเพิ่มขึ้น 24 ชนิด และลดลง 2 ชนิด คือ ติบูกและน้ำตาล ส่วนการศึกษาวิเคราะห์หัตถ์หัตถ์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบปรากฏว่า สินค้าไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ 25 ชนิด ในจำนวนนี้ สินค้าไทยมีแนวโน้มความได้เปรียบเพิ่มขึ้นถึง 24 ชนิด และสินค้าที่มีแนวโน้มความได้เปรียบลดลง 11 ชนิด ในการพิจารณาถึงส่วนแบ่งตลาดพบว่าสินค้า 22 ชนิด มีแนวโน้มของส่วนถือครองตลาดเพิ่มขึ้น ดังนั้นสรุปได้ว่าสินค้าส่วนใหญ่มีความสามารถทางการแข่งขันดีขึ้น และสามารถแข่งขันได้ดีกับประเทศอาเซียนด้วยกัน

อมลยา ทองเสริม (2542) ศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึงสภาพการผลิตและการส่งออก ตลอดจนนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย

ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าการนำเข้าและการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดโลกขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญในตลาดโลก คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ส่วนประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญในตลาดโลก คือ จีน ฮองกง อิตาลี เยอรมนี สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เกาหลีใต้ ไต้หวัน เป็นต้น ส่วนการศึกษาถึงสภาพการผลิตและการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย พบว่า ที่ผ่านมามูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด และการขยายตัวโดยเฉลี่ยอยู่ในอัตราสูงเมื่อเทียบกับอัตราการขยายตัวของการส่งออกโดยรวมของไทย แต่ในปี 2539 เป็นต้นมา พบว่า มูลค่าและอัตราการขยายตัวของการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะถดถอย ประกอบกับ ผลจากข้อตกลงการค้าเสรีสิ่งทอภายใต้กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ที่เริ่มมีการปลดปล่อยมาตรการ การกีดกันการนำเข้าสิ่งทอ ภายในระยะเวลา 10 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นไป ทำให้สภาพการแข่งขันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่า RCA ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ในตลาดสหรัฐอเมริกา และตลาดสหภาพยุโรป ยังมีค่ามากกว่า 1 หมายความว่าไทยยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดดังกล่าว แต่ในตลาดญี่ปุ่นพบว่า ค่า RCA ที่ได้มีค่าต่ำกว่า 1 หมายความว่าไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดนี้เลย ซึ่งตลาดญี่ปุ่นเป็นตลาดการค้าสิ่งทอเสรี ไม่มีการจำกัดโควตาการนำเข้า ทำให้คาดได้ว่า ในปี 2548 เมื่อการค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นไปอย่างเสรีแล้ว ไทยจะไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้เลย หากยังไม่มี การปรับตัวทั้งในด้านการผลิตและการส่งออก

ซึ่งในปัจจุบันไทยยังมีปัญหาด้านการผลิตและการส่งออก อาทิ ค่าจ้างแรงงานที่มีแนวโน้มสูงขึ้น แรงงานและเทคโนโลยีที่ใช้ยังอยู่ในระดับต่ำ รวมถึงการขาดสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจด้วย

ศรัญญา สุวรรณรัตน์ (2544) ศึกษาการเปรียบเทียบการขยายตัวของการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในกลุ่มเอเปคและนอกกลุ่มเอเปค ปี 2539 – 2542 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อการเปรียบเทียบการขยายตัวของการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในกลุ่มเอเปคและนอกกลุ่มเอเปค ตลอดจนนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ใช้แนวคิดดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA)

ผลการศึกษาพบว่ามูลค่าการนำเข้าและส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดเอเปคและนอกเอเปคขยายตัวเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2539 – 2542 โดยประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญในตลาดเอเปคคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และแคนาดา ตลาดนอกกลุ่มเอเปคคือ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และเยอรมนี เมื่อเปรียบเทียบการขยายตัวของการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย พบว่า ค่า RCA ของไทยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ทั้งในตลาดกลุ่มเอเปคและนอกกลุ่มเอเปค หรือพิจารณาเป็นรายประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และเยอรมนี ยังมีค่ามากกว่า 1 หมายความว่าไทยยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดดังกล่าว สำหรับญี่ปุ่นนั้นค่า RCA ของไทยมีค่ามากกว่า 1 ในช่วงปี 2539-2540 และมีค่าน้อยกว่า 1 ในช่วงปี 2541-2542 แสดงว่าไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในช่วงปี 2539-2540 และไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในช่วงปี 2541-2542 ในตลาดญี่ปุ่น

4.2.2 ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

นฤมล คงน้อย (2540) ศึกษาเรื่องความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย โดยใช้ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (The Theory of Competitive Advantage) ของ Michael E. Porter ในการวิเคราะห์ โดยพิจารณาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย ดังนี้

1. ปัจจัยการผลิตในประเทศ พิจารณาถึงความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต ระดับราคาของปัจจัยการผลิต โดยวิเคราะห์จากโครงสร้างต้นทุนการผลิต

2. ความต้องการภายในประเทศ ได้ศึกษาโดยวิเคราะห์ระดับคุณภาพของเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ประชาชนภายในประเทศมีความต้องการใช้ จากการเปรียบเทียบระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคประเภทสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับดัชนีราคาผู้บริโภคสินค้ารวม รวมถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปนำเข้า (C.I.F) กับราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่งออก (F.O.B) เพื่อดูคุณภาพของเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่เป็นที่ต้องการภายในประเทศ

3. อุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ ได้วิเคราะห์ระดับการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมสนับสนุนของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปแต่ละอุตสาหกรรม โดยใช้การวัดการกระจุกตัวบางส่วนด้วยวิธี Concentration Ratio นอกจากนี้ยังได้คำนวณหาดัชนีการเชื่อมโยงไปข้างหน้า (Forward Linkage Index) ของอุตสาหกรรมสนับสนุนภายในประเทศด้วยเมตริกซ์ผกผันจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศไทย

4. โครงสร้างของบริษัทและสภาพการแข่งขันในประเทศ ใช้วิธีการวัดการกระจุกตัวบางส่วนในการวัดภาวะการณแข่งขันของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป รวมถึงคำนวณหาดัชนีการเชื่อมโยงไปข้างหลัง (Backward Linkage Index) ของเสื้อผ้าสำเร็จรูป

5. เหตุสุดวิสัย ได้ศึกษาถึงผลกระทบจากนโยบายการค้าของรัฐบาลประเทศต่างๆที่เป็นตลาดส่งออก รวมถึงผลกระทบจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่างๆ

6. นโยบายของรัฐบาล ได้ศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาลไทยในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป รวมถึงศึกษาเปรียบเทียบกับนโยบายของประเทศคู่แข่ง

ผลการศึกษาพบว่า ตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยอยู่ในระดับคุณภาพปานกลางและต่ำเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องจากค่าจ้างแรงงานไทยสูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในระดับคุณภาพนี้ คือ ประเทศจีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม ทำให้ประเทศไทยกำลังสูญเสียความสามารถได้เปรียบแข่งขันในตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปคุณภาพปานกลางและต่ำนี้ ส่วนตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ไทยพอจะแข่งขันได้คือ ตลาดสินค้าระดับบน

ทิพพา เพิ่มลาภ (2543) การศึกษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย จากการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความได้เปรียบแข่งขันในอุตสาหกรรม สิ่งทอของประเทศไทยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ในด้านปัจจัยการผลิตในประเทศไทย ยังมีข้อเสียเปรียบคู่แข่งในหลายด้าน เช่น การขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ ค่าจ้างแรงงาน และ อัตราการเพิ่มของค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดล่าง เช่น จีน อินโดนีเซีย เป็นต้น นอกจากนี้ยังขาดแคลนแรงงานที่มีความชำนาญเฉพาะทาง ที่มีความรู้ความชำนาญในระดับสูง ปัจจัยการผลิตทางด้านการเงินทุนมีความเสียเปรียบ เนื่องจากยังมีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ

2. ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศไทย มีความได้เปรียบเนื่องจากมีอุตสาหกรรมสนับสนุน และเกี่ยวเนื่องในประเทศที่ครบวงจร แต่มีความเสียเปรียบเนื่องจาก การขาดความเชื่อมโยงของข้อมูลของแต่ละอุตสาหกรรม ทำให้ไม่สามารถผลิตและส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อได้อย่างรวดเร็ว

3.ด้านกลยุทธ์โครงสร้างตลาดการแข่งขันและคู่แข่งในประเทศ เป็นปัจจัยที่ทำให้ไทยมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน เนื่องจากโครงสร้างตลาดที่มีผู้ผลิตมากมาย จึงมีการแข่งขันที่รุนแรงเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ผลิตต้องพยายามปรับปรุงคุณภาพสินค้า และต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการและกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม

4. ด้านเหตุที่ควบคุมไม่ได้ (Chance) ได้แก่ การเปิดเสรีการค้าสิ่งทอ ซึ่งประเทศต่างๆจะต้องปฏิบัติตามความตกลงสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ATC) ขององค์การการค้าโลก

5. ด้านมาตรการของรัฐบาล (Government) เป็นปัจจัยที่มีผลอย่างมากต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยเนื่องจากรัฐบาลมองเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอ จึงได้มีการกำหนดมาตรการต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอรวมทั้งลดความเสียเปรียบจากปัจจัยต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น ให้ไทยกลับมามีความสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

พรพรรณ ชื่นประเสริฐสุข (2546) ศึกษาความสามารถในการแข่งขันของหัตถอุตสาหกรรมเซรามิก : กรณีศึกษา เซรามิคตลาดในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาถึงโครงสร้างการผลิต การตลาดและการส่งออก และทำการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันโดยใช้แนวคิด Diamond Model ของ Michael E. Porter รวมทั้งใช้แนวคิดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ผลของการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันโดยใช้ Diamond Model ตามองค์ประกอบทั้งสี่พบว่า

ด้านปัจจัยการผลิตมีข้อได้เปรียบคือ มีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่น แรงงานมีฝีมือ มีรากฐานทางวัฒนธรรม ข้อด้อยคือคุณภาพวัตถุดิบไม่คงที่ ระดับการศึกษาของแรงงานต่ำ ขาดนักออกแบบ ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านปัจจัยสนับสนุน มีข้อได้เปรียบคือ มีอุตสาหกรรมต้นน้ำถึงปลายน้ำครบวงจร มีสถาบันส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้ในพื้นที่ ข้อด้อยคือขาดความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตด้วยกัน และหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่เกี่ยวข้อง ด้านปัจจัยอุปสงค์มีข้อได้เปรียบคือ ความต้องการของลูกค้าในประเทศมีความละเอียดและพิถีพิถันในตัวสินค้า แต่มีข้อด้อยตรงที่ผู้บริโภคมีความรู้เกี่ยวกับตลาดน้อยในด้านคุณค่าและกระบวนการผลิต ส่วนด้านกลยุทธ์ โครงสร้างขององค์กร และสภาวะการแข่งขัน มีข้อได้เปรียบเกี่ยวกับกลยุทธ์การผลิต เช่น มีเทคนิค ภูมิปัญญา กลยุทธ์ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การแข่งขันสูงด้านรูปแบบและคุณภาพ แต่มีข้อด้อยคือ ขาดความรู้กลยุทธ์การตลาดและการส่งเสริมการตลาด ขาดทัศนคติในการพัฒนาตนเองและธุรกิจ

สุวัฒน์ ชิตามระ (2548) ศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยในมุมมองของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีบทบาทสำคัญยิ่งในด้านการผลิต เพื่อการส่งออกและเป็นสินค้าที่ทำรายได้สูงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทยหลายปีติดต่อกันจากข้อมูลในปี พ.ศ. 2537 มูลค่าการส่งออกรวม 1,137.6 พันล้านบาทและปี พ.ศ. 2538 มูลค่าการส่งออก 1,404.5 พันล้านบาท และมีการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่องในกลุ่มประเทศที่เป็นผู้ผลิตสำคัญ เช่น จีน อินโดนีเซีย อินเดีย ตุรกีและไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ศักยภาพด้านการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยวิธีการวิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจข้อมูลกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม ตามต้นแบบของ Porter Diamond Model โดยจัดทำแบบสอบถามจำนวน 80 ชุด ได้รับการตอบกลับมาจำนวน 42 ชุด คิดเป็นร้อยละ 52.5 ซึ่งข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อจัดอันดับของศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในแต่ละด้าน ได้ผลออกมาดังนี้ ศักยภาพที่ ประเทศไทยเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ กลยุทธ์และโครงสร้างของอุตสาหกรรมและการแข่งขัน และเป็นอันดับที่ 2 ได้แก่ ปัจจัยด้านการผลิตและปัจจัยด้านการสนับสนุนจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและภาครัฐ

4.2.3 อุปสงค์การนำเข้า

สุภา เจริญกุล (2539) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์เสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา และ 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์เครื่องยกทรงของไทยในตลาดญี่ปุ่น โดยในการศึกษาจะใช้อุณหภูมิในช่วงปี พ.ศ. 2521-2538 เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อนที่อยู่ในรูปของ logarithm linear และประมาณค่าสมการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการกำหนดอุปสงค์เสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา คือ อุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาต่อเสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทยในปีที่แล้ว , รายได้ประชาชาติที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา , ราคาเสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทย , ปีที่สหรัฐอเมริกาใช้มาตรการห้ามนำเข้าเครื่องนุ่งห่ม (Embargo) จากไทย และ ปีที่จีนมีส่วนแบ่งตลาดสูงสุดในสหรัฐอเมริกา โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาต่อเสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทยได้ร้อยละ 93 โดยพบว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาต่อเสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทยในปีที่แล้ว มีเครื่องหมายเป็นบวกเท่ากับ 0.26 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ค่าความยืดหยุ่นของ

รายได้ประชาชาติที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา มีเครื่องหมายเป็นบวกเท่ากับ 0.96 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ค่าความยืดหยุ่นของราคาเสื้อโคทและเสื้อแจ็คเก็ตสตรีของไทยนั้นพบว่ามีเครื่องหมายเป็นบวกเท่ากับ 0.89 ซึ่งเครื่องหมายได้ตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเสื้อโคทและเสื้อแจ็คเก็ตสตรีของไทยที่ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาเป็นสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลิตภัณฑ์อย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นสินค้าที่มีการแข่งขันทางด้านคุณภาพค่อนข้างสูง โดยคุณภาพของสินค้าจัดอยู่ในระดับกลางค่อนข้างสูงถึงระดับสูง และตลาดสหรัฐอเมริกาเองให้ความสำคัญกับการเลือกสินค้าในด้านของคุณภาพมากกว่าในด้านของราคา จึงมีอิทธิพลทำให้ผลการวิเคราะห์ได้เครื่องหมายเป็นบวก นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า การที่สหรัฐอเมริกาประกาศห้ามนำเข้าเครื่องนุ่งห่มจากไทย มีผลทำให้การส่งออกเสื้อโคทและเสื้อแจ็คเก็ตสตรีของไทยไปยังสหรัฐอเมริกามีปริมาณลดลง ในขณะที่การเข้ามาในตลาดสหรัฐอเมริกาของจีนสำหรับสินค้าชนิดนี้กลับทำให้การส่งออกของไทยเพิ่มขึ้น

ในส่วนของการศึกษาตลาดญี่ปุ่นพบว่า อุปสงค์ของญี่ปุ่นต่อเครื่องยกทรงของไทยในปีที่แล้ว, รายได้ประชาชาติที่แท้จริงของญี่ปุ่น และราคาเปรียบเทียบระหว่างราคาเครื่องยกทรงของไทย และประเทศคู่แข่ง (เฉพาะ จีน ฮองกง และเกาหลีใต้) เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ของญี่ปุ่นต่อเครื่องยกทรงของไทยได้ร้อยละ 85 โดยความยืดหยุ่นของปัจจัยดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.68 , 0.95 และ -0.93 ตามลำดับ และทุกค่าเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

ชลทรัพย์ คิตรงสรรค์ (2545) ศึกษาการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจากประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศจีนจากประเทศไทย และคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศจีนจากประเทศไทย โดยผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของจีนจากไทย พบว่าในการทดสอบ (t-test) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวพบว่า ราคานำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศจีนจากประเทศไทย และราคานำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศจีนจากประเทศอินเดีย มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -3.816 และ 3.899 ตามลำดับ ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวของจีน มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.026

2. ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของจีนจากอินเดีย พบว่าในการทดสอบ (t-test) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวพบว่า ราคานำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศจีนจาก

ประเทศไทย และราคานำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศจีนจากประเทศอินเดีย มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.539 และ -4.368 ตามลำดับ ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวของจีน มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.694

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา : กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย เป็นการวิจัยโดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิในการวิเคราะห์ และแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ (1) การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา (2) การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย (3) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการศึกษา
2. การรวบรวมข้อมูล
3. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตของการศึกษา

ระยะเวลาที่ศึกษา

1. การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2548 เป็นระยะเวลา 5 ปี
2. การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2548 เป็นระยะเวลา 5 ปี
3. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2548 เป็นระยะเวลา 10 ปี

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ตาราง 5 ข้อมูลและแหล่งข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูล	แหล่งข้อมูล
มูลค่าการส่งออกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยและอินโดนีเซียไปสหรัฐอเมริกา	Golbal Trade Atlas
มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยและอินโดนีเซียไปสหรัฐอเมริกา	World Trade Atlas
มูลค่าการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา	Golbal Trade Atlas
มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา	World Trade Atlas
ปริมาณการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากไทย	Golbal Trade Atlas
ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่สหรัฐอเมริกานำเข้าจากไทยและอินโดนีเซีย	Golbal Trade Atlas
จำนวนประชากรของสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ.2539-2548	International Financial Statistics Yearbook (1996-2005)
รายได้ประชาชาติที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา	International Financial Statistics Yearbook (1996-2005)
อัตราแลกเปลี่ยน (บาท : ดอลลาร์สหรัฐฯ) ปี พ.ศ.2539-2548	ธนาคารแห่งประเทศไทย

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมดเป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย โดยแหล่งข้อมูลจะได้จากหน่วยงานรัฐบาลภาคเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ห้องสมุดกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, ห้องสมุดกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งในการศึกษาผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนในการจัดเก็บดังนี้

- ขั้นที่ 1 สืบค้นข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์ ห้องสมุดกรมเจรจาการค้าต่างประเทศ และห้องสมุดกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
- ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มาปรับแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการนำมาวิเคราะห์
- ขั้นที่ 3 คัดเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์
- ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- ขั้นที่ 5 ปรับข้อมูลให้อยู่ในระบบที่สามารถจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และ Microsoft Excel

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ครอบคลุมความมุ่งหมายและขอบเขตที่กำหนดไว้ การศึกษาจะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

- ขั้นที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จาก World Trade Atlas มาหาค่า RCA
- ขั้นที่ 2 ในการหาค่า RCA ของเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยหาสัดส่วนการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป กับการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อ สัดส่วนการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยการนำเข้าทั้งหมดของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย
- ขั้นที่ 3 ศึกษา RCA ของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย โดยเทียบว่าประเทศใดมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่ากัน

ในการศึกษาดังนี้ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏมีสูตรที่นำมาใช้ในการคำนวณ ดังนั้นจึงใช้สูตรในการคำนวณดังนี้ (Balassa, 1989 : 44)

$$RCA_{ik} = \frac{X_{ik}/X_i}{X_{wk}/X_w}$$

โดยที่

RCA_{ik} คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของผู้ส่งออกสุทธิในสินค้า k ของประเทศ i ที่มีต่อประเทศ w

X_{ik} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศ w

X_i คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ i ไปยังประเทศ w

X_{wk} คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้า k ของประเทศ w

X_w คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศ w

k คือ สินค้า ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป

i คือ ประเทศผู้ส่งออก ได้แก่ ประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซีย

w คือ ประเทศผู้นำเข้า ได้แก่ สหรัฐอเมริกา

โดยถ้าค่า $RCA > 1$ แสดงว่า ประเทศไทยหรือประเทศอินโดนีเซีย มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปตลาดสหรัฐอเมริกา

โดยถ้าค่า $RCA < 1$ แสดงว่า ประเทศไทยหรือประเทศอินโดนีเซีย มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปตลาดสหรัฐอเมริกา

การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

จะพิจารณาความได้เปรียบเชิงแข่งขัน โดยอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานราชการและงานวิจัยต่างๆ ที่เคยมีการศึกษาไว้มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการแสดงด้วยตาราง เพื่อให้เห็นการเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับอินโดนีเซีย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544-2548 เป็นระยะเวลา 5 ปี

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

แบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย โดยมีประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศคู่แข่ง แสดงความสัมพันธ์ดังนี้

$$Q = a_0 + a_1 (PT) + a_2 (PI) + a_3 (R) + a_4 (GNPU)$$

Q = ปริมาณการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (หน่วย : โหล)

PT = ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐฯ)

PI = ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศอินโดนีเซีย (หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐฯ)

R = อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ

GNPU = รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของประเทศสหรัฐอเมริกา (หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐฯ)

a_0 = ค่าคงที่

a_1, a_2, a_3, a_4 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่างๆ

ซึ่งนำแบบจำลองมาจากแบบจำลองเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546ก : 292)

$$Y = a_0 + a_1 X_1 + a_2 X_2 + \dots + a_k X_k + e$$

โดยที่

Y = ตัวแปรตาม

a_0 = ค่าคงที่ (ค่าของ Y เมื่อ X_i เท่ากับ 0)

$a_1, a_2, \dots, a_k$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่างๆ

e = ค่าคลาดเคลื่อน

ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนนี้จะมีข้อสมมติฐานพื้นฐาน ดังนี้

- 1) สมการตัวแบบถดถอยเชิงซ้อนจะต้องมีลักษณะเป็นเส้นตรงหรือเชิงเส้นในตัวสัมพันธ์
- 2) ตัวแปรอิสระ X_i จะต้องเป็นตัวแปรที่มีค่าแน่นอน
- 3) ตัวแปรอิสระ X_i จะต้องเป็นอิสระซึ่งกันและกัน (ไม่เกิดปัญหาพหุสัมพันธ์)
- 4) ตัวแปรค่าคลาดเคลื่อน (e) จะต้องมีความเฉลี่ยเป็นศูนย์ และจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน (No autocorrelation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares : OLS) โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการคำนวณ จะใช้ทั้งวิธี Enter และ Stepwise ในการวิเคราะห์ ซึ่งจะมีสถิติที่ใช้ในการแสดงผลดังนี้

1. **ค่าสถิติ F** เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญรวม (overall significance) ของสมการ ซึ่งในทางปฏิบัติการทดสอบนี้ถือว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นการทดสอบเพื่อใช้เป็นหลักว่าตัวแปรอิสระที่กำกับเป็นเงื่อนไขอยู่ในฟังก์ชัน ($X_1, X_2, \dots, X_k$) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญจริงหรือไม่ กล่าวคือ ถ้าทดสอบแล้ว $\beta=0$ ก็ย่อมแสดงว่า การกระจายของ Y จะไม่ขึ้นอยู่กับ X ในทางตรงกันข้าม ถ้าทดสอบแล้ว $\beta \neq 0$ ก็แสดงว่า การกระจายของ Y จะขึ้นอยู่กับ X จริง โดยในการทดสอบจะทำการทดสอบแบบ 2 ข้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(กัลยา วาณิชยบัญชา. 2546ก : 307)

(1) ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_k = 0$$

(ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม)

$$H_1 : \text{มี } \beta_i \text{ อย่างน้อย 1 ตัว } \neq 0 \text{ เมื่อ } i=1,2,\dots,k$$

(มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม)

(2) กำหนดระดับนัยสำคัญ หรือโอกาสที่เกิดความผิดพลาด ซึ่งแทนด้วย α พร้อมทั้งเปิดตารางหาค่า $F(\alpha/2, v_1, v_2)$

$$\text{เมื่อ } v_1 = k \qquad v_2 = n - k - 1$$

k = จำนวนตัวแปรอิสระ n = จำนวนตัวอย่าง

ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วมักจะกำหนดให้ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นเกณฑ์ต่ำสุดที่นิยมใช้ในการทดสอบสมมติฐาน หมายถึง มีความเชื่อมั่น 95% ว่าการตัดสินใจถูกต้อง ดังนั้น หากค่าสถิติ F มีค่าน้อยกว่าค่าทดสอบ ณ ระดับที่กำหนด หรืออาจจะพิจารณาจากค่านัยสำคัญ (Sig F) ที่โปรแกรมทางสถิติคำนวณได้ หากมีค่ามากกว่า α ที่กำหนด ก็จะถือว่าสมการที่ประมาณการมานี้ไม่ผ่านการทดสอบ

(3) คำนวณหาค่า F จากสูตร

$$F = \frac{SSR/k}{SSE/(n-k-1)}$$

โดยที่

SSR = ความผันแปรของ Y เนื่องจากอิทธิพลของ $X_1, X_2, \dots, X_k$

SSE = ความแปรปรวนของ Y เนื่องจากอิทธิพลอื่นๆ

n = จำนวนข้อมูลตัวอย่าง

k = จำนวนตัวแปรอิสระ

Y = ตัวแปรตาม

X = ตัวแปรอิสระ

(4) เปรียบเทียบค่า Sig F ที่ได้จากการคำนวณกับค่า α ที่กำหนด แล้วแปลผล

- ถ้าค่า Sig F > ค่า α ที่กำหนด จะยอมรับ H_0

(ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากไม่มีตัวแปรอิสระตัวใด มีความสัมพันธ์กับ Y)

- ถ้าค่า Sig F < ค่า α ที่กำหนด จะปฏิเสธ H_0

(ปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับ Y และจะต้องทำการทดสอบต่อไปว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ไม่เท่ากับศูนย์ หรือมีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับ Y โดยใช้สถิติทดสอบ t)

2. ค่าสถิติ t เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรแต่ละตัว (Partial Test) ว่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการถดถอยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือไม่ โดยในการทดสอบจะทำการทดสอบแบบ 2 ข้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กัลยา วาณิชยปัญญา. 2546ก : 308)

(1) ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \beta_i = 0$$

(ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน)

$$H_1 : \beta_i \neq 0$$

(ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน)

(2) กำหนดระดับนัยสำคัญ (α) พร้อมทั้งเปิดตารางหาค่า $t(\alpha/2, n-k-1)$

เมื่อ k = จำนวนตัวแปรอิสระ และ n = จำนวนตัวอย่าง

ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วมักจะกำหนดให้ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นเกณฑ์ต่ำสุดที่จะปฏิเสธ H_0 ซึ่งหากว่าค่าสถิติ t มีค่าน้อยกว่าค่าทดสอบ ณ ระดับที่กำหนด หรืออาจจะพิจารณาจากค่านัยสำคัญ (Sig t) ที่โปรแกรมทางสถิติคำนวณได้ หากมีค่ามากกว่า α ที่กำหนด แสดงว่า ตัวแปรดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(3) คำนวณหาค่า t จากสูตร

$$t = \frac{b_i}{S_{bi}}$$

โดยที่

t = ค่าสถิติทดสอบ t-statistic

b_i = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรอิสระ

S_{bi} = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ b_i

(4) เปรียบเทียบค่า t ที่ได้จากการคำนวณกับค่า t ที่ได้จากตาราง แล้วแปลผล

- ถ้าค่า Sig $t >$ ค่า α ที่กำหนด จะยอมรับ H_0

(ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากตัวแปรอิสระดังกล่าว ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม)

- ถ้าค่า Sig $t <$ ค่า α ที่กำหนด จะปฏิเสธ H_0

(ปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากตัวแปรอิสระดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม)

3. สัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (Multiple Coefficient of Determination : R^2)

เป็นค่าทางสถิติที่บ่งบอกว่าตัวแปรอิสระ ($X_1, X_2, \dots, X_k$) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (Y) ได้มากเพียงไร โดยมีสูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชยปัญญา. 2546ก : 309)

$$R^2 = \frac{SSR}{SST}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} R^2 &= \text{ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน} \\ SSR &= \text{ความผันแปรของ } Y \text{ เนื่องจากอิทธิพลของ } X_1, X_2, \dots, X_k \\ SST &= \text{ความผันแปรทั้งหมด} \\ Y &= \text{ตัวแปรตาม} \\ X &= \text{ตัวแปรอิสระ} \end{aligned}$$

โดยค่า R^2 จะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 และหากมีค่ามากขึ้นใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่าการอธิบายตัวแปรตาม Y โดยใช้ตัวแปรอิสระ X_i มีความน่าเชื่อถือมาก

4 . สัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อนที่ปรับปรุงแล้ว (Adjusted R^2) โดยมีสูตรดังนี้

(กัลยา วาณิชยปัญญา. 2546ก : 310)

$$R_a^2 = \frac{1 - SSE/(n-k-1)}{SST(n-1)}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} R_a^2 &= \text{สัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อนที่ปรับปรุงแล้ว} \\ SSE &= \text{ค่าแปรปรวนของ } Y \text{ เนื่องจากอิทธิพลอื่นๆ} \\ SST &= \text{ความแปรปรวนทั้งหมดของ } Y \\ n &= \text{จำนวนข้อมูลตัวอย่าง} \\ k &= \text{จำนวนตัวแปรอิสระ} \end{aligned}$$

โดยค่า Adjusted R^2 จะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 และหากมีค่ามากขึ้นใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่าการอธิบายตัวแปรตาม Y โดยใช้ตัวแปรอิสระ X_i มีความน่าเชื่อถือมาก

5.ค่าสถิติ Durbin-Watson หรือ d เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน ซึ่งหมายความว่า ค่าคลาดเคลื่อนในเทอมปัจจุบัน จะต้องไม่มีความสัมพันธ์กับค่าคลาดเคลื่อนของเทอมก่อนหน้านี้ มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของค่าคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ซึ่งมักจะเกิดขึ้นกับข้อมูลอนุกรมเวลา และเมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวจะมีผลให้ค่าพยากรณ์ของตัวแบบที่คำนวณได้ไม่มีประสิทธิภาพ คือ จะมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์สูง โดยมีสูตรดังนี้ (กัลยา วาณิชยบัญชา. 2546ก : 332)

$$\text{Durbin-Watson หรือ } d = \frac{\sum_{t=2}^n (e_t - e_{t-1})^2}{\sum_{t=1}^n e_t^2}$$

โดยที่

d = ค่าสถิติทดสอบ Durbin-Watson

e_t = ตัวแปรสุ่มในช่วงเวลา t

e_{t-1} = ตัวแปรสุ่มในช่วงเวลา t-1

เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น จะแสดงการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน ดังภาพต่อไปนี้

มีความสัมพันธ์ ทางบวก (positive autocorrelation)	ไม่สามารถ สรุปได้	ไม่มีความสัมพันธ์ (no autocorrelation)	ไม่สามารถ สรุปได้	มีความสัมพันธ์ ทางลบ (negative autocorrelation)			
0	d_l	d_u	2	$4-d_u$	$4-d_l$	4	d

ภาพประกอบ 5 แสดงการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหา Autocorrelation

ที่มา : Gujarati (1995 : 422)

6. การตรวจสอบเพื่อค้นหาปัญหาพหุสัมพันธ์ สถิติที่ใช้คือ Variance Inflation Factors VIFs) โดยมีสูตรดังนี้ (ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์. 2548 : 5-7)

$$VIF(\hat{\beta}_i) = \frac{1}{1-R_i^2}$$

โดยที่

VIF = ค่าสถิติ Variance Inflation Factors

$\hat{\beta}_i$ = ค่าประมาณการสัมประสิทธิ์ตัวแปรอิสระตัวที่ i

R_i^2 = ค่า unadjusted coefficient of determination

กฎเกณฑ์ทั่วไปอย่างหนึ่งที่จะใช้วัดว่าเพียงใดจึงจะถือว่าได้เกิดปัญหาพหุสัมพันธ์ที่รุนแรงจะดูได้จากค่า VIF ($\hat{\beta}_i$) ที่มากกว่า 10 ขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการกล่าวถึงผล “การศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา : กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย” ในการศึกษาแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาด้านความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2548 เป็นระยะเวลา 5 ปี

ตอนที่ 2 การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2548 เป็นระยะเวลา 5 ปี

ตอนที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2548 เป็นระยะเวลา 10 ปี

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา

ตาราง 6 ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียไปประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2544 – 2548

ปี	ประเทศไทย		ประเทศอินโดนีเซีย	
	ค่า RCA	ความหมาย	ค่า RCA	ความหมาย
2544	2.43	ได้เปรียบ	4.31	ได้เปรียบ
2545	2.34	ได้เปรียบ	4.19	ได้เปรียบ
2546	2.29	ได้เปรียบ	4.53	ได้เปรียบ
2547	2.28	ได้เปรียบ	4.88	ได้เปรียบ
2548	2.18	ได้เปรียบ	5.67	ได้เปรียบ
เฉลี่ย	2.30	ได้เปรียบ	4.72	ได้เปรียบ

ที่มา: จากการคำนวณของผู้วิจัยในตาราง 29

จากตาราง 6 เมื่อพิจารณาภาพรวมของค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียไปประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ค่า RCA ของทั้งสองประเทศมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าทั้งประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ต่างยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปประเทศสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มค่า RCA ในช่วงปี พ.ศ. 2544 - พ.ศ.2548 พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ประเทศไทยมีแนวโน้มค่า RCA ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2544 ค่า RCA ของประเทศไทย คือ 2.43 และในปี พ.ศ. 2548 ค่า RCA ของประเทศไทย คือ 2.18 โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.30 ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีแนวโน้มค่า RCA เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2544 ค่า RCA ของประเทศอินโดนีเซีย คือ 4.31 และในปี พ.ศ. 2548 ค่า RCA ของประเทศอินโดนีเซีย คือ 5.67 โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.72 แสดงให้เห็นว่าประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าประเทศไทย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ

ปัจจัยแรงงาน

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป จัดว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานมาก (Labour Intensive) เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานมากอุตสาหกรรมหนึ่งในประเทศ แม้ในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีเครื่องจักรทันสมัยในขั้นตอนการผลิต แต่เครื่องจักรเหล่านี้ก็สามารถทดแทนแรงงานได้เพียงบางส่วนของขั้นตอนการผลิตเท่านั้น ในขณะที่ขั้นตอนส่วนใหญ่ยังคงต้องอาศัยทักษะและแรงงานที่มีฝีมือ ดังนั้นปัจจัยแรงงานจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก

ตาราง 7 ค่าจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและอินโดนีเซียในช่วงปี พ.ศ.2539 – 2547

ปี	ค่าจ้างแรงงาน (ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง)	
	ประเทศไทย	ประเทศอินโดนีเซีย
2539	1.56	0.52
2541	1.09	0.24
2543	1.18	0.32
2545	1.24	0.5
2547	1.29	0.55
เฉลี่ย	1.27	0.43

ที่มา: ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

พิจารณาค่าจ้างแรงงานของประเทศไทยและอินโดนีเซีย ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากตาราง 7 ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและอินโดนีเซีย พบว่า ค่าจ้างแรงงานของประเทศไทยในปี พ.ศ.2539 อยู่ที่ 1.56 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง และในปี พ.ศ.2547 มีอัตราค่าจ้าง 1.29 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.27 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง ขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย ค่าจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมประเภทนี้เท่ากับ 0.52 ดอลลาร์สหรัฐ

ต่อชั่วโมง ในปี พ.ศ.2539 และในปี พ.ศ.2547 เพิ่มขึ้นเป็น 0.55 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.43 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง โดยสรุปแล้วประเทศอินโดนีเซียมีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าประเทศไทย

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีปัญหาสำคัญคือ ปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะฝีมือ โดยในปี พ.ศ.2548 นี้ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปโดยรวมมีปัญหาขาดแคลนแรงงานฝีมือกว่า 60,000 คน จากแรงงานที่มีอยู่ปัจจุบัน ประมาณ 800,000 คน และมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรด้านการออกแบบที่มีคุณภาพ บุคลากรด้านการออกแบบหรือที่เรียกว่าดีไซน์เนอร์ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยนั้น นับว่ายังมีจำนวนจำกัดอยู่มาก ในความเป็นจริงดีไซน์เนอร์เข้ามาเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในหลายๆขั้นตอนของอุตสาหกรรม ไม่เพียงแต่ขั้นตอนการผลิตสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเท่านั้น แต่ดีไซน์เนอร์ยังสามารถเข้ามาเกี่ยวข้องในขั้นตอนอุตสาหกรรมกลางน้ำได้อีกด้วย เช่น ลวดลาย สีส้นของผ้า

ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยจะเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นส่วนใหญ่ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่ามีดีไซน์เนอร์ไทยจำนวนไม่มากนักที่เข้าใจรสนิยมและความต้องการโดยเฉพาะของชาวตะวันตก ทำให้การผลิตส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างผลิตมากกว่าเป็นการผลิตโดยมีแบบเป็นของตัวเอง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีดีไซน์เนอร์ที่เข้าใจตลาดตะวันตกค่อนข้างจำกัด มาจากการที่ดีไซน์เนอร์ของไทยมักได้รับการฝึกอบรมจากในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อทำงานก็มีโอกาสในการเข้าไปรู้จักตลาดต่างประเทศอย่างจำกัด ส่งผลให้ความเข้าใจต่อความต้องการของต่างชาติก็ลดน้อยลงไปอีก ซึ่งสามารถดูได้จากการที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงสินค้าในงานแสดงสินค้าระดับนานาชาติจำนวนน้อยมาก ทำให้ดีไซน์เนอร์ไทยขาดการปรับตัวเข้ากับความต้องการในแฟชั่นของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้อีก คือ มีดีไซน์เนอร์ไทยจำนวนน้อยมากที่สามารถพิสูจน์ผลงานตัวเองในเวทีระดับโลก ตัวอย่างเช่น มีบริษัทเสื้อผ้าของไทยเพียงรายเดียวที่สามารถเข้าไปแสดงแฟชั่นใน London Fashion Week ได้ คือ บริษัท Flynow (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548 : 162).

ประสิทธิภาพแรงงาน

ประสิทธิภาพของแรงงานคือ ดัชนีที่ใช้วัดมูลค่าตลาดจำนวนหนึ่งที่แรงงานคนหนึ่งสามารถผลิตได้ต่อหน่วยการลงทุนหนึ่ง ๆ ดังนั้นหากแรงงานมีประสิทธิภาพที่ดี ก็ย่อมส่งผลต่อการผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ตาราง 8 มูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและอินโดนีเซีย

ประเทศ	มูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน(ดอลลาร์สหรัฐต่อคน)
ไทย	5,829
อินโดนีเซีย	1,223

ที่มา : คณะทำงานเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยต่อการเปิดตลาดเสรีสิ่งทอในปี 2548. (2546).

จากตาราง 8 มูลค่าเพิ่มต่อแรงงานของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยอยู่ในระดับต่ำ ประมาณ 5,829 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนงาน แต่ยังสูงกว่าประเทศอินโดนีเซียซึ่งมีมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานเท่ากับ 1,223 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนงาน จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าประเทศอินโดนีเซียจะมีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าประเทศไทยแต่แรงงานไทยสามารถสร้างผลผลิตภาพให้แก่ภาคอุตสาหกรรมได้มากกว่าแรงงานของประเทศอินโดนีเซีย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าแรงงานของไทยมีระดับการศึกษาและทักษะแรงงานอยู่ในระดับที่ดีกว่าแรงงานของประเทศอินโดนีเซีย

ปัจจัยทุน

ปัจจัยทุนมีส่วนสำคัญในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป เนื่องจากการลงทุนในอุตสาหกรรมต้องใช้เงินจำนวนมากในการก่อสร้างโรงงานและซื้อเครื่องจักรที่ทันสมัยจากต่างประเทศ หากต้องการพัฒนาและขยายการผลิตให้ทันสมัยและสามารถแข่งขันกับผู้ผลิตในต่างประเทศได้ ซึ่งเงินที่ใช้ในการลงทุนก็ได้จากการกู้เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยนี้เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการจัดหาเงินทุนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม

ตาราง 9 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยสำหรับลูกค้าทั่วไปของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2544 – 2548

ปี	ประเทศไทย (ร้อยละ)	ประเทศอินโดนีเซีย (ร้อยละ)
2544	7.25	18.55
2545	6.88	18.95
2546	5.94	16.94
2547	5.5	14.12
2548	5.79	14.05
เฉลี่ย	6.27	16.52

ที่มา : International Monetary Fund. (2006). International Financial Statistics

Yearbook.

จากตาราง 9 แสดงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยสำหรับลูกค้าทั่วไปของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ประเทศไทยมีต้นทุนที่ในการจัดหาเงินทุนต่ำกว่า ซึ่งพิจารณาได้จากอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทย อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าประเทศอินโดนีเซีย โดยในปี พ.ศ. 2544 ประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยสำหรับลูกค้าทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 7.25 ประเทศอินโดนีเซียอยู่ที่ร้อยละ 18.55 และในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยสำหรับลูกค้าทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 5.79 ประเทศอินโดนีเซียอยู่ที่ร้อยละ 14.05 โดยค่าเฉลี่ยประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยสำหรับลูกค้าทั่วไปในปี พ.ศ. 2544 – 2548 อยู่ที่ร้อยละ 6.27 และประเทศอินโดนีเซียอยู่ที่ร้อยละ 16.52

ปัจจัยด้านระบบขนส่ง

การส่งออกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่วนใหญ่จะขนส่งโดยการบรรจุใส่ตู้คอนเทนเนอร์และขนส่งทางเรือไปยังตลาดส่งออกต่างๆ ดังนั้น ถ้าประเทศใดมีปริมาณเรือขนส่งและจำนวนท่าเรือสำคัญที่ใช้ในการขนส่งมาก ย่อมแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของอุตสาหกรรมขนส่งทางเรือที่มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับกับความต้องการของอุตสาหกรรมส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้

ตาราง 10 จำนวนท่าเรือและปริมาณเรือขนส่งของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย

	ประเทศไทย ¹	ประเทศอินโดนีเซีย ²
จำนวนท่าเรือ (แห่ง)	7	8
ปริมาณเรือขนส่ง (ลำ)	297	668

ที่มา : ¹ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี.(2549). (ออนไลน์)

² Statistics Indonesia Center. (2006). (Online)

ประเทศไทยมีท่าเรือขนส่งสำคัญขนาดใหญ่ทั้งหมดจำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือกรุงเทพฯ , แหลมฉบัง , ปัตตานี , ภูเก็ต , สัตหีบ , ศรีราชา และสงขลา (กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี.2549 : ออนไลน์) ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีท่าเรือขนส่งสำคัญขนาดใหญ่ทั้งหมดจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ Jilacap , Cirebon , Jakarta , Kupang , Panjang , Makassar , Semarang และ Surabaya (Statistics Indonesia Center.2006 : Online)

เมื่อพิจารณาปริมาณเรือขนส่งและจำนวนท่าเรือสำคัญที่ใช้ในการขนส่งของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งแล้ว พบว่าประเทศไทยยังเสียเปรียบประเทศคู่แข่งในศักยภาพของอุตสาหกรรมขนส่งทางเรือ เนื่องจากพิจารณาจำนวนท่าเรือขนส่งสำคัญขนาดใหญ่แล้ว ประเทศไทยมีท่าเรือขนาดใหญ่อยู่เพียง 7 แห่ง ประเทศอินโดนีเซียมีจำนวน 8 แห่ง และเมื่อพิจารณาปริมาณเรือขนส่งพบว่าประเทศไทยมีปริมาณเรือขนส่งอยู่ 297 ลำ ซึ่งถือว่ามีย่านน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียซึ่งมีปริมาณเรือขนส่งถึง 668 ลำ จากปริมาณเรือขนส่งและจำนวนท่าเรือสำคัญที่ใช้ในการขนส่งที่ประเทศไทยมีน้อยกว่าประเทศคู่แข่ง แสดงให้เห็นถึงความเสียเปรียบของประเทศไทยต่อประเทศคู่แข่ง

ระบบโครงสร้างพื้นฐาน

สถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาด้านการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีผู้นำด้านธุรกิจจากทั่วโลกเข้ารับการศึกษและฝึกอบรม ได้จัดทำรายงาน The World Competitiveness Yearbook ขึ้นทุกปี ซึ่งได้ทำการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆทั่วโลก ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศต่างๆโดยพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ เช่น จำนวนถนนทางรถไฟ จำนวนผู้โดยสารที่เดินทางทางอากาศกับสายการบินหลัก การบริโภคพลังงาน การกระจายตัวของระบบโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนในระบบการสื่อสาร เป็นต้น

ตาราง 11 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานปี

พ.ศ. 2544 – 2548

ปี	ประเทศไทย (อันดับ)	ประเทศอินโดนีเซีย (อันดับ)
2544	46	48
2545	42	48
2546	49	59
2547	50	60
2548	47	60
เฉลี่ย	47	55

ที่มา: World Competitiveness Center. (2006). (Online)

จากตาราง 11 ในปี พ.ศ. 2544 ประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในอันดับที่ 46 และประเทศอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 48 แต่ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในอันดับที่ 47 และประเทศอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 60 โดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 – 2548 ประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในอันดับที่ 47 และประเทศอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 55 แสดงว่าประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เหนือกว่าประเทศอินโดนีเซีย

เงื่อนไขทางด้านความต้องการภายในประเทศ

ขนาดของอุปสงค์ในประเทศ

ขนาดของความต้องการเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมนี้ เนื่องจากการที่ตลาดในประเทศมีขนาดใหญ่ย่อมสามารถที่จะรองรับการผลิตที่เกิดขึ้นได้มาก และตลาดในประเทศเป็นหลักประกันความมั่นคงในการผลิตได้ หากพิจารณาขนาดประชากรซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงขนาดของตลาดในประเทศได้ กล่าวคือ ประเทศที่มีจำนวนประชากรมากย่อมมีแนวโน้มที่ประเทศนั้นจะมีขนาดของอุปสงค์ในประเทศที่ใหญ่กว่า ในทางตรงกันข้ามหากประเทศใดมีจำนวนประชากรน้อยจะมีขนาดตลาดเล็ก และย่อมมีแนวโน้มที่ประเทศนั้นจะมีขนาดของอุปสงค์ในประเทศที่น้อยกว่า

ตาราง 12 จำนวนประชากรและ GDP ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย
ปี พ.ศ. 2544 – 2548

ปี	ประเทศไทย		ประเทศอินโดนีเซีย	
	จำนวน	GDP	จำนวน	GDP
	ประชากร (ล้านคน)	(พันล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ)	ประชากร (ล้านคน)	(พันล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ)
2544	62.02	116.08	211.89	161.95
2545	62.59	126.31	214.62	208.42
2546	63.14	149.76	217.35	240.56
2547	63.69	166.5	220.08	244.69
2548	64.23	173.12	222.78	277.69
เฉลี่ย	63.13	146.35	217.34	226.66

ที่มา : International Monetary Fund. (2006). International Financial Statistics Yearbook.

จากตาราง 12 จำนวนประชากรและ GDP ของประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนมากกว่าจำนวนประชากรและ GDP ของประเทศไทยมาก ดังนั้นขนาดตลาดของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยมีจำนวนประชากร 64.23 ล้านคน มี GDP 173.12 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนประชากรถึง 222.78 ล้านคน มี GDP 277.69 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 – 2548 ประเทศไทยมีจำนวนประชากร 63.13 ล้านคน มี GDP 146.35 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนประชากรถึง 217.34 ล้านคน มี GDP 226.66 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ลักษณะของอุปสงค์ในประเทศ

ประเทศไทย

ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปให้ความเห็นว่าตลาดในประเทศ ถึงแม้จะมีขนาดใหญ่แต่ส่วนมากจะเป็นตลาดสินค้าระดับล่าง โดยผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะเลือกสินค้าที่ราคาเป็นสำคัญ ทำให้สินค้าระดับบนซึ่งมีความต้องการจำกัดอยู่แล้ว (อันเนื่องจากรายได้ต่อหัวของประชากรต่ำ) ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดยทั่วไปลูกค้าชาวไทยมักเลือกซื้อสินค้าโดยอิงแฟชั่นจากตะวันตกเป็นหลัก จะมีเพียงสินค้าบางประเภทเท่านั้นที่มาจากความต้องการของคนไทย คือสินค้าที่เป็นสินค้าพื้นเมืองหรือดั้งเดิม เช่น ผ้าไหม เป็นต้น จะเห็นว่าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่คนไทยบริโภคเป็นสินค้าที่เกิดขึ้นจากความต้องการของชาวตะวันตกมากกว่าจะเกิดจากความต้องการของคนไทยเอง

นอกจากนี้เวลาคนไทยเลือกซื้อสินค้ามักขาดความพึงพอใจ กล่าวคือ ความต้องการในประเทศไม่ได้สร้างแรงจูงใจให้อุตสาหกรรมของไทยผลิตสินค้าหลากหลายประเภท ความไม่พึงพอใจด้านคุณภาพในการเลือกซื้อสินค้าของคนไทย ทำให้ผู้ผลิตขาดแรงจูงใจในการพัฒนาสินค้า

อย่างไรก็ตามเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ในหน้าร้อนกลับเป็นสินค้าที่อาจเรียกได้ว่า คนไทยมีความพึงพอใจ ในการเลือกซื้อค่อนข้างมาก ทำให้ประเทศไทยขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่สามารถผลิตสินค้าเสื้อผ้าที่ใช้ใส่ในหน้าร้อนได้ดีมี คุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคมักจะเลือกสินค้าที่ตนสวมใส่แล้วรู้สึกสบายที่สุด ขณะที่ผู้ผลิตก็มีประสบการณ์ในการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว เช่น สามารถเลือกลักษณะของผ้าที่ผลิตแล้วใส่สบายเหมาะกับอากาศร้อน จึงกล่าวได้ว่าความต้องการในประเทศที่พึงพอใจสำหรับเสื้อผ้าหน้าร้อนเป็นตัวสร้างความต้องการในต่างประเทศด้วย เช่น เสื้อผ้าที่ชาวตะวันตกสวมใส่แล้วรู้สึกสบายในช่วงฤดูร้อน เป็นต้น

ประเทศอินโดนีเซีย

เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ประชากรมีรายได้ต่ำ ความเหลื่อมล้ำของรายได้สูง และประเทศเป็นเกาะมากมาย ค่าขนส่งสูง ดังนั้นตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศของอินโดนีเซีย จึงเป็นตลาดสินค้าระดับล่าง โดยผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะเลือกสินค้าที่ราคาเป็นสำคัญ แต่เป็นตลาดใหญ่ตามจำนวนประชากร มีชื่อเสียงในการผลิตเสื้อผ้าที่ทำมาจากผ้าบาติก (Batik) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าผ้าปาเต๊ะเป็นภาษาที่ชาวอินโดนีเซียหรือชาวไอเร็กชื่อผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่งที่เกิดจากการใช้ฝีมือเขียนให้เกิดลวดลายและการย้อมสีบนผืนผ้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ

ความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าชนิดใดที่จะมีความได้เปรียบด้านการแข่งขันอุตสาหกรรมนั้นจะต้องมีอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องที่สามารถส่งเสริมความสามารถหรือศักยภาพของอุตสาหกรรมนั้น โดยเฉพาะความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การประหยัดต้นทุน ด้วยวิธีนี้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่างๆจะสามารถจัดสรรปริมาณและการจัดการผลิตระหว่างกัน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ตาราง 13 จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ.2544 -2548

อุตสาหกรรม	2544		2545		2546		2547		2548	
	จำนวนโรงงาน		จำนวนโรงงาน		จำนวนโรงงาน		จำนวนโรงงาน		จำนวนโรงงาน	
	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย	ไทย	อินโดนีเซีย
เส้นใย	17	28	18	28	18	28	17	28	17	28
ประดิษฐ์										
ปั่นด้าย	149	206	150	206	154	204	152	204	153	202
ผ้าผืน	1,332	1,046	1,345	1,040	1,348	1,043	1,319	1,044	1,320	1,042
ฟอกย้อม	405	525	409	523	414	524	404	524	409	524
และแต่ง										
สำเร็จ										
เสื้อผ้า	2,641	860	2,648	849	2,658	855	2,588	861	2,541	860
สำเร็จรูป										
รวม	4,544	2,665	4,570	2,646	4,592	2,654	4,480	2,661	4,440	2,638

ที่มา: ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

จากตาราง 13 จะเห็นว่าอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ อุตสาหกรรมปั่นด้าย และอุตสาหกรรมฟอกย้อมและแต่งสำเร็จประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนโรงงานมากกว่าประเทศไทย

เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ส่งออกน้ำมัน จึงได้เปรียบในด้านอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกว่าประเทศไทย ซึ่งเป็นวัตถุดิบของเส้นใยสังเคราะห์ ทำให้ต้นทุนการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ต่ำ ส่วนอุตสาหกรรมผ้าฝ้าย และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปประเทศไทยมีจำนวนโรงงานมากกว่าประเทศอินโดนีเซีย แต่ปัญหาที่ทั้งสองประเทศมีเหมือนกัน คือ การขาดความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นมีลักษณะและขั้นตอนขยายธุรกิจ อุตสาหกรรมมาก และในแต่ละขั้นตอนก็มีการลงทุนที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมต้นน้ำ ทำให้มีเพียงไม่กี่บริษัท ที่มีกิจกรรมที่ครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จึงส่งผลให้ธุรกิจที่ประกอบกิจการเฉพาะอย่างนี้มักจะมี ความขัดแย้งกันอยู่บ่อยๆ รวมทั้งสืบเนื่องมาจากการขาดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกิจการ เหล่านั้นด้วย อีกทั้งอุตสาหกรรมสนับสนุนในประเทศยังไม่เข้มแข็งทำให้ต้องพึ่งพาต่างประเทศสูง อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นประสบปัญหา คือ ความไม่เพียงพอและความไม่เข้มแข็งของ อุตสาหกรรมสนับสนุนในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วน อุตสาหกรรมผลิตแม่พิมพ์ ต้นแบบ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักร และ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี เป็นต้น ทำให้ทั้งสองประเทศ ยังคงพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ เช่น ชิ้นส่วนประกอบเครื่องจักร และอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิต สูง ตัวอย่างเช่น ถึงแม้อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะจัดเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น แต่ ก็ต้องมีการใช้เครื่องจักรในการผลิตด้วยเช่นกัน เนื่องจากมีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อ ผลิตเครื่องจักร เครื่องไม้ เครื่องมือ ที่ทันสมัยในสัดส่วนค่อนข้างน้อย ทำให้ต้องมีการพึ่งพา เครื่องจักรและเทคโนโลยีขั้นสูงจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

ในอุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำสำหรับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้น พบว่า มีการนำเข้าเครื่องจักรในการปั่นด้าย ทอผ้าและถักผ้าสูงมาก โดยเครื่องจักรและเครื่องมือส่วนใหญ่ จะผลิตจากประเทศในแถบยุโรป เช่น เยอรมัน อิตาลี และ สวิตเซอร์แลนด์ ขณะที่ญี่ปุ่นและ ไต้หวันก็สามารถผลิตเครื่องจักรนี้ได้เช่นเดียวกัน ประเทศจีนในปัจจุบันมีการลงทุนในการวิจัย และพัฒนา และยังสามารถลอกเลียนแบบเครื่องจักรคุณภาพสูงจากประเทศในแถบยุโรปได้ โดยมี คุณภาพในระดับเท่าเทียมกัน แต่ต้นทุนที่ต่ำกว่ามาก

กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันในประเทศ

สภาพการแข่งขันในประเทศเป็นตัวกำหนดหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ การแข่งขันที่รุนแรงในประเทศสำหรับอุตสาหกรรมใด อุตสาหกรรมหนึ่ง จะทำให้อุตสาหกรรมนั้นประสบความสำเร็จในตลาดระหว่างประเทศในระดับที่สูงมาก เนื่องจากจะเกิดแรงกดดันต่อกันและกันให้มีการพัฒนามากขึ้น

ตาราง 14 จำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2544 – 2548

ปี	จำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป (โรงงาน)	
	ประเทศไทย ^{/1}	ประเทศอินโดนีเซีย ^{/2}
2544	2,641	860
2545	2,648	849
2546	2,658	855
2547	2,588	861
2548	2,541	860
เฉลี่ย	2,615	857

ที่มา : ^{/1} ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

^{/2} Indotextiles Center. (2006). (ออนไลน์)

จากตาราง 14 จำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2544 - 2548 พบว่า จำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยมีจำนวนมากกว่าจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศอินโดนีเซียมาก ดังนั้นการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศของประเทศไทยย่อมมีมากกว่าของประเทศอินโดนีเซียมาก กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป 2,541 โรงงาน และประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป 860 โรงงาน และโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 -

2548 ประเทศไทยมีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป 2,615 โรงงาน และประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป 857 โรงงาน

จากจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของทั้ง 2 ประเทศแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างตลาดเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด

ในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมมีระดับการแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้น

เนื่องจากลักษณะของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเป็นขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้ประกอบการเหล่านี้ก็เป็นผู้รับจ้างผลิต (Original Equipment Manufacturing : OEM or Subcontractors) ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่ จึงทำให้การแข่งขันของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเข้มข้นในระดับสูง แต่การแข่งขันนั้นเป็นการแข่งขันตัดราคามากกว่าเพิ่มคุณภาพ ทั้งนี้เพราะคุณภาพนั้นกำหนดโดยผู้ประกอบการรายใหญ่ที่เป็นผู้ว่าจ้าง

ในบริษัทขนาดใหญ่ระดับการแข่งขันต่ำ เนื่องจากมีส่วนแบ่งตลาดที่ชัดเจน

บริษัทขนาดใหญ่จะผลิตสินค้าระดับกลางถึงบน หรือที่มีตราสินค้าเป็นของตัวเอง ก็มีการแข่งขันเช่นเดียวกันแต่อยู่ในระดับที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าระดับล่าง เนื่องจากแต่ละตราสินค้าจะมีลักษณะเฉพาะที่สนองความต้องการของลูกค้าที่มีลักษณะแตกต่างกันไป ส่วนการแข่งขันกับสินค้ากับต่างประเทศก็จะมีมากเช่นกัน เนื่องจากตราสินค้าต่างประเทศจะได้รับความนิยมมากกว่า

เหตุสุดวิสัย

เหตุสุดวิสัยหมายถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของธุรกิจใอุตสาหกรรมและอยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาลในประเทศ แต่อาจจะอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลประเทศอื่น ทั้งนี้เหตุสุดวิสัยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขัน เหตุสุดวิสัยในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและอินโดนีเซีย ได้แก่

การยกเลิกระบบโควตาจำกัดการนำเข้าสิ่งทอ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548

ตามความตกลงสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Agreement on Textiles and Clothing) ขององค์การการค้าโลก (WTO) ประเทศสมาชิก WTO ที่เป็นผู้นำเข้าสินค้าสิ่งทอ ต้องเลิกใช้โควตาจำกัดการนำเข้าสินค้าสิ่งทอ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป ซึ่งหมายถึงการเปิดตลาดให้มีการนำเข้าสินค้าสิ่งทอได้อย่างเสรี

สาระสำคัญของความตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ATC คือ กำหนดบทบัญญัติให้ประเทศสมาชิก ถือปฏิบัติในระหว่างช่วงเวลาปรับเปลี่ยนสำหรับการนำภาคการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกลับเข้าไปอยู่ภายใต้เกตต์ 1994 คือ การค้าเสรีโดยไม่มีการจำกัดการนำเข้า มีหลักการสำคัญคือให้ประเทศสมาชิกปรับตัวทางอุตสาหกรรมด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องและเพิ่มการแข่งขันในตลาดของตนเอง กำหนดแนวปฏิบัติให้ทยอยปลดปล่อยการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้เสรีขึ้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือลดการจำกัดปริมาณการนำเข้า(โควตา) ทีละขั้นไปจนไม่มีการจำกัดการนำเข้าไปในที่สุด เมื่อสิ้นสุดความตกลง คือ 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ความตกลงองค์การการค้าโลกมีผลบังคับใช้ สรุปก็คือการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของโลกจะเป็นไปโดยเสรีไม่มีการจำกัดโควตา ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป

ดังนั้นการเปิดเสรีการค้าสิ่งทอจึงเป็นเรื่องใหญ่สำหรับประเทศผู้นำเข้าและผู้ส่งออก เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยประเทศผู้นำเข้าต้องเลิกการจำกัดโควตาการนำเข้า ซึ่งจะทำให้มีการนำเข้าสินค้าสิ่งทอได้อย่างเสรี โดยเฉพาะสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าจากจีน ซึ่งมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง เนื่องจากค่าจ้างแรงงานต่อหัวมีระดับต่ำมาก ทำให้ราคาสินค้าถูกกว่าประเทศอื่นๆ สามารถเข้ามาตีตลาดทั่วโลกได้มากขึ้นกว่าเดิม และนอกจากนี้รายงานของคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเสนอผลการศึกษาประเมินความเปลี่ยนแปลงหลังจากการยกเลิกโควตาสิ่งทอตั้งแต่ปี 2548 และความสามารถในการแข่งขันของประเทศผู้ส่งออกสิ่งทอเข้าตลาดสหรัฐฯ คณะกรรมการการค้าการณั้ว่าผู้นำเข้าของสหรัฐฯ ส่วนใหญ่ (บริษัทผู้ค้าปลีกสิ่งทอรายใหญ่ๆ) จะเลือกจีนเป็นแหล่งนำเข้า เพราะจีนสามารถที่จะผลิตสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าได้เกือบทุกประเภทและทุกระดับคุณภาพ ในราคาต่ำ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้จีนมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงคือค่าจ้างแรงงานต่อหัวมีระดับต่ำมากแต่มีผลผลิต (productivity) สูง นอกจากนี้จีนผลิตผ้าฝ้าย และวัสดุหลายชนิดที่ใช้ในการผลิตเสื้อผ้าและสินค้าสิ่งทอด้วย ผู้นำเข้าของสหรัฐยอมรับว่าจีนเป็นผู้ผลิตสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าที่อยู่ในอันดับต้นๆ เพราะผลิตสินค้าได้ทุกคุณภาพในราคาต่ำ แต่ในระยะยาวขีดความสามารถในการแข่งขันของจีนอาจจะลดลง เมื่อความเติบโตทางเศรษฐกิจกระตุ้นความต้องการซื้อสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าภายในประเทศ และทำให้ความต้องการใช้แรงงานและเงินทุนในอุตสาหกรรมนี้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย แต่คณะกรรมการการไม่อาจคาดการณ์ได้แน่ชัดว่าจีนจะขยายการส่งออกได้มากหรือน้อยแค่ไหนหลังจากการยกเลิกโควตา เพราะมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับการที่สหรัฐและประเทศผู้นำเข้าอื่นๆ จะใช้มาตรการเก็บภาษีต่อต้านการทุ่มตลาด (Anti Dumping : AD), ภาษีตอบโต้การอุดหนุนของรัฐบาล (Countervailing Duty : CVD) และมาตรการคุ้มกัน (safeguards) โดยการเก็บภาษีนำเข้าให้สูงขึ้นหรือห้ามนำเข้า หรือกำหนดโควตาเพื่อจำกัดการนำเข้าชั่วคราว หากผลการไต่สวนมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศจริง

ในกรณีของไทย คณะกรรมการการประเมินว่าการนำเข้าสิ่งทอและเสื้อผ้าจากไทยจะลดลงภายหลังการยกเลิกโควตาในปีหน้า และไทยอาจจะปรับเปลี่ยนมาเป็นผู้ผลิตเสื้อผ้าที่ต้องใช้ฝีมือในการตัดเย็บที่ซับซ้อนหรือใช้ความประณีตเป็นพิเศษในการตัดเย็บ ไทยมีจุดเด่นคือมีแรงงานที่มีฝีมือสูง แต่ค่าจ้างแรงงานก็สูง ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมนี้

ส่วนผู้ประกอบการของไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม ต้องเร่งปรับตัวให้อยู่รอดท่ามกลางการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ต้องพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และสร้างความได้เปรียบในเรื่องการบริการให้ได้ ตลอดจนพยายามปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เช่น การเพิ่มความรวดเร็วในการผลิต การแสวงหาตลาดใหม่ๆ หรือผลิตสิ่งทอเพื่อตลาดเฉพาะ (Niche Market) การพัฒนาวัสดุใหม่ๆ ที่ใช้ในการผลิต และนอกจากนี้ผู้ส่งออกไทยต้องให้ความสำคัญกับการส่งมอบสินค้าโดยการใช้นักส่งสินค้าด่วนทางอากาศ เพื่อตอบสนองพฤติกรรมกำลังซื้อสินค้าแฟชั่นที่คำนึงถึงความรวดเร็วและตรงเวลา เป็นต้น

การที่จีนโดนมาตรการคุ้มกัน(Safeguard) ของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป

ช่วงกลางปี 2548 จีนเผชิญกับมาตรการคุ้มกันสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ภายใต้มาตรการ Safeguard Measure ของ WTO ซึ่งจะมีผลบังคับใช้จนถึงปี 2551 ส่งผลให้สหรัฐฯ และสหภาพยุโรปหันไปนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ เป็นการทดแทน เป็นผลดีต่อประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียที่มีแนวโน้มว่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามการที่สหรัฐฯได้เริ่มใช้มาตรการคุ้มกัน(Safeguard) สินค้าสิ่งทอจากจีน รวมถึงสหภาพยุโรป (อียู) มีแนวโน้มที่จะนำมาตรการมาใช้กับจีนเช่นกัน ส่งผลให้เวลานี้เริ่มมีสินค้าสิ่งทอจากจีนเข้ามาสวมสิทธิ์โดยแอบอ้างแหล่งกำเนิด (Circumvention) ในไทยเพื่อส่งออกไปยังสหรัฐฯและอียูบ้างแล้ว หากมีการกระทำในลักษณะนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆไทยอาจถูกขึ้นบัญชีดำและถูกใช้มาตรการตอบโต้ได้ ซึ่งจะทำให้ได้รับความเดือดร้อนในภาพรวม

สหรัฐอเมริกาเตรียมยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าทั่วไปให้กับ 15 ประเทศด้อยพัฒนา

ในปี 2548 นี้ประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ระหว่างการพิจารณาออกกฎหมาย Trade Relief Assistance for Developing Economics Act of 2005 หรือ Trade Act of 2005 ยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าทั่วไปและสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้แก่ประเทศพัฒนาน้อย 15 ประเทศ ที่ส่งสินค้าไปจำหน่ายยังสหรัฐฯ เพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมและสร้างโอกาสในการแข่งขันให้ประเทศพัฒนาน้อยที่ประสบปัญหาจากการยกเลิกระบบโควตาส่งออกตั้งแต่เดือนมกราคม 2548 ซึ่งส่งผลให้รายได้หลักจากการส่งออกสินค้าสิ่งทอและสินค้าอื่นๆของประเทศพัฒนาน้อยหลายประเทศได้รับผลกระทบ ประกอบกับบางประเทศในเขตมหาสมุทรอินเดียได้รับความเสียหายจากธรณีพิบัติและภัยจากคลื่นสึนามิ

ประเทศพัฒนาน้อย 15 ประเทศที่ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าตาม Trade Act of 2005 ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ ภูฏาน กัมพูชา คิริบาตี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนปาล ซามัว หมู่เกาะโซโลมอน ติมอร์ตะวันออก ตูวาลู วานูอาตู เยเมน มัลดีฟ และศรีลังกา โดย 2 ประเทศสุดท้ายเป็นประเทศที่ประสบภัยพิบัติจากคลื่นสึนามิ ซึ่งจะได้รับความความช่วยเหลือทางการเงินและความช่วยเหลืออื่นๆ เป็นการเพิ่มเติมด้วย ทั้งนี้ หากกฎหมายฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากสภาสูงสหรัฐฯ ก็จะมีผลบังคับใช้ 10 ปี โดยให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 และสิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2557

อย่างไรก็ดี ผู้ส่งออกของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียไปสหรัฐฯ จะได้รับประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้ หากย้ายฐานการผลิตไปประเทศที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีนำเข้าตาม Trade Act of 2005 เช่น ลาว และกัมพูชา เป็นต้น

รัฐบาล

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างผลผลิตและการจ้างงานสูงในภาคอุตสาหกรรม จึงได้วางนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่พอสรุปได้ดังนี้

จัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2539 โดยความเห็นชอบของกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีความต้องการที่จะให้สถาบันแห่งนี้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยทั้งระบบ ให้เจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างต่อเนื่องโดยมีวัตถุประสงค์ของจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ และเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยทั้งระบบให้มีศักยภาพสูงขึ้น

โครงการกรุงเทพฯ เมืองแฟชั่น (Bangkok Fashion City)

โครงการกรุงเทพฯ เมืองแฟชั่น เป็นโครงการภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงอุตสาหกรรม ความจำเป็นของการจัดตั้งโครงการกรุงเทพฯ เมืองแฟชั่นเกิดขึ้น เนื่องจากอุตสาหกรรมแฟชั่นของประเทศไทยที่ประกอบไปด้วย 3 อุตสาหกรรมหลัก คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และ อุตสาหกรรมหนังและผลิตภัณฑ์หนัง ต่างเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างมากกับเศรษฐกิจของประเทศไทย กล่าวคือเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมาก และสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศได้จากการที่มีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นระยะเวลาติดต่อกันมานาน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังสูญเสียสถานภาพทางการแข่งขัน เนื่องจากลักษณะการประกอบกิจการอุตสาหกรรมแฟชั่นของประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้รับจ้างผลิต นั่นคือ ถึงแม้ว่าในส่วนที่เรามีความสามารถในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพสูงได้ แต่สินค้าที่มีคุณภาพดังกล่าวกลับถูกผลิตเพื่อให้ผู้ว่าจ้างที่มีตราสินค้าเป็นของต่างประเทศที่สามารถซื้อสินค้าคุณภาพดีราคาถูก ไปติดตราสินค้าต่างประเทศและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการขายให้แก่ผู้บริโภคในราคาสุดท้ายที่สูงกว่ามาก รวมไปถึงส่วนของลักษณะการผลิตสินค้าที่เน้นแข่งขันทางด้านราคาโดยใช้การผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้สินค้าอุตสาหกรรมแฟชั่นของไทยเป็นเพียงสินค้าระดับล่างในตลาดโลก ดังนั้น การขาดตราสินค้าและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะทางด้านการตลาด จึงถือเป็นจุดอ่อนที่สำคัญมากของอุตสาหกรรมแฟชั่นไทยในปัจจุบัน จุดนี้จึง

ความสามารถในการแข่งขันให้ลดต่ำลงเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งชั้นในสินค้าระดับเดียวกัน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน เพื่อยกระดับตนเองในตลาดโลก

ดังนั้นจุดประสงค์ของการจัดตั้งโครงการกรุงเทพเมืองแฟชั่นขึ้นมา จึงเพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวและเน้นยกระดับอุตสาหกรรมแฟชั่นของไทยในอนาคต โดยมีวิสัยทัศน์ให้กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางและศูนย์ธุรกิจแฟชั่นแห่งหนึ่งในโลก โดยมียุทธศาสตร์ “การตลาดด้านแฟชั่น” ที่ประกอบด้วยแผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อเป็นตัวผลักดันการพัฒนาให้อุตสาหกรรมแฟชั่นของไทยขึ้นมาเป็นผู้นำได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้การส่งออกและเศรษฐกิจของประเทศไทยเจริญก้าวหน้าต่อไป

การส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

โดยการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ตั้งอยู่ในเขต 3 (รวมทั้งนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง) ซึ่งเป็นเขตส่งเสริมการลงทุน ได้รับการพิจารณาปรับสิทธิประโยชน์ทางภาษี BOI จากเขต 3 เป็นพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนเขต 3 พิเศษ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2547 ส่งผลให้ได้รับสิทธิประโยชน์โดยได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร เพื่อทดแทนเครื่องจักรเดิม ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบหรือวัสดุที่จำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับโครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของมูลค่ายอดขาย ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 8 ปี รวมทั้งอนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า ค่าประปา 2 เท่า เป็นเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่เริ่มมีรายได้ และอนุญาตให้หักค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกจากกำไรสุทธิร้อยละ 25 ของเงินลงทุนในการนั้น เป็นต้น

นโยบายภาษีไม่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำ

ภาษีอากรขาเข้าวัตถุดิบสูง วัตถุดิบหลักและส่วนประกอบของสินค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปยังมีอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบในอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับของประเทศคู่แข่ง ก่อให้เกิดข้อเสียเปรียบทางการแข่งขันสำหรับผู้ผลิตสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป อัตราภาษีนำเข้าสำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีของประเทศไทยจะอยู่ในระดับที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน

ตาราง 15 อัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลักของอุตสาหกรรมเส้นใยสังเคราะห์

(อัตราภาษีตามราคา : %)

รายการสินค้า	พิกัดสินค้า (HS)	ไทย	อินโดนีเซีย
เอทิลีนไกลคอล	2905.31	1	0
กรดเทเรฟทาลิก	2917.36	1	0
ไดเมทิลเทเรฟทาเลต	2917.37	1	0
อะคริโลไนไทรล์	2926.10	1	5
คาโพรแล็กแทม	2933.71	5	0

ที่มา : กรมศุลกากร. (2549). (ออนไลน์)

จากตาราง 15 จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีอัตราภาษีนำเข้าคาโพรแล็กแทมสูงที่สุด เนื่องจากประเทศไทยเพิ่งเริ่มทำการผลิตคาโพรแล็กแทมเอง ดังนั้นรัฐบาลจึงทำการคุ้มครองอุตสาหกรรมนี้ โดยทำการเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีประเภทอื่น ได้แก่ เอทิลีนไกลคอล กรดเทเรฟทาลิก ไดเมทิล เทเรฟทาเลต และอะคริโลไนไทรล์ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีเหล่านั้น จะมีอัตราภาษีนำเข้าเพียงร้อยละ 1 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียแล้ว อัตราภาษีนี้อยู่ในระดับที่สูงกว่าทั้งสิ้น ยกเว้นอะคริโลไนไทรล์ที่ประเทศอินโดนีเซียมีอัตราภาษีนำเข้าสูงกว่าประเทศไทย

ตาราง 16 อัตราภาษีนำเข้าเส้นใยสังเคราะห์

(อัตราภาษีตามราคา : %)

รายการสินค้า	พิกัดสินค้า (HS)	ไทย	อินโดนีเซีย
ไนลอน	5503.10	10	2.5
โพลีเอสเตอร์	5503.20	10	5
อะคริลิก	5503.30	10	0
อื่นๆ	5503.90	10	0

ที่มา : กรมศุลกากร. (2549). (ออนไลน์)

จากตาราง 16 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราภาษีนำเข้าเส้นใยสังเคราะห์ จัดได้ว่าประเทศไทยมีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงมาก คือ ร้อยละ 10 และเป็นอัตราภาษีที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย

ตาราง 17 อัตราภาษีนำเข้าผ้าฝืนที่ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

(อัตราภาษีตามราคา : %)

ประเทศ	อัตราภาษีนำเข้าผ้าฝืน
ไทย	10-40
อินโดนีเซีย	30

ที่มา : กรมศุลกากร. (2549). (ออนไลน์)

จากตาราง 17 จะเห็นได้ว่า การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีวัตถุดิบหลักก็คือ ผ้าฝืน โดยใช้วัตถุดิบร้อยละ 60 ของต้นทุนการผลิต แบ่งเป็น ผ้าฝืนนำเข้า 27% และผ้าฝืนในประเทศ 33% โดยภาษีนำเข้าผ้าฝืนของไทยร้อยละ 10-40 ซึ่งสูงกว่าอัตราภาษีนำเข้าของประเทศอินโดนีเซีย

รัฐบาลขาดการให้การสนับสนุนและส่งเสริมการตลาดต่างประเทศอย่างจริงจัง

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้เงินสนับสนุนสำหรับผู้ส่งออกไทยในการไปร่วมในงานแสดงสินค้าต่างประเทศ แต่วิธีการของรัฐบาลไทยนั้นอาจจะยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น ประเทศคู่แข่งสำคัญของไทยมักมีการจัดแพ็คเกจขึ้นโชว์ในงานแสดงสินค้าต่างประเทศที่สำคัญ ๆ ขณะที่ไทยขาดการประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของการประชาสัมพันธ์งานแสดงสินค้าที่จัดขึ้นในไทยให้ชาวต่างประเทศได้รับทราบ ทำให้งานแสดงสินค้าที่จัดในประเทศไทยจึงเป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อลูกค้าในประเทศ (ทั้งผู้ซื้อที่เป็นบริษัทและบุคคล) มากกว่าที่จะเป็นผู้ซื้อจากต่างประเทศ ขณะที่ผู้ส่งออกอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปก็ไม่มีแรงจูงใจในการไปเข้าร่วมงานแสดงสินค้านานาชาติ เพียงแต่ไปดูงานเท่านั้น

อินโดนีเซีย

โดยสรุปประเทศอินโดนีเซียนั้น มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่มีปัญหาด้านการเมือง และภูมิประเทศเป็นเกาะ ด้านนโยบาย รัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการลงทุนในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเช่นเดียวกับรัฐบาลไทย

1. มีการก่อตั้งสถาบันเพื่อพัฒนาสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ INDONESIA TEXTILE ASSOCIATION--Asosiasi Pertekstilan Indonesia (API)

2. รัฐบาลกระตุ้นให้มีการลงทุนเพิ่ม รัฐบาลอินโดนีเซียส่งเสริมการลงทุนในสินค้าที่ใช้แรงงานมาก เช่น สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป จากรายงานบ่งชี้ว่าการลงทุนในทุกภาคการผลิตลดลงหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งในปี พ.ศ.2548 นี้ รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมแจ้งว่ามีบริษัทญี่ปุ่นจำนวนมาก สนใจที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินและปรับโครงสร้างบริษัทในอุตสาหกรรมสิ่งทอ รวมทั้งช่วยในเรื่องเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างน้อย 100 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งปัจจุบันการผลิตได้ผลิตเต็มศักยภาพแล้ว ดังนั้นจึงต้องการการลงทุนใหม่ๆ เพื่อเพิ่มยอดขายเป็น 14 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี พ.ศ. 2553

3. มีการจัดงานแสดงสินค้าทุกปี คือ Indonesia Textile & Apparel Fair (ITAF) เพื่อเป็นเวทีการค้าระหว่างประเทศ

ตาราง 18 สรุปความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

รายการ	ประเทศไทย	ประเทศอินโดนีเซีย
<u>เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ</u>		
ปัจจัยแรงงาน	- ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย 1.27 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง - มูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน 5,829 ดอลลาร์สหรัฐต่อคน	- ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย 0.43 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง - มูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน 1,223 ดอลลาร์สหรัฐต่อคน
ปัจจัยทุน	- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ย อยู่ที่ย้อยละ 6.27	- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ย อยู่ที่ย้อยละ 16.52
ปัจจัยด้านระบบขนส่ง	- มีท่าเรือขนส่งสำคัญขนาดใหญ่ ทั้งหมดจำนวน 7 แห่ง - มีปริมาณเรือขนส่งอยู่ 297 ลำ	- มีท่าเรือขนส่งสำคัญขนาดใหญ่ ทั้งหมดจำนวน 8 แห่ง - มีปริมาณเรือขนส่งอยู่ 668 ลำ
ระบบโครงสร้างพื้นฐาน	- มีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ใน อันดับที่ 47	- มีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ใน อันดับที่ 55
<u>เงื่อนไขทางด้านความต้องการภายในประเทศ</u>		
	- มีจำนวนประชากรเฉลี่ย 63.13 ล้านคน - มี GDP เฉลี่ย 146.35 พันล้าน ดอลลาร์สหรัฐ - พืชพันธ์สำหรับเสื้อผ้าหน้าร้อน	- มีจำนวนประชากรเฉลี่ย 217.34 ล้านคน - มี GDP เฉลี่ย 226.66 พันล้าน ดอลลาร์สหรัฐ - มีชื่อเสียงในการผลิตเสื้อผ้าที่ทำมาจากผ้าบาติก (Batik)
<u>อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ</u>		
	- ขาดความเชื่อมโยงภายใน อุตสาหกรรม - มีการพึ่งพาเครื่องจักร และเทคโนโลยีขั้นสูงจาก ต่างประเทศเป็นจำนวนมาก	- ขาดความเชื่อมโยงภายใน อุตสาหกรรม - มีการพึ่งพาเครื่องจักร และเทคโนโลยีขั้นสูงจาก ต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

ตาราง 18 (ต่อ)

รายการ	ประเทศไทย	ประเทศอินโดนีเซีย
<u>กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันในประเทศ</u>		
	- มีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป เฉลี่ย 2,615 โรงงาน	- มีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป เฉลี่ย 857 โรงงาน
	- เป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM) ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่	- เป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM) ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่
<u>เหตุผลวิสัย</u>		
	- การยกเลิกระบบโควตาจำกัด การนำเข้าสิ่งทอตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548	- การยกเลิกระบบโควตาจำกัด การนำเข้าสิ่งทอตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548
	- การที่จีนโดนมาตรการคุ้มกัน (Safeguard) ของสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป	- การที่จีนโดนมาตรการคุ้มกัน (Safeguard) ของสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป
<u>นโยบายรัฐบาล</u>		
	- จัดตั้งสถาบันพัฒนา อุตสาหกรรมสิ่งทอ	- จัดตั้งสถาบันพัฒนา อุตสาหกรรมสิ่งทอ
	- การจัดงานแสดงสินค้า	- การจัดงานแสดงสินค้า
	- การส่งเสริมการลงทุน	- การส่งเสริมการลงทุน
	- นโยบายภาษีต่อการพัฒนา อุตสาหกรรมต้นน้ำสูง	- นโยบายภาษีต่อการพัฒนา อุตสาหกรรมต้นน้ำต่ำ

ที่มา : จากผลการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2548 เป็นระยะเวลา 10 ปี โดยอาศัยแบบจำลองในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Method : OLS) มาวิเคราะห์ ซึ่งตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์มีดังนี้

1) ตัวแปรตาม คือ ปริมาณการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย (Q)

2) ตัวแปรอิสระ คือ ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT), ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศอินโดนีเซีย (PI), อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ (R) และรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของประเทศสหรัฐอเมริกา (GNPU)

นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยรายละเอียดของผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตาราง 19 แสดงผลการศึกษาสมการอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ด้วยวิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบลำดับขั้น (Stepwise Multiple Regression)

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัย (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าสถิติ t	ระดับนัยสำคัญของ t (Sig t)
(Constant)	94.880	3.418	27.759	.000**
PT	-1.255	.073	-17.282	.000**
R			.987	
R Square			.974	
Adjusted R Square			.971	
F-statistic			298.675	
Sig. F			.000 **	
D.W.			2.127	

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบลำดับขั้น พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อนที่ปรับค่าแล้ว Adjusted R Square มีค่าเท่ากับ .971 แสดงว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลอง ได้แก่ ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) มีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมของตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 97.1 ส่วนอีกร้อยละ 2.9 เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอื่นๆที่มีได้นำมาวิเคราะห์ในแบบจำลอง และเมื่อพิจารณาค่าสถิติทดสอบ F ที่คำนวณได้พบว่ามีค่านัยสำคัญจากการคำนวณ (Sig F) เท่ากับ .000 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ตั้งไว้ ($\alpha=.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นสามารถใช้อธิบายพฤติกรรมของตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และร้อยละ 99 และเมื่อพิจารณาค่าสถิติทดสอบ Durbin-Watson พบว่ามี

ค่าเท่ากับ 2.127 ซึ่งผลดังกล่าวตกอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) เนื่องจากมีค่าอยู่ในช่วง 1.333 – 2.667 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 20 การคำนวณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย

ปี	PT	Δ PT	Q	Δ Q
2539	62.03	-2.7	17.07	4.43
2540	59.33	-6.81	21.5	6.47
2541	52.52	-5.89	27.97	4.74
2542	46.63	-2.02	32.71	8.56
2543	44.61	-1.54	41.27	1.44
2544	43.07	-4.1	42.71	2.14
2545	38.97	-0.01	44.85	-0.14
2546	38.96	0.36	44.71	1.64
2547	39.32	-1.36	46.35	1.95
2548	37.96	8.38	48.3	-11.56
ค่าเฉลี่ย	46.34	-1.57	36.74	1.97

ที่มา : จากการคำนวณของผู้วิจัย

จากสูตรความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (วิจิตร ฐ.เฉลิมชัยชนะ. 2542 : 31)

$$\begin{aligned}
 E_p &= \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อสินค้า}}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าที่บริโภค}} \\
 &= \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P}{Q}
 \end{aligned}$$

$$= \frac{1.97}{-1.57} \times \frac{46.34}{36.74}$$

$$= -1.581$$

เมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) พบว่า มีค่าความยืดหยุ่น = -1.581 คือ เมื่อราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) เพิ่มขึ้น 1 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) ลดลง 1.581 เปอร์เซ็นต์ ในทางตรงกันข้าม หากราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) ลดลง 1 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) เพิ่มขึ้น 1.581 เปอร์เซ็นต์

และในส่วนของการพิจารณาค่าสถิติทดสอบ t ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานค่าคงที่ และสมมติฐานของค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการ ผลการทดสอบพบว่า

ค่าคงที่ (a_0) มีค่านัยสำคัญจากการคำนวณ ($\text{Sig } t$) = .000 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ตั้งไว้ ($\alpha=.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่า ในสมการถดถอยนี้ต้องมีค่าคงที่

สัมประสิทธิ์ถดถอยของราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (a_1) มีค่าเป็นลบ = -1.255 โดยมีค่านัยสำคัญจากการคำนวณ ($\text{Sig } t$) = .000 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ตั้งไว้ ($\alpha=.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่า ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และร้อยละ 99 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่ได้จากตาราง 19 และตาราง 34 (ภาคผนวก จ.) จะเห็นว่าตาราง 19 มีความเหมาะสมในการอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยได้ดีกว่าตาราง 34 เพราะนอกจากจะไม่มีปัญหาพหุสัมพันธ์แล้ว ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) กับราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับความเชื่อมั่นที่สูงกว่าเดิมด้วย

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ผลการศึกษาสมการอุปสงค์การนำเข้าด้วยวิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบลำดับขั้น (Stepwise Multiple Regression) ดังแสดงในตาราง 19 ซึ่งสามารถนำมาเขียนแบบจำลองสมการดังต่อไปนี้

$$Q = 94.880 - 1.255 (PT)$$

(t-test) (27.759) ** (-17.282) **

ซึ่งจากการวิเคราะห์แบบจำลองสมการอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยข้างต้นสรุปได้ว่า อุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) ขึ้นอยู่กับราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนปัจจัยราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศอินโดนีเซีย (PI), อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ (R) และรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของประเทศสหรัฐอเมริกา (GNPU) นั้น พบว่า ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงว่าปัจจัยทั้งสามตัวนี้มีความสำคัญน้อยมากต่อการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปงานวิจัยทั้งหมดของผู้วิจัยในการศึกษาการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปสหรัฐอเมริกา : กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2548

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานสำหรับการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและความได้เปรียบแข่งขันในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกา

1. ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าประเทศไทย
2. ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบแข่งขันมากกว่าประเทศไทย

สมมติฐานสำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

1. ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย
2. ราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยของประเทศอินโดนีเซียไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย
3. อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

4. รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

ขั้นที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จาก World Trade Atlas มาหาค่า RCA

ขั้นที่ 2 ในการหาค่า RCA ของเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยหาสัดส่วนการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป กับการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ไปประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อ สัดส่วนการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศสหรัฐอเมริกา กับการนำเข้าทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา

ขั้นที่ 3 ศึกษา RCA ของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย โดยเทียบว่าประเทศใดมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่ากัน

2. การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

จะพิจารณาความได้เปรียบเชิงแข่งขัน โดยอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานราชการและงานวิจัยต่างๆ ที่เคยมีการศึกษาไว้มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการแสดงด้วยตาราง เพื่อให้เห็นการเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับอินโดนีเซีย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544-2548 เป็นระยะเวลา 5 ปี

3. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

ขั้นที่ 1 หาข้อมูลมาใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลของตัวแปรตาม คือ ปริมาณการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย และข้อมูลของตัวแปรอิสระ คือ ราคานำเข้าสินค้าเฉลี่ยของสหรัฐอเมริกาจากไทย ราคานำเข้าสินค้าเฉลี่ยของสหรัฐอเมริกาจากประเทศคู่แข่ง อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา มาใช้วิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

จากการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียไปประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ค่า RCA ของทั้งสองประเทศมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าทั้งประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ต่างยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมากกว่าประเทศไทย

2. การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

จากการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ผลการศึกษาในแต่ละปัจจัย พบว่า

1. เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ

ปัจจัยแรงงาน ประเทศอินโดนีเซียได้เปรียบมากกว่าประเทศไทยในปัจจุบันนี้ โดยเมื่อเปรียบเทียบอัตราค่าจ้างในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยอัตราค่าจ้างแรงงานของประเทศไทยอินโดนีเซียต่ำกว่าประเทศไทย แต่แรงงานไทยทักษะแรงงานอยู่ในระดับที่ดีกว่าแรงงานของประเทศไทยอินโดนีเซีย

ปัจจัยทุน ประเทศไทยมีความพร้อมทางด้านปัจจัยทุนอย่างมาก เมื่อพิจารณาอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย พบว่าประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า จากการที่ประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในแง่ของการเป็นต้นทุนที่ในการจัดหาเงินทุน ดังนั้นจากการที่ประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าทำให้ต้นทุนที่ในการจัดหาเงินทุนโดยเปรียบเทียบต่ำกว่าเช่นกัน

ปัจจัยด้านระบบขนส่ง ประเทศไทยยังเสียเปรียบประเทศอินโดนีเซียในศักยภาพของอุตสาหกรรมขนส่งทางเรือ เนื่องจากพิจารณาจากปริมาณเรือขนส่งและจำนวนท่าเรือสำคัญที่ใช้ในการขนส่งที่ประเทศไทยมีน้อยกว่าประเทศอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นถึงความเสียเปรียบของประเทศไทยต่อประเทศอินโดนีเซีย

ระบบโครงสร้างพื้นฐาน จากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆทั่วโลกของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาด้านการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) พบว่า ประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เหนือกว่าประเทศอินโดนีเซีย

2.เงื่อนไขทางด้านการต้องการภายในประเทศ

ขนาดของอุปสงค์ในประเทศ จากการที่จำนวนประชากรและ GDP ของประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนมากกว่าจำนวนประชากรของประเทศไทยมาก ดังนั้นขนาดตลาดของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศอินโดนีเซียย่อมมีขนาดตลาดใหญ่กว่าของประเทศไทยมาก นอกจากนั้นแล้วแนวโน้มของประชากรที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น จะมีผลต่อขนาดตลาดในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นตาม ดังนั้นในปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียมีแนวโน้มที่จะมีความได้เปรียบเพิ่มขึ้น

ลักษณะของอุปสงค์ในประเทศ ประเทศไทยตลาดในประเทศ ถึงแม้จะมีขนาดใหญ่ แต่ส่วนมากจะเป็นตลาดสินค้าระดับล่าง โดยผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะเลือกสินค้าที่ราคาเป็นสำคัญ ทำให้สินค้าระดับบนซึ่งมีความต้องการจำกัดอยู่แล้ว (อันเนื่องจากรายได้ต่อหัวของประชากรต่ำ) ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เวลาคนไทยเลือกซื้อสินค้ามักขาดความพิถีพิถัน กล่าวคือ ความต้องการในประเทศไม่ได้สร้างแรงจูงใจให้อุตสาหกรรมของไทยผลิตสินค้าหลากหลายประเภท ความไม่พิถีพิถันด้านคุณภาพในการเลือกซื้อสินค้าของคนไทย ทำให้ผู้ผลิตขาดแรงจูงใจในการพัฒนาสินค้า อย่างไรก็ตามเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ในหน้าร้อนกลับเป็นสินค้าที่อาจเรียกได้ว่า คนไทยมีความพิถีพิถัน ในการเลือกซื้อค่อนข้างมาก สำหรับประเทศอินโดนีเซียเนื่องจากประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ประชากรมีรายได้น้อย ความเหลื่อมล้ำของรายได้สูง และประเทศเป็นเกาะมากมาย ค่าขนส่งสูง ดังนั้นตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศของอินโดนีเซียจึงเป็นตลาดสินค้าระดับล่าง โดยผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะเลือกสินค้าที่ราคาเป็นสำคัญ แต่เป็นตลาดใหญ่ตามจำนวนประชากร มีชื่อเสียงในการผลิตเสื้อผ้าที่ทำมาจากผ้าบาติก (Batik) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าผ้าปาเต๊ะเป็นภาษาที่ชาวอินโดนีเซียหรือชาวสุมาตราใช้เรียกชื่อผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่งที่เกิดจากการใช้ฝีมือเขียนให้เกิดลวดลายและการย้อมสีบนผืนผ้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

3.อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ

ความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม ปัญหาที่ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีเหมือนกัน คือ การขาดความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นมีลักษณะและขั้นตอนขยายธุรกิจอุตสาหกรรมมาก และในแต่ละขั้นตอนก็มีการลงทุนที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมต้นน้ำทำให้มีเพียงไม่กี่บริษัท ที่มีกิจกรรมที่ครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จึงส่งผลให้ธุรกิจที่ประกอบกิจการเฉพาะอย่างนี้มักจะมี ความขัดแย้งกันอยู่บ่อยๆ รวมทั้งสืบเนื่องมาจากการขาดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกิจการเหล่านั้นด้วย และอุตสาหกรรมสนับสนุนในประเทศยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ต้องพึ่งพาต่างประเทศสูง

4. กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันในประเทศ

จำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ปี พ.ศ. 2544 - 2548 พบว่า จำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยมีจำนวนมากกว่าจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศอินโดนีเซียมาก ดังนั้นการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศของประเทศไทยย่อมมีมากกว่าของประเทศอินโดนีเซียมาก และจากจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของทั้ง 2 ประเทศแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างตลาดเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด

ในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมมีระดับการแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้น

เนื่องจากลักษณะของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเป็นขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้ประกอบการเหล่านี้ก็เป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM or Subcontractors) ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่ จึงทำให้การแข่งขันของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเข้มข้นในระดับสูง แต่การแข่งขันนั้นเป็นการแข่งขันตัดราคามากกว่าเพิ่มคุณภาพ ทั้งนี้เพราะคุณภาพนั้นกำหนดโดยผู้ประกอบการรายใหญ่ที่เป็นผู้ว่าจ้าง

ในบริษัทขนาดใหญ่ระดับการแข่งขันต่ำ เนื่องจากมีส่วนแบ่งตลาดที่ชัดเจน

บริษัทขนาดใหญ่จะผลิตสินค้าระดับกลางถึงบน หรือที่มีตราสินค้าเป็นของตัวเอง ก็มีการแข่งขันเช่นเดียวกันแต่อยู่ในระดับที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าระดับล่าง เนื่องจากแต่ละตราสินค้าจะมีลักษณะเฉพาะที่สนองความต้องการของลูกค้าที่มีลักษณะแตกต่างกันไป ส่วนการแข่งขันกับสินค้ากับต่างประเทศก็จะมีมากเช่นกัน เนื่องจากตราสินค้าต่างประเทศจะได้รับความนิยมมานานกว่า

5. เหตุสุดวิสัย

ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเผชิญเหตุสุดวิสัยที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากอยู่ในกลุ่มการค้าเดียวกันและทุกประเทศก็ต้องเผชิญกับเหตุสุดวิสัยที่สำคัญคือ การยกเลิกระบบโควตาจำกัดการนำเข้าสิ่งทอ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 และการที่จีนโดนมาตรการคุ้มกัน (Safeguard) ของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป

6. นโยบายรัฐบาล

ทั้งรัฐบาลไทยและอินโดนีเซียต่างก็พยายามสนับสนุนอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในแนวทางที่คล้ายกัน เช่น การจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ การจัดงานแสดงสินค้า และการส่งเสริมการลงทุน

ตาราง 21 สรุปความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศ
อินโดนีเซีย

รายการ	ประเทศไทย	ประเทศอินโดนีเซีย
<u>เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ</u>		
ปัจจัยแรงงาน		
- ค่าจ้างแรงงาน		✓
- มูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน	✓	
ปัจจัยทุน	✓	
ปัจจัยด้านระบบขนส่ง		✓
ระบบโครงสร้างพื้นฐาน	✓	
<u>เงื่อนไขทางด้านความต้องการภายในประเทศ</u>		
ขนาดของอุปสงค์ในประเทศ		✓
<u>อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ</u>		
ความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ)		
<u>กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันในประเทศ</u>		
เป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM)	✓	✓
<u>เหตุผลวิสัย</u>		
การยกเลิกระบบโควตาจำกัดการนำเข้าสิ่งทอ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548	✓	✓
การที่จีนโดนมาตรการคุ้มกัน (Safeguard) ของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป	✓	✓
<u>นโยบายรัฐบาล</u>		
จัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ	✓	✓
การจัดงานแสดงสินค้า	✓	✓
การส่งเสริมการลงทุน	✓	✓
นโยบายภาษีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำ		✓

ที่มา : จากผลการศึกษา

3. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2548

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) มีเพียงปัจจัยราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) เพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -1.581

การอภิปรายผล

การเปิดเสรีสิ่งทอทำให้รูปแบบการค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของโลกเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ โดยกลุ่มประเทศที่มีความได้เปรียบทางต้นทุนและมีกำลังผลิตมากจะสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดได้โดยไม่ถูกจำกัดปริมาณ แต่ในกลุ่มประเทศที่ไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตหรือไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปอย่างแท้จริง จะสูญเสียส่วนแบ่งตลาดเดิมที่เคยมีอยู่หากไม่มีการเตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

1. การศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

เมื่อเทียบดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและข้อมูลการนำเข้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยกับประเทศอินโดนีเซียพบว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทยลดต่ำลง และประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมากกว่าประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศรัญญา สุวรรณรัตน์ (2544 : 95) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบการขยายตัวของส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในกลุ่มเอเปคและ นอกกลุ่มเอเปค ในช่วงปี 2539 - 2542 พบว่า ค่า RCA ของไทยและอินโดนีเซียในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปประเทศสหรัฐอเมริกา ยังมีค่ามากกว่า 1 หมายความว่าไทยและอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดดังกล่าว โดยประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมากกว่าประเทศไทย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอมลยา ทองเสริม (2542 : 62) ที่ศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยปี 2534 - 2538 ที่พบว่าประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมากกว่าประเทศไทยเช่นกัน ทั้งนี้อาจจะเพราะประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบกว่าประเทศไทยในเรื่องค่าจ้างแรงงาน ปัจจัยด้านระบบขนส่ง รวมถึงขนาดของอุปสงค์ในประเทศ

2. การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย

สำหรับการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย ถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ผลการศึกษาในแต่ละปัจจัย พบว่า

เงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบคือ ประเทศไทยมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่า และประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เหนือกว่าประเทศอินโดนีเซีย แต่หากมองถึงการขนส่งทางเรือแล้ว พบว่าปริมาณเรือขนส่งและจำนวนท่าเรือสำคัญที่ใช้ในการขนส่งที่ประเทศไทยมีน้อยกว่าประเทศอินโดนีเซีย และประเทศไทยมีข้อเสียเปรียบที่สำคัญ คือ ค่าจ้างแรงงานสูงกว่า อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าไทยอาจจะเสียเปรียบกับอินโดนีเซียในเรื่องค่าจ้างแรงงาน แต่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยยังมีความได้เปรียบในการผลิตเสื้อผ้าในกลุ่มที่มีมูลค่าสูงกว่า โดย United States International Trade Commission (USITC, 2004 : 122) ประเมินความสามารถในการแข่งขันของไทยไว้ว่าไทยมีจุดแข็ง คือ มีแรงงานตัดเย็บที่มีทักษะและโรงงานตัดเย็บขนาดเล็กที่มีความยืดหยุ่นสูง จึงเหมาะกับการผลิตเอื้อประโยชน์ต่อการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่เน้นความประณีต เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูปประเภทแพชั่น และสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ว่าประสิทธิภาพของแรงงานไทยอยู่ที่ 1.7 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง ขณะที่ประสิทธิภาพของแรงงานอินโดนีเซียอยู่ที่ 0.7 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง

เงื่อนไขทางด้านความต้องการภายในประเทศ ประเทศที่มีจำนวนประชากรมากย่อมมีแนวโน้มที่ประเทศนั้นจะมีขนาดของอุปสงค์ในประเทศที่ใหญ่กว่า ในทางตรงกันข้ามหากประเทศใดมีจำนวนประชากรน้อยจะมีขนาดตลาดเล็ก และย่อมมีแนวโน้มที่ประเทศนั้นจะมีขนาดของอุปสงค์ในประเทศที่น้อยกว่า ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีจำนวนประชากร 64.23 ล้านคน และประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนประชากรถึง 222.78 ล้านคน แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีข้อเสียเปรียบคือ ขนาดตลาดของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศอินโดนีเซียย่อมมีขนาดตลาดใหญ่กว่าของประเทศไทยมาก สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่อ้างถึงตลาดของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศอินโดนีเซียว่ามีขนาดใหญ่กว่าตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยมาก และลักษณะของอุปสงค์ในประเทศของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเป็นตลาดสินค้าระดับล่าง โดยผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะเลือกสินค้าที่ราคาเป็นสำคัญ

ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศปัญหาที่ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีเหมือนกัน คือ การขาดความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลของสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ว่า อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยและอินโดนีเซีย ยังขาดแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนและไม่มี การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกันระหว่างอุตสาหกรรมต้นน้ำและอุตสาหกรรมปลายน้ำ ทำให้โดยส่วนใหญ่ต้องนำเข้าวัตถุดิบที่มีคุณภาพสูง เพื่อนำมาผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมปลายน้ำ

ทางด้านโครงสร้างของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีโครงสร้างตลาดเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป 2,541 โรงงาน และประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป 860 โรงงานและสภาพการแข่งขันในประเทศ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเป็นขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้ประกอบการเหล่านี้ก็เป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM or Subcontractors) ให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่เหมือนกัน จึงทำให้การแข่งขันของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเข้มข้นในระดับสูง แต่การแข่งขันนั้นเป็นการแข่งขันตัดราคามากกว่าเพิ่มคุณภาพ ทั้งนี้เพราะคุณภาพนั้นกำหนดโดยผู้ประกอบการรายใหญ่ที่เป็นผู้ว่าจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทิพพา เพิ่มลาภ (2543: 83) ซึ่งศึกษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ที่พบว่าด้านกลยุทธ์โครงสร้างตลาดการแข่งขันและคู่แข่งในประเทศ เป็นปัจจัยที่ทำให้ไทยมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน เนื่องจากโครงสร้างตลาดที่มีผู้ผลิตมากมาย จึงมีการแข่งขันที่รุนแรงเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ผลิตต้องพยายามปรับปรุงคุณภาพสินค้า และต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการและกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม

ด้านเหตุผลวิสัยประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียเผชิญเหตุผลวิสัยที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากอยู่ในกลุ่มการค้าเดียวกันและทุกประเทศก็ต้องเผชิญกับเหตุผลวิสัยที่สำคัญคือ การยกเลิกระบบโควตาจำกัดการนำเข้าสิ่งทอ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548

ด้านนโยบายรัฐบาล ทั้งรัฐบาลไทยและอินโดนีเซียต่างก็พยายามสนับสนุนอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในแนวทางที่คล้ายกัน เช่น การจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ การจัดงานแสดงสินค้า และการส่งเสริมการลงทุน

3. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2548

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย จากการศึกษพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) มีเพียงปัจจัยราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทย (PT) เพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย (Q) โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -1.581 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชลทรัพย์ คิตรงสรรค์ (2545) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของจีนจากไทย คือ ราคานำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของประเทศจีนจากประเทศไทย โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -3.816 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ กับปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามเสมอ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทางด้านอุปสงค์ (Bade; & Parkin. 2002 : 9-11 และ Salvatore .1997: 15)

จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่า เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่แล้ว หากราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1 เพอร์เซ็นต์ ทำให้ปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยลดลง 1.581 เพอร์เซ็นต์ ในทางตรงกันข้าม หากราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทยลดลง 1 เพอร์เซ็นต์ ทำให้ปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1.581 เพอร์เซ็นต์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภา เจริญกุล (2539 : 145) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการกำหนดอุปสงค์เสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา คือ ราคาเสื้อโคทและเสื้อแจ็กเก็ตสตรีของไทย

ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเพิ่มปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยนั้น ผู้ผลิตใช้กลยุทธ์ราคาเป็นเครื่องมือในการแข่งขันในตลาดสหรัฐอเมริกาได้ โดยลดราคาลงมา ก็จะทำให้ผู้ผลิตมีรายรับหน่วยสุดท้าย (Marginal Revenue) เพิ่มขึ้นจากเดิม สอดคล้องกับข้อมูลของสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ว่าขณะนี้กลุ่มผู้นำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหรัฐฯได้แจ้งมายังผู้ส่งออกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยแล้วว่า ขอให้ผู้ส่งออกไทยปรับลดราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยผู้นำเข้าสหรัฐฯให้เหตุผลว่า ในปี 2548 ประเทศทั่วโลกรวมทั้งสหรัฐฯจะยกเลิกโควตานำเข้าสิ่งทอ ตามพันธกรณีความตกลงสิ่งทอขององค์การการค้าโลก (WTO) ทำให้สามารถนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้อย่างเสรี ดังนั้นหากผู้ส่งออกไทยไม่ลดราคา ผู้ซื้อในสหรัฐฯอาจจะหันไปนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากประเทศอื่นแทน

สำหรับสินค้าที่ผู้นำเข้าต้องการให้ผู้ส่งออกไทยปรับลดราคาลง ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่ถือเป็น "hot quota" ในการส่งออกของไทยที่มีปริมาณส่งออกไปสหรัฐฯเป็นจำนวนมาก เช่น กางเกงผ้าฝ้าย, เสื้อยืดทำด้วยฝ้าย เป็นต้น ดังนั้นผู้ประกอบการภายในประเทศจะต้องปรับเปลี่ยนลดต้นทุนในการผลิต และหันมาพัฒนาการออกแบบและเพิ่มคุณภาพสินค้าให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) พบว่า อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยมีโอกาสการแข่งขันในตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การเปิดเสรีทางการค้าจะทำให้ผู้ประกอบการในประเทศมีการแข่งขันกันสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงในการผลิตมากขึ้น

2. จากการศึกษาคความได้เปรียบเชิงแข่งขันด้านกลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันในประเทศพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปทำการผลิตสินค้าในลักษณะที่เป็นการรับจ้างผลิต ดังนั้นหากผู้ผลิตต้องการพัฒนาและสร้างสินค้าของตนให้เป็นที่รู้จักในตลาด จะต้องให้ความสำคัญในการสร้าง Brand Name อิสระของตนเองควบคู่ไปกับการรับจ้างผลิต ต่อไปในอนาคต หากสินค้าเป็นที่รู้จักแพร่หลายภายใต้สัญลักษณ์สินค้าของตน ก็อาจจะไม่จำเป็นต้องพึ่งพาบริษัทแม่แบบ อย่างไรก็ตามผู้ผลิตต้องพยายามสร้างตราสินค้าของตนให้เป็นที่แพร่หลายและรู้จักของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. จากการศึกษาคความได้เปรียบเชิงแข่งขันด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ พบว่ายังมีปัญหาการขาดความเชื่อมโยงภายในอุตสาหกรรม ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยต้องปรับตัว พยายามยกระดับความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการแก่ผู้ซื้อ ทั้งในเรื่องความสัมพันธ์ในห่วงโซ่อุปทานที่เชื่อมโยงการผลิตแต่ละขั้นตอนเข้าด้วยกัน

4. จากการศึกษาคความได้เปรียบเชิงแข่งขันด้านปัจจัยแรงงานพบว่าประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในเรื่องแรงงานตัดเย็บที่มีทักษะและโรงงานตัดเย็บขนาดเล็กที่มีความยืดหยุ่นสูง ในการผลิตสินค้าที่มีความละเอียด มีขั้นตอนการผลิตมาก จึงควรส่งเสริมการผลิตสินค้าแฟชั่นและสินค้าที่เน้นความประณีต

5. จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย พบว่า ปัจจัยราคานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเฉลี่ยที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าจากประเทศไทยมีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตตั้งแต่การใช้วัตถุดิบให้คุ้มค่า (สูญเสียน้อยที่สุด) การ

วางแผนและบริหารจัดการการผลิตให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการติดตามเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ ที่สามารถนำมาเพิ่มประสิทธิภาพหรือลดต้นทุนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปยังมีสินค้าปลีกย่อยอีกหลายชนิด ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในสินค้าปลีกย่อยเหล่านี้ด้วย
2. การศึกษาครั้งนี้เลือกประเทศคู่แข่งที่สำคัญเพียง 1 ประเทศ คือ ประเทศอินโดนีเซีย ดังนั้นผู้ที่ศึกษาในครั้งต่อไปสามารถที่จะศึกษาประเทศคู่แข่งที่สำคัญอื่นๆ เพื่อที่จะได้เห็นภาพโครงสร้างการแข่งขันได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย ผู้ที่ศึกษาในครั้งต่อไปควรจะใช้ข้อมูลที่มีระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป หรือ 30 ช่วงเวลา จะทำให้ผลของการศึกษามีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น
4. สำหรับการศึกษานี้ครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ทำการส่งออกในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี.(2549). สถิติข้อมูล. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2549,
จาก http://www.md.go.th/statistic/service_statistic.php
- กรมศุลกากร. (2549). การค้นหาพิกัดอัตราอากรกรมศุลกากร. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2549,
จาก <http://www.customs.go.th/Tariff/Tariff.jsp>
- กรมส่งเสริมการส่งออก. (2549ก). สินค้าส่งออกของไทยไปประเทศคู่ค้า. สืบค้นเมื่อ
17 กรกฎาคม2549, จาก <http://www.ops2.moc.go.th/tradeth/cgi/excountry1.asp>
- (2549ข). สินค้าส่งออก 10 รายการแรกของไทยปี 2544-2548. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม
2549, จาก <http://www.ops2.moc.go.th/tradeth/cgi/ExCountry2.asp>
- (2549ค). ตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ปี พ.ศ. 2544 -2548. สืบค้นเมื่อ 17
กรกฎาคม2549, จาก
http://www2.ops2.moc.go.th/menucomth/export_market/report.asp
- (2549ง). การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปแยกตามรายประเทศของไทย ในปี พ.ศ.2544-2548.
สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม2549, จาก
http://www2.ops2.moc.go.th/menucomth/export_topn_re/report.asp
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546ก). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย.
พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2546ข). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษร จันทภฏศิริรัตน์. (2538). เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- คณะทำงานเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยต่อการเปิดตลาดเสรีสิ่งทอในปี 2548.
(2546). การเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยต่อการเปิดตลาดเสรีสิ่งทอในปี
2548 .กรุงเทพฯ : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.
- ชลทรัพย์ คิตรังสรรค์. (2545). การศึกษาการนำเข้ากึ่งสดแซ่แข็งของประเทศสาธารณรัฐ
ประชาชนจีนจากประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์
ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ทิพพา เพิ่มลาม. (2543). *การศึกษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย*.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2549). *อัตราแลกเปลี่ยน*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2549, จาก

<http://www.bot.or.th/bothomepage/databank/EconData/EconFinance/Download/Tab89.xls>

นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2542). *เศรษฐศาสตร์การจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

นฤมล คงน้อย. (2540). *การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป*

ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พรพรรณ ชื่นประเสริฐสุข. (2546). *ความสามารถในการแข่งขันของหัตถอุตสาหกรรมเซรามิก :*

กรณีศึกษา เซรามิคตลาด. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิต

วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ไพฑูรย์ ไกรพรรคดี. (2548). *เศรษฐกิจเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรจิต ชุมวรฐายี. (2538). *ผลการจำกัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปประเทศในข้อตกลง*

MFA : ศึกษากรณีสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต.

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

รัตนา สายคณิต. (2539). *เศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

รุ่งระวี วีระเวสส์. (2529). *การวิเคราะห์การผลิตและการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า*

สำเร็จรูปของไทย ปี 2520 – 2527. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วรนนท์ กิตติอัมพานนท์. (2530). *เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2547). *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค*. ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ:

ไทยวัฒนาพานิช.

วิจิตรา ล.เฉลิมชัยชนะ. (2542). *เศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทย.

- ศรัญญา สุวรรณรัตน์. (2544). การเปรียบเทียบการขยายตัวของการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในกลุ่มเอเปคและนอกกลุ่มเอเปค ปี 2539 – 2542. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีวงศ์ สมิตร์; และ สาลินี วรบัณฑิต. (2547). เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ข้อมูลสิ่งทอเชิงลึก สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ.(2549). ข้อมูลอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปประเทศสหรัฐอเมริกา. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2549, จาก http://www.thaitextile.org/th/textile_intel/document/thtidoc/03market/033textile_country_paper/USA.doc
- ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม.(2549). สถิติสิ่งทอไทย 2548. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2549, จาก http://www.thaitextile.org/th/textile_intel/document/THTI%202005.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย. กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.
- สุภา เจริญกุล. (2539). ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ ชิตามระ. (2548). การศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยในมุมมองของภาคอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อมลยา ทองเสริม. (2542). การวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อิสระพล คันสร. (2534). วิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- Bade, Robin; & Parkin, Michael. (2002). *Foundations of Microeconomics*. Second Edition. Boston: Pearson Education.

- Balassa, Bela. (1989). *The Changing Comparative of Japan and United States in Comparative Advantage, Trade Policy And Economic Development*. 80-104. Manchester School of Economics and Social Studies.
- Bender, Siegfried. ; & Wai Li, Kui. (2002). *The Changing Trade and Revealed Comparative Advantages of Asian and Latin America Manufacture Exports*. Economic Growth Center. (Online). (843): 1-24. Retrieved September 6, 2005, from http://www.econ.yale.edu/growth_pdf/cdp843.pdf
- Golbal Trade Atlas Navigator. (2006a). *Thailand Export statistics to United States*. Retrieved November 5, 2006, from <http://www.gtis.com/gta/login.cfm>.
- . (2006b). *Indonesia Export statistics to United States*. Retrieved November 5, 2006, from <http://www.gtis.com/gta/login.cfm>.
- . (2006c). *United States Import Statistics from World* . Retrieved November 5, 2006, from <http://www.gtis.com/gta/login.cfm>.
- Gujarati, N.G. (1995). *Basic Econometrics*. Third Edition. New York : McGraw-Hill.
- Indotextiles Center. (2006). *Data & Statistics*. Retrieved September 17, 2006, from <http://indotextiles.com/index.php>
- International Monetary Fund. (2006). *International Financial Statistics Yearbook*. New York: United Nations.
- Kim, Chong-Sup. (2005). *Production Sharing and Comparative Advantage : The Cast of East Asia and Mexico*. Retrieved September 12, 2005, from <http://www.econ.uregina.ca/research/papers/104.pdf>
- Porter, Michael E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations: With a new Introduction*. New York : Free Press.
- Salvatore, Dominick. (1997). *Theory and problems of Microeconomics*. Third Edition. New York : McGraw-Hill.
- Statistics Indonesia Center. (2006). *Statistics Indonesia*. Retrieved November 5, 2006, from <http://www.bps.go.id/index.html>

United States International Trade Commission. (2004). *Textiles and Apparel: Assessment of the Competitiveness of Certain Foreign Suppliers to the US Market*. (Publication 3671). Washington,DC: USITC.

World Competitiveness Center. (2006). *The World Competitiveness Yearbook 2005*.

Retrieved May 24, 2006,from

<http://www.imd.ch/about/pressroom/pressreleases/IMD-World-Competitiveness-Yearbook-2005.cfm>

World Trade Atlas. (2006a). *United States Import Statistics from World* . Retrieved November 5, 2006, from n.p.

----- . (2006b). *Thailand Export statistics to United States*. Retrieved November 5, 2006, from n.p.

----- . (2006c). *Indonesia Export statistics to United States*. Retrieved November 5, 2006, from n.p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย

โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย

1. โครงสร้างการผลิต

1.1 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ลักษณะโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอ สามารถแบ่งออก ได้เป็นสามชั้นหลักๆ คือ

1.1.1 อุตสาหกรรมขั้นต้น (Upstream)

เป็นอุตสาหกรรมเริ่มแรกของโครงสร้าง ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์หลัก 2 ประเภท ได้แก่ เส้นใยธรรมชาติ และเส้นใยประดิษฐ์ การผลิตในอุตสาหกรรมขั้นต้นนี้มีลักษณะการผลิตที่ต้องใช้ทุนเข้มข้น (Capital Intensive) กล่าวคือ มีการใช้ทุนและเทคโนโลยีที่สูงมาก ในขณะที่มีการใช้แรงงาน จำนวนน้อย ลักษณะของโรงงานจะต้องเป็นโรงงานขนาดใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ผลผลิตในอุตสาหกรรมนี้จะนำไปใช้ต่อในอุตสาหกรรมขั้นกลาง

1.1.2 อุตสาหกรรมขั้นกลาง (Midstream)

กระบวนการผลิตประกอบด้วย การปั่นด้าย การทอผ้า การถักผ้า การฟอก ย้อม พิมพ์ และการแต่งสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เส้นด้าย และผ้าผืน เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินทุนและเทคโนโลยีสูงและเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ผลผลิตที่ได้จะนำไปใช้ในการผลิตในอุตสาหกรรมขั้นปลายต่อไป

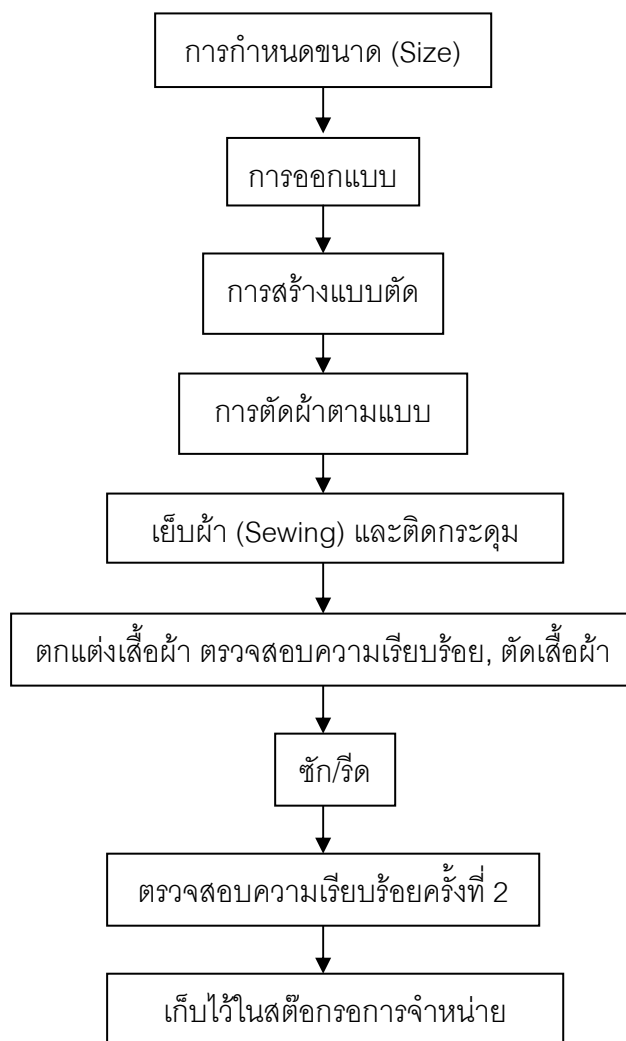
1.1.3 อุตสาหกรรมขั้นปลาย (Downstream)

คือกระบวนการผลิตขั้นสุดท้ายของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มประกอบด้วย การผลิตเครื่องนุ่งห่ม และสิ่งทอประเภทอื่น ๆ เช่น พรม ผลิตภัณฑ์ป่านและปอ เป็นต้น แต่สินค้าที่สำคัญและมีบทบาทในการค้าโลกมากที่สุดก็คือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป การผลิตในอุตสาหกรรมขั้นปลายนี้ จะมีความแตกต่างจากการผลิตในอุตสาหกรรมขั้นต้นและขั้นกลาง เพราะลักษณะของการผลิตโดยส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตที่ต้องใช้แรงงานอย่างเข้มข้น (Labour Intensive) โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูป ลักษณะการผลิตนี้เองที่ทำให้อุตสาหกรรมขั้นนี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาของหลายๆ ประเทศทั่วโลกในแง่ของการสร้างงาน ผลผลิตจากอุตสาหกรรมนี้จะจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคต่อไป

1.2 การผลิต

การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีกระบวนการผลิตที่คล้ายกัน ไม่ว่าจะผลิตเสื้อ กางเกง และ กระโปรง เช่น ขั้นตอนการเตรียมผ้าที่จะตัด กระบวนการตัด การตรวจสอบ ส่วนที่แตกต่างกัน คือ วัสดุที่นำมาใช้ประกอบของแต่ละผลิตภัณฑ์ (คณะทำงานเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยต่อการเปิดตลาดเสรีสิ่งทอในปี 2548, 2546 : 31)

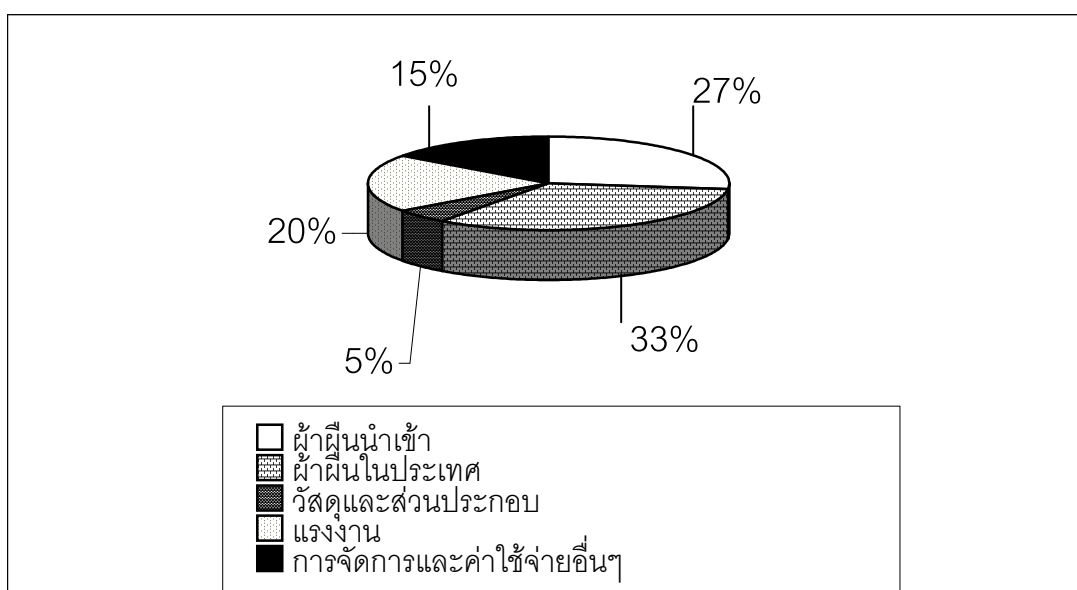
กระบวนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป มีดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 กระบวนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป

1.3 โครงสร้างต้นทุนการผลิต

การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีวัตถุดิบหลัก คือ ผ้าผืน ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 ของต้นทุนการผลิต ผ้าผืนที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตนี้จะมีทั้งผ้าผืนในประเทศและผ้าผืนนำเข้าซึ่งจะเป็นผ้าผืนคุณภาพสูง โดยมีอัตราส่วนการใช้ผ้าผืนทั้งสองประเภทในการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปในอัตราใกล้เคียงกัน นอกจากผ้าผืนแล้ว ปัจจัยการผลิตที่สำคัญของการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ แรงงาน ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ของโครงสร้างต้นทุนการผลิต ตามด้วยค่าใช้จ่ายอื่นๆร้อยละ 15 และค่าวัสดุและส่วนประกอบร้อยละ 5

ภาพประกอบ 7 โครงสร้างต้นทุนการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

1.4 ปริมาณการผลิตและบริโภคสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป

จากที่กล่าวมาแล้วอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมขั้นปลายของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งการผลิตของอุตสาหกรรมเหล่านี้ จะมีความเกี่ยวเนื่องกันทั้งระบบ กล่าวได้ว่า ความต้องการจากอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นตัวกำหนดทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพทางการผลิตในอุตสาหกรรมขั้นต้นและขั้นกลาง โดยการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยแต่เดิมเป็นการผลิตเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศเป็นหลัก ต่อมาจึงมีการผลิตเพื่อการส่งออก และมีการขยายตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการขยายการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป คงต้องอาศัยตลาดต่างประเทศเป็นหลัก

ตาราง 22 ปริมาณการผลิตและบริโภคสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยปี พ.ศ.2544 - 2548

ประเภทสิ่งทอ	2544	2545	2546	2547	2548
ปริมาณการผลิตเส้นใย(1,000ตัน)	742.3 (0.8)	806.1 (8.6)	812.1 (0.7)	919.9 (13.3)	901.1 (-2.0)
ปริมาณการบริโภคเส้นใย(1,000ตัน)	468.2 (1.3)	486.3 (3.9)	490.8 (0.9)	493.2 (0.5)	496.0 (0.6)
ปริมาณการผลิตผ้าทอ(1,000ตัน)	474.1 (1.7)	514.2 (8.5)	490.7 (-4.6)	487.9 (-0.6)	491.5 (0.7)
ปริมาณการบริโภคผ้าทอ(1,000ตัน)	426.2 (4.9)	464.1 (8.9)	438.2 (-5.6)	432.5 (-1.3)	446.8 (3.3)
ปริมาณการผลิตผ้าถัก(1,000ตัน)	244.7 (2.5)	251.5 (2.8)	255.6 (1.6)	254.0 (-0.6)	263.5 (3.7)
ปริมาณการบริโภคผ้าถัก(1,000ตัน)	253.2 (0.04)	256.1 (1.1)	259.9 (1.5)	257.0 (-1.1)	265.8 (3.4)
ปริมาณการผลิต(1,000ตัน)					
เสื้อผ้าสำเร็จรูป(ผ้าทอ)	264.3	278.5	273.9	272.4	277.0
เสื้อผ้าสำเร็จรูป(ผ้าถัก)	182.3	179.3	181.9	188.9	200.6
รวม	446.6 (1.2)	457.8 (2.5)	455.8 (-0.4)	461.3 (1.2)	477.6 (3.5)
ปริมาณการบริโภค(1,000ตัน)					
เสื้อผ้าสำเร็จรูป(ผ้าทอ)	183.8	201.9	199.9	196.7	211.8
เสื้อผ้าสำเร็จรูป(ผ้าถัก)	76.9	80.3	84.7	81.7	83.7
รวม	260.7 (-0.5)	282.2 (8.2)	284.6 (0.9)	278.4 (-2.2)	295.5 (6.1)

ที่มา: ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

หมายเหตุ : วงเล็บ คือ อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)

จากตาราง 22 ปริมาณการผลิตสิ่งทอ ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป เช่น เส้นใย ผ้าผืน ในปี 2548 ประเทศไทยมีปริมาณการผลิตเส้นใย 901.1 พันตัน อัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 2 จากปี 2547 และปริมาณการบริโภคเส้นใย 496 พันตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.6 จากปี 2547 ปริมาณการผลิตผ้าผืนประเภทผ้าทอ 491.5 พันตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 จากปี 2547 และปริมาณการบริโภคผ้าผืนประเภทผ้าทอ 446.8 พันตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3 จากปี 2547 ปริมาณการผลิตผ้าผืนประเภทผ้าถัก 263.5 พันตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 จากปี 2547 และปริมาณการบริโภคผ้าผืนประเภทผ้าทอ 265.8 พันตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.4 จากปี 2547 สำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีปริมาณการผลิตรวม 477.6 พันตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 จากปี 2547 และปริมาณการบริโภครวม 295.5 พันตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.1 จากปี 2547

1.5 จำนวนโรงงาน

ตาราง 23 จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปี พ.ศ.2544 -2548

อุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน				
	2544	2545	2546	2547	2548
เส้นใยประดิษฐ์	17	18	18	17	17
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(0.4)	(0.4)	(0.4)	(0.4)	(0.4)
ปั่นด้าย	149	150	154	152	153
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(3.3)	(3.3)	(3.4)	(3.4)	(3.4)
ทอผ้า	675	681	673	661	636
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(14.9)	(14.9)	(14.7)	(14.8)	(14.3)
ถักผ้า	657	664	675	658	684
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(14.5)	(14.5)	(14.7)	(14.7)	(15.4)
ฟอกย้อมและแต่งสำเร็จ	405	409	414	404	409
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(8.9)	(8.9)	(9)	(9)	(9.2)
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	2,641	2,648	2,658	2,588	2,541
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(58.1)	(57.9)	(57.9)	(57.8)	(57.2)
รวม	4,544	4,570	4,592	4,480	4,440
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

ที่มา: ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

ในหมวดอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ ปี 2548 มีจำนวนโรงงานทั้งระบบ 4,440 โรงงาน แบ่งเป็น โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปมากที่สุด 2,541 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 57.2 ของโรงงานในหมวดอุตสาหกรรมสิ่งทอ โรงงานเส้นใยประดิษฐ์ 17 โรงงาน โรงงานปั่นด้าย 153 โรงงาน โรงงานทอผ้า 636 โรงงาน โรงงานถักผ้า 684 โรงงาน โรงงานฟอกย้อมและแต่งสำเร็จ 409 โรงงาน

โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปเปิดใหม่จะมีขนาดเล็ก มีเครื่องจักรเย็บผ้าเพียงไม่กี่เครื่องก็สามารถดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ ทำให้อุตสาหกรรมนี้ประกอบด้วยโรงงาน

ขนาดเล็กๆจำนวนมาก ในขณะที่โรงงานขนาดใหญ่มีอยู่เพียงไม่กี่แห่ง (คณะทำงานเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยต่อการเปิดตลาดเสรีสิ่งทอในปี 2548, 2546 : 52)

1.6 จำนวนแรงงาน

ตาราง 24 จำนวนคนงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปี พ.ศ.2544 -2548

อุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน				
	2544	2545	2546	2547	2548
เส้นใยประดิษฐ์	15,340	15,600	15,500	14,550	14,430
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(1.4)	(1.4)	(1.4)	(1.4)	(1.4)
ปั่นด้าย	60,470	60,580	61,750	61,360	61,100
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.6)	(5.6)	(5.7)	(5.7)	(5.7)
ทอผ้า	58,730	58,980	57,880	56,760	55,250
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.4)	(5.4)	(5.3)	(5.3)	(5.2)
ถักผ้า	59,790	59,930	60,280	59,710	60,790
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(5.5)	(5.5)	(5.5)	(5.6)	(5.7)
ฟอกย้อมและแต่งสำเร็จ	46,750	46,930	47,200	46,560	46,770
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(4.3)	(4.3)	(4.3)	(4.4)	(4.4)
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	840,460	840,850	841,520	837,680	825,650
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(77.7)	(77.7)	(77.6)	(77.8)	(77.6)
รวม	1,081,540	1,082,870	1,084,130	1,076,620	1,063,990
(สัดส่วน : ร้อยละ)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

ที่มา: ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นกลาง แม้ว่าในปัจจุบันบางขั้นตอนการผลิตอาจใช้ระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการทำงาน เช่น ระยะเวลาเตรียมการก่อนการประกอบชิ้นผ้าเข้าด้วยกันเป็นตัวเลื้อ แต่โดยภาพรวมแล้วกล่าวได้ว่าการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ยังจำเป็นต้องอาศัยแรงงานคนเป็นสำคัญ ทำให้อุตสาหกรรมนี้มีอัตรา

การจ้างงานมากที่สุด โดยการจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในปี 2548 มีทั้งสิ้น 1.06 ล้านคน แบ่งเป็นการจ้างงานในอุตสาหกรรมเส้นใย 14,430 คน อุตสาหกรรมปั่นด้าย 61,100 คน อุตสาหกรรมทอผ้าและถักผ้า 116,040 คน อุตสาหกรรมฟอกย้อมพิมพ์และแต่งสำเร็จ 46,770 คนและอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป 825,650 คน คิดเป็นร้อยละ 77.6 ของการจ้างงานในหมวดอุตสาหกรรมสิ่งทอ

1.7 จำนวนเครื่องจักร

ตาราง 25 จำนวนเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปี พ.ศ.2544 -2548

รายการ	2544	2545	2546	2547	2548
จำนวนเครื่องจักรใน อุตสาหกรรมปั่นด้าย (เครื่อง)	3,586,834	3,597,114	3,670,334	3,644,642	3,863,600
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	(0.1)	(0.3)	(2)	(-0.7)	(6)
จำนวนเครื่องจักรใน อุตสาหกรรมทอผ้า (เครื่อง)	130,231	130,513	130,225	129,470	130,520
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	(-0.2)	(0.2)	(-0.2)	(-0.6)	(0.8)
จำนวนเครื่องจักรใน อุตสาหกรรมถักผ้า (เครื่อง)	112,019	112,315	113,082	112,354	116,620
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	(0.6)	(0.3)	(0.7)	(-0.6)	(3.8)
จำนวนเครื่องจักรใน อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป (เครื่อง)	757,307	757,751	758,460	754,668	752,300
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	(-0.3)	(0.1)	(0.1)	(-0.5)	(-0.3)

ที่มา: ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม. (2549). (ออนไลน์)

ในปี 2548 อุตสาหกรรมปั่นด้ายมีจำนวนเครื่องจักรมากที่สุดในอุตสาหกรรมสิ่งทอ 3,863,600 เครื่อง มีอัตราการขยายตัวจากปี 2547 ร้อยละ 6 อุตสาหกรรมทอผ้ามีจำนวน

เครื่องจักร 130,520 เครื่อง อุตสาหกรรมถักผ้ามีจำนวนเครื่องจักร 116,620 เครื่อง อุตสาหกรรม
เสื้อผ้าสำเร็จรูปมีจำนวนเครื่องจักร 752,300 เครื่อง มีอัตราการขยายตัวลดลงจากปี 2547 ร้อยละ
0.30

1.8 ตลาดในประเทศ

ตลาดสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปแบ่งได้ 3 ระดับ ได้แก่ ตลาดระดับบน ตลาดระดับกลางและตลาดระดับล่าง ซึ่งในแต่ละตลาดจะมีลักษณะของผลิตภัณฑ์ คุณภาพของสินค้าและระดับราคาที่แตกต่างกันดังนี้

ตลาดระดับบน สินค้าที่อยู่ในตลาดระดับนี้ส่วนใหญ่เป็นการผลิตจากกลุ่มผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตจากบริษัทต่างประเทศที่เป็นเจ้าของตราสินค้า และกลุ่มผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศโดยตรง โดยสินค้าที่ผลิตได้จะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพสูง มีรูปแบบที่ทันสมัยและมีความปราณีตเพื่อตอบสนองต่อลูกค้าในตลาดที่มีรายได้อยู่ในระดับสูง และนิยมสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะสินค้าจากประเทศที่มีตราสินค้าที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในตลาดโลก อาทิจากประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ตลาดระดับกลาง เป็นสินค้าที่ผลิตเพื่อตอบสนองต่อลูกค้าที่ต้องการสินค้าที่มีราคาไม่สูงจนเกินไป สินค้าส่วนใหญ่จะมีราคาปานกลางและคุณภาพดี แต่ตราสินค้าอาจจะยังไม่เป็นที่รู้จัก ในตลาดมากนัก โดยผู้ประกอบการในตลาดจะเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่มีตราสินค้าเป็นของตนเอง และบางส่วนอาจมีการนำเข้าจากต่างประเทศ

ตลาดระดับล่าง สินค้าในตลาดนี้ส่วนใหญ่มักเป็นสินค้าเลียนแบบจากตลาดระดับบนและระดับกลาง แต่มีการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพต่ำและมีราคาถูก ซึ่งสินค้าจะมีทั้งที่ผลิตเองในประเทศและที่นำเข้ามาจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ อาทิ จีนและเวียดนาม ตลาดระดับนี้มีมูลค่าสูงถึงร้อยละ 60 ของมูลค่าตลาดทั้งหมด และมีผู้ประกอบการรายย่อย เป็นจำนวนมาก จึงมีการแข่งขันสูงเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันด้านราคา เนื่องจากเป็นตลาดที่ผู้บริโภคมีรายได้น้อย

ปัจจุบันการแข่งขันของตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันการแข็งค่าขึ้นของเงินบาทได้ส่งผลให้ต้นทุนการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปลง จึงมีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยในตลาดระดับล่าง ซึ่งผู้ประกอบการไทยเริ่มเสียส่วนแบ่งการตลาดให้แก่สินค้านำเข้าจากจีนและเวียดนามที่มีราคาต่ำกว่าสินค้าไทยมาก ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในประเทศที่ชะลอตัว ทำให้ผู้บริโภคหันไปเลือกซื้อสินค้าที่มีราคาถูกมากขึ้น ทำให้การนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากประเทศเหล่านี้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ในตลาดระดับกลาง-บนนั้น ผู้ประกอบการยังไม่สามารถผลิตสินค้าให้มีคุณภาพทัดเทียมกับสินค้าจากประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป รวมทั้งสหรัฐอเมริกาที่มีความได้เปรียบในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์และการมีตราสินค้าซึ่งเป็นที่ยอมรับในตลาดโลกได้

2. ปัญหาและอุปสรรค

จากการศึกษาปัญหาของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปไทย สามารถแบ่งออกเป็น 6 ปัญหาใหญ่ๆ คือ (1) ปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิตต่ำ (2) ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง (3) ปัญหาด้านการตลาด (4) ปัญหาด้านความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรม และระบบ Supply Chain (5) ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร และ (6) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (คณะทำงานเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยต่อการเปิดตลาดเสรีสิ่งทอในปี 2548, 2546 : 31-34)

2.1 ปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิตต่ำ

ปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการคือ เครื่องจักรล้าสมัย ขาดแคลนบุคลากรและแรงงานฝีมือ และขาดการทำวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือการสร้างนวัตกรรม

2.1.1 เครื่องจักรล้าสมัย

โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมกลางน้ำ อย่างเช่น อุตสาหกรรมทอผ้า และอุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ยังใช้เครื่องจักรรุ่นเก่าที่มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ทำให้สิ้นเปลืองวัตถุดิบ และมีค่าบำรุงรักษาสูง ตลอดจนไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงและมีรูปแบบหลากหลายตามความต้องการของผู้ซื้อได้ ซึ่งการที่อุตสาหกรรมกลางน้ำดังกล่าว ไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง ย่อมจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปลายน้ำคืออุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ทำให้ไม่สามารถผลิตสินค้าได้ตามความต้องการของผู้ซื้อได้

2.1.2 ขาดแคลนบุคลากรและแรงงานฝีมือ

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตโดยใช้แรงงานสูง แต่ปัญหาของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ การขาดแคลนบุคลากร ตั้งแต่ระดับผู้บริหาร วิศวกร ช่างเทคนิค และคนงาน กล่าวคือ การขาดแคลนในระดับผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารในด้านการตลาด ดังจะเห็นได้จาก อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยมักประสบปัญหาด้านการจัดการทางการตลาดเป็นอย่างมาก

สาเหตุที่คนงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอขาดแคลน เนื่องมาจากแรงงานส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา ฝึกอบรม และฝึกฝน ทางด้านสิ่งทอมาโดยตรง ประกอบกับมีการเข้าและออกงานมาก ทำให้ไม่มีทักษะความชำนาญ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังประสบกับปัญหาสภาพแวดล้อมของโรงงานในเรื่องของ

ฝุ่นและเสียง ทำให้แรงงานส่วนใหญ่หันไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอื่นที่มีมลภาวะน้อย เช่น โรงงานผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2.1.3 ขาดการทำวิจัยและพัฒนา

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำวิจัยและพัฒนา (R&D) และการสร้างนวัตกรรมหรือการต่อยอดการพัฒนามากนัก โดยเฉพาะการทำวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพและรูปแบบสินค้าของตนเอง ตลอดจนความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เพราะจะเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องลงทุนสูง และต้องใช้เวลานาน

2.2 ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปสูง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการใหญ่ๆ คือ ภาระจากภาษีนำเข้าวัตถุดิบ และอัตราค่าบริการสาธารณูปโภค

2.3 ปัญหาด้านการตลาด

สาเหตุสำคัญของปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ การขาดการทำตลาดเชิงรุก ไม่มีแบรนด์เนมเป็นของตนเอง และขาดการพัฒนารูปแบบของสินค้า

2.3.1 ขาดการทำตลาดเชิงรุก

การทำตลาดของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะตลาดเชิงรับ คือ เป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า หรือรอให้ลูกค้ามาติดต่อเอง มากกว่าจะทำการทำตลาดในเชิงรุก กล่าวคือ ผู้ส่งออกไทยมีน้อยรายที่ออกไปติดต่อลูกค้า หรือเข้าร่วมในงานแสดงสินค้าในต่างประเทศด้วยตนเอง

2.3.2 ไม่มีแบรนด์เนมเป็นของตนเอง

สินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ไทยส่งออกส่วนใหญ่เป็นการผลิตตามคำสั่งของลูกค้าในลักษณะรับจ้างผลิต เนื่องจากไม่มีแบรนด์เนมเป็นของตนเอง และที่สำคัญ แม้จะมีแบรนด์เนมเป็นของตนเองแล้วก็ตาม แต่การที่จะทำให้แบรนด์เนมเป็นที่ยอมรับในตลาดต่างประเทศได้นั้น จะต้องใช้เงินลงทุนสูง และใช้ระยะเวลานานในการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐานในราคาที่เหมาะสม ตลอดจนการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้ประกอบการของไทยยังต้องปรับตัวและพัฒนาเพื่อให้แข่งขันได้

2.3.3 ขาดการพัฒนา รูปแบบของสินค้า

สินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยยังขาดการพัฒนา รูปแบบให้มีความทันสมัยตามแฟชั่น และแตกต่างหลากหลายตรงตามความต้องการของลูกค้า ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ประกอบการผลิตส่วนใหญ่เห็นว่าการพัฒนาสินค้าเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องลงทุนสูง

2.4 ปัญหาด้านความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมและระบบ Supply

Chain

ในปัจจุบันบริษัทขนาดใหญ่ในต่างประเทศได้หันมาใช้ระบบ Supply Chain ในการบริหารจัดการด้านการสั่งซื้อและการเก็บสต็อกสินค้ามากขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะคัดเลือกบริษัท/ผู้ส่งออกที่ผู้ซื้อมั่นใจว่าสามารถผลิตสินค้าได้ตามคุณภาพที่ต้องการ และส่งมอบสินค้าได้ตามกำหนดระยะเวลาอันสั้น มีระบบเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวสต็อกสินค้าของผู้ซื้อได้ เป็นต้น สำหรับประเทศไทย กิจกรรมใหญ่ๆ ได้มีการดำเนินการไปบ้างแล้ว แต่มีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ ขาดการเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยที่ใช้วัตถุดิบในประเทศ ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อที่จะทำให้ใช้ระยะเวลาน้อยลงตั้งแต่การผลิตจนถึงการส่งมอบ ซึ่งหากผู้ประกอบการรายใดไม่สามารถปรับตัวเพื่อสนองตอบผู้ซื้อได้ทันเวลา ผู้ซื้อก็อาจจะตัดซื้อผู้ส่งออกไทยออกจากการเป็น Supplier ได้

2.5 ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร

2.5.1 ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ข้อมูลการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่รวบรวมไว้ในลักษณะข้อมูลกว้างๆ ทั่วไป ยังขาดข้อมูลเชิงลึก นอกจากนี้ บางทีข้อมูลที่มีอยู่ไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ ตลอดจนการเก็บข้อมูลยังกระจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน

2.5.2 ขาดข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านการระเบียบและนโยบายนำเข้าของประเทศคู่ค้า

ประเทศไทยขาดข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบและนโยบายนำเข้าของประเทศคู่ค้า ซึ่งมักมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และประเทศคู่ค้าส่วนใหญ่ยังได้พยายามออกกฎระเบียบเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อกีดกันการนำเข้าจากประเทศผู้ส่งออก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎระเบียบใหม่เกี่ยวกับสินค้าสิ่งทอที่ใช้แรงงานเด็ก ว่าจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดการนำเข้าของสหรัฐอเมริกา คือ SA 8000 และสหภาพยุโรปได้ประกาศกฎหมายห้ามการนำเข้าสารเคมีย้อมผ้าที่เรียกว่า Azocolourants เป็นต้น

2.6 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ จะเห็นได้จากภาพรวมของอุตสาหกรรมทั้งระบบ สามารถก่อให้เกิดมลพิษได้หลายทาง ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางดิน ทางน้ำ ทางอากาศ ทางเสียง และขยะ ซึ่งมลพิษบางอย่างสามารถป้องกันและแก้ไขไม่ให้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่ต้น ถ้าหากมีระบบการจัดการและการบริหารที่ดีเตรียมรองรับเอาไว้

ภาคผนวก ข.

ข้อมูลพื้นฐานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา

ข้อมูลพื้นฐานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา¹

1. การผลิตและการบริโภค

ปัจจุบันบริษัทเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหรัฐฯ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. บริษัทที่เป็นโรงงานผลิต ทำการผลิตครบวงจรคือ ออกแบบ ตัดเย็บจนสำเร็จ ออกมาเป็นสินค้าสมบูรณ์ หรือบางที่จะกระทำโดยการจ้างบริษัทในข้อ 2 และข้อ 3 อีกที

2. บริษัทที่เป็น "Jobber" ทำการออกแบบสินค้าของตนเอง จัดหาผ้า เครื่องตกแต่งและอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นต้องใช้ และจัดการด้านการจำหน่ายสินค้าเมื่อทำการผลิตเสร็จแล้ว ส่วนการผลิต (เย็บ) กระทำโดยการจ้าง contractors ยกเว้นการตัด (cut) ซึ่งบริษัทจะทำเอง

3. บริษัทที่เป็น contractor จะเป็นผู้ทำการผลิตจนออกมาเป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น เย็บ ทำ finishing และอื่นๆ เป็นต้น แต่จะไม่ตัด (cut) ปัจจุบันการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศสหรัฐฯ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะของการจ้าง sub contract ต่อกันเป็นลูกโซ่จากบริษัทขนาดใหญ่ไปจนถึงบริษัทเล็กๆ หลายรายมีลักษณะการดำเนินกิจการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่เรียกกันว่า "underground operation" บริษัทเล็กๆ เหล่านี้จะทำการเย็บส่งให้แก่บริษัทผลิตเสื้อผ้ารายใหญ่ บางบริษัทที่มีกำลังพอก็จะทำการผลิตสินค้าของตนเองป้อนตลาดระดับล่างในประเทศ ไปพร้อมๆ กัน

- แหล่งผลิตภายในประเทศที่สำคัญส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคตะวันตกของสหรัฐฯ จากสถิติการจ้างงานในอุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้าของสหรัฐฯ ที่จัดทำโดย U.S Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis ในปี 2548 รัฐทางฝั่งตะวันตกของสหรัฐฯ มีจำนวนการจ้างงานในอุตสาหกรรมนี้ประมาณร้อยละ 20 รองลงมาได้แก่เขต South Atlantic ประมาณร้อยละ 19.4 เขต Mid Atlantic ประมาณร้อยละ 18.6 และเขต South Central ประมาณร้อยละ 17.5

- รัฐแคลิฟอร์เนียภาคใต้ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปสตรีที่สำคัญที่สุดในสหรัฐฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสื้อผ้ากีฬาที่ออกแบบโดยนักออกแบบในแคลิฟอร์เนีย แต่การผลิตของบริษัทเสื้อผ้าสำเร็จรูปยี่ห้อที่มีชื่อเสียงหรือของนักออกแบบที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่แล้ว จะกระทำนอกประเทศสหรัฐฯ ทั้งในลักษณะการจ้างผลิตและการเปิดโรงงานผลิตของตนเอง แหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ประเทศในเอเชีย เม็กซิโกและประเทศในหมู่เกาะแคริบเบียน

¹ ศูนย์ข้อมูลสิ่งทอเชิงลึก สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2549). ข้อมูลอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป
ประเทศสหรัฐอเมริกา. (ออนไลน์)

- อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศสหรัฐฯ ปัจจุบันกำลังเผชิญหน้ากับแรงกดดันที่ทำให้ต้องทำการปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น และล้ำหน้าคู่แข่ง ใน ปัจจุบันโรงงานผู้ผลิตสิ่งทอของสหรัฐฯ หลายโรงงานได้ทำการคิดค้นสิ่งทอที่เรียกว่า “high-tech” เช่น สิ่งทอที่เรียกว่า Gore-tex และสิ่งทออื่นๆ ที่สามารถจัดการกับระบบความชื้นได้ดีมากยิ่งขึ้น การผลิตผ้าที่ยับยู่ย่นน้อยลงและสวมใส่สบายมากยิ่งขึ้น หรือสิ่งทอที่เรียกว่า Polartex และสิ่งทออื่นๆ ที่ออกแบบมาเพื่อให้มีคุณสมบัติที่จะให้ความอบอุ่นในการสวมใส่เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันโรงงานผู้ผลิตก็ต้องพยายามรักษาราคาสินค้าให้อยู่ในระดับต่ำ และต้องสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดขายปลีกได้อย่างรวดเร็ว

- สินค้าที่มีความสำคัญที่สุดในอุตสาหกรรมนี้ได้แก่สินค้าในกลุ่มเสื้อผ้าสำเร็จรูปสตรีและเด็กผู้หญิงซึ่งในปี 2548 มีส่วนแบ่งตลาดการบริโภคสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปประมาณ ร้อยละ 56 การบริโภคสินค้าเสื้อผ้าบุรุษและเด็กชายมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 36 และการบริโภคเสื้อผ้าเด็กอ่อนมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 8 สินค้าเสื้อผ้าบุรุษและเด็กชายมี มูลค่าการจัดส่งสินค้าจากโรงงานในระดับปานกลาง และพยากรณ์ว่าจะคงดำเนินต่อไปในลักษณะนี้ต่อไปเรื่อยๆ การผลิตเสื้อผ้าประเภท suits, coats และ shirts ลดลง ขณะที่การผลิต trousers และ working clothes เพิ่มขึ้น เสื้อผ้าลำลองเช่น golf wear โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นเสื้อผ้าถัก และผ้าทอมีการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ขณะที่การผลิต shorts, sweatshirts และ jeans ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเช่นเดียวกับ underwear ที่มีการผลิตภายในประเทศลดลง การผลิตเสื้อผ้าประเภท sweater อยู่ในระดับคงที่

- สำหรับสินค้าเสื้อผ้าสตรี เด็กผู้หญิง และเสื้อผ้าเด็ก เสื้อผ้าสตรีที่เป็น outerwear มีการเติบโตของการผลิตสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของอุตสาหกรรมในปี 2548 ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการแต่งกายแบบสบายๆ ของสตรี สินค้าที่ได้รับความนิยมที่สุดได้แก่ active wear, jeans และ sweaters การผลิตสินค้า underwear สำหรับสตรีและเด็กเล็กมีการเติบโตขึ้นเช่นกัน ยอดขายสินค้าเสื้อผ้าสำหรับเด็กผู้หญิงในระยะหลังนี้มีการเติบโตที่ดีขึ้น

- Fabricated Textile Products เป็นสินค้าที่มีการผลิตมากที่สุดในกลุ่มสินค้าสิ่งทอและได้รับผลกระทบจากการนำเข้าที่น้อยที่สุด Fabricated Textile Products ส่วนใหญ่ได้แก่สินค้าที่เป็นสิ่งทอสำหรับผลิตภัณฑ์ภายในครัวเรือน (home furnishing) การเติบโตอย่างเข้มแข็งนี้เป็นผลเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจที่ดีและการเติบโตอย่างเข้มแข็งของตลาด อสังหาริมทรัพย์ในสหรัฐฯ คาดว่าสินค้าในกลุ่มนี้จะยังคงมีอนาคตที่ดีอยู่ต่อไป

- การผลิตภายในประเทศมีแนวโน้มลดลง ในระหว่างช่วงวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในเอเชีย ได้เกิดการไหลบ่าของสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตในเอเชียเข้าสู่ตลาดสหรัฐฯ ก่อให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงระหว่างอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศสหรัฐฯ และการผลิตจากต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาระดับราคาให้ต่ำลง เพื่อให้สามารถแข่งขันได้และเพื่อรักษาสวนแบ่งตลาดภายในประเทศไว้ บริษัทผู้ผลิตในสหรัฐฯ จึงจำเป็นต้องหากกลยุทธ์ในการลดค่าใช้จ่ายในการผลิต กลยุทธ์ที่นำมาใช้มีตั้งแต่การแสวงหาแหล่งผลิตใหม่ ๆ นอกประเทศที่มีค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำและคุ้มทุนกว่าที่เป็นอยู่มากยิ่งขึ้น การรวมตัวกันของบริษัทผู้ผลิต หรือแม้กระทั่งการลดค่าใช้จ่ายโดยการปิดโรงงานผลิตในสหรัฐฯ ในขณะเดียวกันบริษัทแม่ที่ตั้งอยู่ในสหรัฐฯ จะทุ่มเทให้กับกิจกรรมด้านการตลาดและการกระจายสินค้ามากยิ่งขึ้น ในระยะที่เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในเอเชียปรากฏการณ์เหล่านี้ได้เกิดขึ้นในระดับที่สูงมากกว่าปกติ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามอย่างมากที่จะหาทาง อยู่รอดของบริษัทผู้ผลิตสหรัฐฯ

- การย้ายฐานการผลิตไปยังเม็กซิโกและแคริบเบียนเพิ่มมากขึ้น แม้ว่าสหรัฐฯ จะยังคงมีฐานผลิตอยู่ในหลายประเทศในเอเชีย แต่การย้ายฐานผลิตไปยังเม็กซิโกและแคริบเบียนมีการเติบโตสูงชันอย่างมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากตัวแปรหลายประการเช่น ค่าจ้างแรงงาน สภาพภูมิศาสตร์ที่อยู่ใกล้ทำให้ลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้า และสิทธิพิเศษทางการค้าที่ได้รับจากการทำสนธิสัญญาทางการค้ากับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ นอกจากนี้การตั้งฐานการผลิตในประเทศเหล่านี้ยังเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมผลิตเส้นใยสิ่งทอของสหรัฐฯ ด้วยยกตัวอย่างเช่น ประมาณร้อยละ 80 ของเสื้อผ้าที่ผลิตในเม็กซิโกใช้เส้นด้ายและผ้าฝ้ายที่ผลิตจากสหรัฐฯ

- เนื่องจากประมาณร้อยละ 75 ของเส้นใยที่สหรัฐฯ ผลิตขึ้นในประเทศถูกนำไปใช้ในการผลิตสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปโดยบริษัทผู้ผลิตของสหรัฐฯ ดังนั้น the American Textile Manufacturers Institute จึงเป็นผู้นำสำคัญในการรณรงค์ให้รัฐสภาสหรัฐฯ ขยายสนธิสัญญา NAFTA ให้ครอบคลุมถึงกลุ่มประเทศแคริบเบียนด้วย เพื่อให้ผู้ผลิตในกลุ่มประเทศดังกล่าวที่ไว้วัตถุดิบจากสหรัฐฯ สามารถส่งสินค้าเข้าสหรัฐฯ ได้โดยได้รับสิทธิพิเศษเช่นเดียวกับเม็กซิโก

2. การนำเข้า

- แหล่งนำเข้าที่สำคัญสำหรับสินค้าหมวดเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ เม็กซิโก ฮองกง จีน และฮอนดูรัส
- ประเทศคู่แข่งที่สำคัญซึ่งได้เปรียบด้านเทคโนโลยีการผลิต ได้แก่ แคนาดา ฮองกง อิตาลี อิสราเอล และไต้หวัน
- ประเทศคู่แข่งที่สำคัญซึ่งได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่า ได้แก่ จีน อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา และฟิลิปปินส์
- ประเทศคู่แข่งที่ได้เปรียบด้านสหรัฐอเมริกาให้สิทธิพิเศษทางการค้าหรือสนธิสัญญาทางการค้า ได้แก่ แคนาดา เม็กซิโก ฮอนดูรัส เอลซัลวาดอร์ และโดมินิกันรีพับลิก
- การนำเข้าจากประเทศไทย ในปี 2548 เสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยมีส่วนแบ่งตลาด 2.59%

3. การส่งออก

- โดยปกติแล้วอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐฯ ไม่ใช่สินค้าส่งออกหลักของสหรัฐฯ แต่ในระยะหลังนี้สหรัฐฯ ได้หันเหความสนใจไปยังตลาดในต่างประเทศเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในปี 2548 การส่งออกคิดเป็นประมาณร้อยละ 12 ของผลผลิตรวมทั้งสิ้นจากโรงงานผลิต เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 ในปี 2547 มูลค่าการส่งออกสินค้าเสื้อผ้าตัดเย็บสำเร็จรูปแล้วและการส่งออกชิ้นส่วนเพื่อไปประกอบนอกประเทศก่อนส่งกลับเข้าสหรัฐฯ ในปี 2548 ประมาณ 7.8 พันล้านเหรียญฯ เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 16 การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปและที่เป็นชิ้นส่วนเพื่อนำไปประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปไปยังกลุ่มประเทศ NAFTA และกลุ่มประเทศแคริบเบียน คิดเป็นส่วนแบ่งประมาณร้อยละ 70 ของการส่งออกทั้งสิ้น ขณะที่แคนาดา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป เป็นตลาดส่งออกสำคัญของสหรัฐฯ สำหรับสินค้าเสื้อผ้าที่ผลิตสำเร็จรูปเรียบร้อยแล้วแต่อย่างเดียว

4. ส่วนแบ่งตลาด

ส่วนแบ่งตลาดของการจำหน่ายปลีกในปี 2548 แยกตามประเภทของร้านค้าปลีกได้ ดังนี้

1. ร้านค้าประเภท discount stores (เช่น Dress Barn), off-prices retailers (เช่น Ross) และ factory outlet คิดเป็นร้อยละ 26

2. ร้านค้าประเภท specialty stores (เช่น Gap, the Limited) ประมาณร้อยละ 22

3. ร้านค้าประเภท department stores คิดเป็นประมาณร้อยละ 21

4. ร้านค้าประเภท chain stores รายใหญ่ๆคิดเป็นประมาณร้อยละ 14.5

5. การขายตรง (direct mail) และขายผ่านทางแคตตาล็อกประมาณร้อยละ 8

6. การขายโดยวิธีอื่นๆประมาณร้อยละ 8.5

- นับตั้งแต่ต้นปี 2533 เป็นต้นมา ราคาจำหน่ายปลีกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มไปในทางที่มีการเติบโตลดลงเรื่อยๆ มีพยากรณ์ว่าในระยะอนาคตอันใกล้นี้ การเติบโตเฉลี่ยของราคาจำหน่ายปลีกจะประมาณร้อยละ 1 ต่อปี ทั้งนี้เชื่อว่าการลดลงของราคาจำหน่ายปลีกสืบเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการคือ

1. การบริหารสต็อกสินค้าที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ปัจจุบันร้านค้าจะเก็บสต็อกไว้ในระดับต่ำ และใช้วิธีติดต่อโดยตรงกับโรงงานผู้ผลิตทันทีที่มีความต้องการสินค้าใดเป็นพิเศษ ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายจากการบริหารสต็อกที่ไม่มีประสิทธิภาพ

2. สินค้านำเข้าเข้ามาถือครองส่วนแบ่งตลาดเพิ่มมากยิ่งขึ้น เกินกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผู้บริโภคสหรัฐฯซื้อผลิตในต่างประเทศ การแข่งขันของตลาดนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นไปอย่างรุนแรง ทำให้ระดับราคาสินค้านำเข้าลดลง

3. การรวมตัวกันและการซื้อกิจการก่อให้เกิดร้านจำหน่ายปลีกขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งร้านเหล่านี้มีกำลังซื้อสูงและสามารถต่อรองลดราคาสินค้าจากโรงงานลงได้ ทำให้สามารถขายสินค้าแก่ผู้บริโภคได้ในราคาถูกลง นอกจากนี้เนื่องจากการแข่งขันสูง ร้านค้าเหล่านี้จึงเต็มใจที่จะลดระดับราคาของตนลงให้อยู่ในระดับที่แข่งขันได้

- ปรากฏการณ์สำคัญอีกประการหนึ่งของอุตสาหกรรมการจำหน่ายปลีกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐฯก็คือ จำนวนโรงงานผลิตที่เข้าสู่ตลาดค้าปลีกได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก โรงงานผลิต เช่น Tommy Hilfiger, Liz Claiborne และ Polo Ralph Lauren เป็นต้น ได้เปิดร้านค้าปลีกของตนขึ้นมาเพื่อรองรับสินค้าที่บริษัทผลิตขึ้นมาจำนวนมากเกินไป สินค้าที่ผลิตไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน หรือสินค้าที่เหลือค้างสต็อกเป็นต้น เพื่อไม่ให้ร้านค้าปลีกของบริษัท

กลายเป็นคู่แข่งของสินค้าที่บริษัทผลิตวางจำหน่ายโดยปกติตามร้านค้าปลีกทั่วไป ร้านค้าปลีกของโรงงานผลิตเหล่านี้จึงมักตั้งอยู่ในทำเลที่ห่างไกลแหล่งชุมชนออกไปมากๆ

5. การเข้าสู่ตลาด

5.1 ความต้องการของผู้บริโภค

- ความต้องการของผู้บริโภคมีความหลากหลาย เนื่องจากสหรัฐเป็นตลาดใหญ่ มีหลายชนชาติจากหลายวัฒนธรรม ผู้บริโภคส่วนใหญ่พิจารณาความเป็นปัจจัยในการสั่งซื้อสินค้า และสินค้าต้องได้มาตรฐานมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

- กลุ่ม Baby boomers ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคหลักของเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหรัฐ เมื่อถึงเวลาที่มีการเปิดเสรีสิ่งทอจะมีอายุ 56 ปี คาดว่าความต้องการซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปของคนกลุ่มนี้จะลดลง ผู้ผลิตและผู้ส่งออกจึงควรปรับการผลิตรองรับผู้บริโภคกลุ่มใหม่ที่มีอายุระหว่างวัยรุ่นถึง 20 ปีไว้ด้วย

- สินค้าประเภทเสื้อสเวตเตอร์ (HS code 6110) ความต้องการขึ้นอยู่กับเครื่องหมายการค้า ความนิยม แฟชั่น วัสดุในการเย็บ ซึ่งจำแนกผู้บริโภคเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มผู้บริโภคระดับสูง ราคาอยู่ระหว่าง 80-150 ดอลลาร์ กลุ่มผู้บริโภคระดับกลาง ราคาอยู่ระหว่าง 50-100 ดอลลาร์ กลุ่มผู้บริโภคทั่วไป ราคาอยู่ระหว่าง 20-50 ดอลลาร์

- สินค้าประเภทเสื้อผ้าเด็ก (HS code 6111) จำแนกกลุ่มผู้บริโภคได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคระดับสูง นิยมใช้สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าเป็นที่รู้จักดี เช่น Polo, Tommy Hilfiger, Gap for Kids ราคาอยู่ระหว่าง 20-50 ดอลลาร์ กลุ่มผู้บริโภคระดับกลาง สินค้าของผู้บริโภคในกลุ่มนี้มีเครื่องหมายการค้าที่โรงงานผลิตสินค้ากำหนดราคา อยู่ระหว่าง 15-30 ดอลลาร์ และกลุ่มผู้บริโภคระดับทั่วไป เครื่องหมายการค้าไม่เป็นที่รู้จักทั่วไป เหมาะสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย ราคาอยู่ระหว่าง 3-15 ดอลลาร์

- สินค้าประเภทเสื้อยืด (HS code 6109) ราคาขายอยู่ระหว่าง 4-29 ดอลลาร์ ขึ้นกับเครื่องหมายการค้า และผ้าที่ใช้ตัดเย็บ ซึ่งเสื้อผ้าที่มีเครื่องหมายการค้าเป็นที่รู้จัก สินค้าคุณภาพดี ราคาอยู่ระหว่าง 15-39 ดอลลาร์

5.2 มาตรฐานและคุณภาพสินค้า สหรัฐฯไม่ใช้มาตรฐานสากลในการกำหนดมาตรฐาน สินค้าต่างๆ แต่จะใช้มาตรฐานของสหรัฐฯที่พัฒนาจากแนวคิดโดยสมัครใจของสมาคมการค้า ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม โดยแยกเป็น 3 ประเภท คือ มาตรฐานเทคนิคทั่วไป มาตรฐานเทคนิคเพื่อการจัดซื้อโดยรัฐ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่มีกำหนดลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของสินค้า และมาตรฐานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม มาตรฐาน

ต่างๆ เหล่านี้มีมากมาย ผู้ผลิตสินค้าที่ส่งออกไปยังสหรัฐต้องผลิตสินค้าตามมาตรฐานของสหรัฐทำให้เป็นการผลิตเพื่อตลาดสหรัฐเพียงตลาดเดียวและไม่สามารถส่งไปจำหน่ายในตลาดอื่นได้ ทำให้เกิดต้นทุนต่างๆ เช่น ต้นทุนในการเปลี่ยนแปลงสินค้า (Product design or specification) ต้นทุนในการตรวจสอบ (Conformity assessment cost) และต้นทุนเสียเวลาในการนำเข้าสินค้า (Cost of time delay)

5.3 มาตรการคุ้มครองแรงงาน สหรัฐพยายามผลักดันในประเทศต่างๆ คุ้มครองแรงงาน โดยอาศัยกฎหมาย Tariff Act 1930, Section 307 ซึ่งระบุให้สหรัฐห้ามนำเข้าสินค้าที่ผลิตโดยการบังคับ หรือใช้แรงงานเด็ก แต่ยังไม่บังคับใช้อย่างเป็นทางการ และได้มีการจัดตั้ง International Child Labor Enforcement เพื่อหาแนวทางกำหนดสินค้าที่ผลิตโดยใช้แรงงานเด็กในประเทศต่างๆ เพื่อห้ามนำเข้าสินค้านี้ดังกล่าวดำเนินไป และกำหนดมาตรการ Social Accountability 8000 (SA 8000) ซึ่งมีที่มาจากอนุสัญญาข้อตกลงขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization-ILO) และภายใต้ความพยายามผลักดันของ Council on Economic Priority (CEP) เป็นการควบคุมนโยบายการจัดการภายในของกิจการโดยใช้หลักจริยธรรมทางสังคมไม่กดขี่ข่มเหงแรงงาน กิจการต้องดูแลรักษาสุขภาพ ความปลอดภัยของแรงงาน ไม่กดขี่แรงงานเด็ก ให้เสรีภาพในการรวมตัว ไม่แบ่งแยก ทำงานภายในกำหนดเวลา เวลาปกติสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง ทำงานล่วงเวลาไม่เกินสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง และมีวันพัก 1 วัน ในทุก 7 วัน โดยได้รับค่าตอบแทนที่สมเหตุผล กลุ่มผู้ก่อตั้งมาตรฐานจริยธรรมทางสังคมในนิวยอร์ก พยายามผลักดันให้มีการประกาศใช้มาตรฐานจริยธรรมทางสังคมซึ่งจะช่วยให้ลูกค้ามั่นใจว่าเขาไม่ได้ซื้อสินค้าที่ผลิตโดยแรงงานที่ถูกใช้งานอย่างไม่เป็นธรรมและผิดกฎหมาย และถ้ามีบริษัทเข้าร่วมโครงการมากพออาจช่วยให้มีการยกระดับเป็นมาตรฐานสากล จะมีการปรับปรุงค่าจ้างหรือสภาพการจ้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าการปฏิบัติตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

5.4 กฎระเบียบต่างๆ

- สหรัฐมีกฎหมายจำกัดโควตานำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศโดยการออก Textile visa ควบคุมการหลังไหลของสินค้าประเภทนี้ไม่ให้หลังไหลเข้าสหรัฐมากเกินไป และควบคุมการนำเข้าสินค้าในทางที่ผิดกฎหมาย ตามปกติรัฐบาลประเทศผู้ส่งออกเป็นผู้ออกวีซ่าโดยประทับตราวีซ่าบนใบกำกับสินค้า (Invoice) หรือเอกสารนำเข้าอื่นๆ สินค้าที่ประทับตราวีซ่าแล้วอาจไม่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าหากโควตานำเข้าในขณะนั้นเต็มพิกัด จำเป็นต้องรอกจนกว่าจะมีการเปิดโควตาวาระใหม่

- สหรัฐฯได้นำระบบการออกวีซ่าอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยมีประเทศในเอเชียที่เข้าร่วม ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ศรีลังกา ไต้หวัน และไทย โดยรัฐบาลของประเทศผู้ส่งออกเป็นผู้ออกวีซ่า แล้วแจ้งล่วงหน้าไปยังสหรัฐฯทางอิเล็กทรอนิกส์โดยผ่านโปรแกรม ELVIS (Electronic Visa Information System) เมื่อสินค้าถึงท่าเรือเจ้าหน้าที่ศุลกากรสหรัฐฯจะตรวจสอบอีกครั้งว่ามีวีซ่าสำหรับสินค้าถูกต้องหรือไม่ ซึ่งประเทศไทยได้นำระบบ ELVIS มาใช้เมื่อไม่นานนี้ แต่มีปัญหาในการออกวีซ่าสินค้าที่นำเข้าจากไทย คือ การออกวีซ่าล่าช้าขึ้นในการส่งสินค้าคราวเดียวกัน

- เอกสารประกอบการนำเข้า ประกอบด้วย Bill of Lading/Airway Bill/Carrier's Certification ที่ระบุชื่อผู้รับ ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ด้านศุลกากร ใบกำกับสินค้า (Invoice) แสดงรายละเอียดสินค้า มูลค่า ชื่อและที่อยู่ของผู้ซื้อและผู้ขาย รวมทั้งเมืองท่าปลายทางที่นำสินค้าเข้า Packing List (ไม่บังคับ แต่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้นำเข้าในการผ่านพิธีการศุลกากร) Certification of Origin (Form A)

5.5 การปิดฉลากสินค้า

- ต้องมีการปิดฉลากเพื่อแสดงชื่อประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดสินค้า (Country of origin)

- ผลิตภัณฑ์เส้นใยสิ่งทอทุกประเภทที่นำเข้ามาจำหน่ายในสหรัฐฯต้องมีการแสดงชื่อ (Generic name) ของวัตถุดิบที่ใช้ผลิตเส้นใย โดยระบุตัวเลขสัดส่วนเป็นร้อยละโดยน้ำหนักของส่วนประกอบเส้นใย ถ้าเส้นใยนั้นมีสัดส่วนผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์เกิน 5.0%

- กฎหมาย Wool Products Labelling Act 1939 กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ขนสัตว์ (Wool products) ที่มีส่วนผสมของเส้นใยขนสัตว์ (Woollen fibre) จะต้องแสดงเครื่องหมายอย่างชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ ยกเว้นพรม ผ้าบุเฟอร์นิเจอร์ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ผ้าขนสัตว์ที่มีอายุการผลิตนานเกิน 20 ปี ก่อนที่จะนำเข้าสหรัฐฯ

5.6 มาตรการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ด้านลิขสิทธิ์ U.S. Copyright Act 1976 (United States Code, Title 17) ด้านสิทธิบัตร U.S. Patent Act 1952 (United States Code, Title 35) และด้านเครื่องหมายการค้า U.S. Trademark Act 1946 (United States Code, Title 15, Chapter 22 and 63) และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้กฎหมาย Uruguay Round Agreement Act 1994 ฉบับแก้ไข

5.7 มาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

- การอุดหนุนภายใน เช่น Buy America Act เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการซื้อสินค้าของรัฐบาลสหรัฐฯ ห้ามหน่วยงานรัฐบาลซื้อสินค้าหรือบริการที่ผลิตในต่างประเทศ หรือหน่วยงานของรัฐบาลต้องซื้อสินค้าที่มีส่วนประกอบในประเทศอย่างน้อย 50% ของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้รัฐบาลท้องถิ่นยังกำหนดนโยบาย Buy America หรือ Buy local (ส่วนใหญ่เป็นโครงการก่อสร้าง)

- การให้ความช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อม โดยการจัดหาเงินกู้ (Loan & grant)

- การเก็บภาษี Harbour maintenance tax สำหรับสินค้าทุกประเภทที่นำเข้าและส่งออกโดยทางน้ำ โดยเรียกเก็บในอัตรา 0.125% ของมูลค่า นำภาษีส่วนนี้สมทบเป็นกองทุนเพื่อการพัฒนาท่าเรือและร่องน้ำ

5.8 กลยุทธ์ในการเข้าตลาด

- เพิ่มสินค้า เช่น เคหะสิ่งทอ สิ่งทอที่มีคุณสมบัติทางเทคนิคใช้ในอุตสาหกรรมเส้นด้าย (Smart fibre) หรือหาช่องทางจำหน่ายสินค้าใหม่ๆ หาลูกค้ารายใหม่

- พัฒนาสินค้าจาก OEM (Original equipment manufacturing) เป็น HQ OEM (High quality original equipment manufacturing) หรือ ODM (Original design manufacturing) หรือ OBM (Original branded manufacturing)

- ลดต้นทุน และสร้าง Supply chain ทั้งกับผู้นำเข้าในสหรัฐฯ และผู้ผลิตวัตถุดิบ โดยเฉพาะผู้ผลิตวัตถุดิบภายในประเทศ

- ปรับตัวเข้าสู่ระบบ Quick response หรือ Efficient customer response (ECR)

- ลงทุนด้าน Information technology (IT)

6. อัตราภาษีนำเข้า และระบบโควตา

6.1 อัตราภาษีศุลกากรโดยทั่วไป (MFN) ตามรหัสศุลกากรของสหรัฐฯ ปี 2548 อยู่ในอัตรา 0-10% ของมูลค่าสินค้า

6.2 สินค้าสิ่งทอที่สหรัฐฯนำเข้าจากไทยมีอัตราภาษีศุลกากรสูง คือ อัตรา 0-35% หรือ 51.2 เซนต์ต่อคู่ + 21.4%

6.3 ค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากร

สหรัฐฯเก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากรในการนำเข้าแต่ละครั้ง ดังนี้

- การนำเข้าปกติ (Formal entry) มูลค่านำเข้ามากกว่า 2,000 ดอลลาร์ เก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากร 0.21% ของมูลค่า ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 25 ดอลลาร์ แต่ไม่เกิน 485 ดอลลาร์

- การนำเข้าที่มีมูลค่าน้อย (Informal entry) มูลค่านำเข้าน้อยกว่า 2,000 ดอลลาร์ ผู้นำเข้าดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรด้วยตนเอง โดยระบบอัตโนมัติ เก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากร 2 ดอลลาร์ ในกรณีที่ดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรด้วยระบบเอกสารธรรมดา เก็บค่า ธรรมเนียมพิธีการศุลกากร 6 ดอลลาร์ และในกรณีที่ดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรด้วยระบบเอกสารธรรมดา ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรสหรัฐฯ เก็บค่าธรรมเนียมพิธีการศุลกากร 9 ดอลลาร์

6.4 โควตาส่งทอ

- ในปี 2537 สินค้าสิ่งทอไทยที่ถูกโควตาจำกัดการนำเข้าสหรัฐอเมริกา มีจำนวนทั้งสิ้น 66 รายการ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สินค้าสิ่งทอ (ด้าย ผ้าผืน และผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ จำนวน 29 รายการ) และกลุ่มที่ 2 สินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 37 รายการ โดยมีอัตราเพิ่มรายปีตามข้อตกลงสิ่งทอเดิม คือร้อยละ 1-6 ต่อปี

- สำหรับปี 2538-2547 ไทยจะได้รับปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากสหรัฐอเมริกา ดังนี้

- 1) กรณีอัตราขยายตามข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่ายเดิมร้อยละ 6 ต่อปี ได้แก่ สินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำด้วยด้ายฝ้ายและเส้นด้ายใยสังเคราะห์ จำนวน 55 รายการ ในปี 10 หรือ ปี 2547 จะได้รับปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากปี 2537 ถึงร้อยละ 133.9 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.9 ต่อปี ตัวอย่างเช่น สินค้ารายการ 336/636 (ชุดสตรี) ปริมาณโควตาปี 2537 เท่ากับ 238,203 โหล และจะเพิ่มเป็น 557,280 โหล ในปี 2547

- 2) กรณีอัตราขยายตามข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่ายเดิมร้อยละ 4 ต่อปี มีจำนวน 2 รายการ ได้แก่ สินค้าที่มีความต้องการสูงคือ รายการ 338/339 (เสื้อผ้าและสตรีทำด้วยผ้าฝ้าย) และรายการ 638/639 (เสื้อยืดยีนและสตรีทำด้วยผ้าใยสังเคราะห์) ในปี 10 หรือ ปี 2547 จะได้รับปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากปี 2537 ถึงร้อยละ 77.6 หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 ต่อปี ตัวอย่างเช่น สินค้ารายการ 338/639 ปริมาณโควตาปี 2537 เท่ากับ 1,574,810 โหล และจะเพิ่มเป็น 2,5798,107 โหล ในปี 2547

3) กรณีอัตราขยายตามข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่ายเดิมร้อยละ 1 ต่อปี มีจำนวน 6 รายการ ได้แก่ สินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำด้วยผ้าขนสัตว์ (Wool) และรายการที่ 611 (ผ้าทอใยสังเคราะห์) ในปี 10 หรือ ปี 2547 จะได้รับปริมาณโควตาเพิ่มขึ้นจากปี 2537 ถึงร้อยละ 15.8 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี ตัวอย่างเช่น สินค้ารายการ 611 ปริมาณโควตาปี 2537 เท่ากับ 12,363,612 ตารางเมตร และจะเพิ่มเป็น 14,320,375 ตารางเมตร ในปี 2547

- สรุปแล้วในปี 10 หรือปี 2547 ประเทศไทยจะได้รับปริมาณโควตาทั้งหมดตามข้อตกลงสิ่งทอ ATC ปริมาณทั้งสิ้น 1,421 ล้านตารางเมตร เพิ่มขึ้นจากปี 2537 ซึ่งมีปริมาณเพียง 615 ล้านตารางเมตร ถึงร้อยละ 130.9 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.7 ต่อปี ซึ่งเมื่อเทียบกับกรณีอัตราขยายตัวตามข้อตกลงสองฝ่ายเดิม ในปี 2547 ประเทศไทยจะได้รับปริมาณโควตาเพียง 1,091 ล้านตารางเมตร หรือได้รับโควตาเพิ่มขึ้น 329 ล้านตารางเมตร หรือร้อยละ 30.2

7. ธรรมเนียมปฏิบัติของผู้นำเข้า

- ผู้ค้าปลีกรายใหญ่ในสหรัฐฯ เช่น Wal-Mart, Liz Clairborne, VF Corp., J.C. Penny, Dillard, Sara Lee Corp. ได้นำระบบ Supply chain มาใช้ในระบบการตลาดเพื่อการลดต้นทุนการเก็บสำรองสินค้า และจัดระบบการจัดซื้อวัตถุดิบจากทั้งในสหรัฐฯ และในต่างประเทศ สามารถควบคุมการปล่อยคำสั่งซื้อ/สั่งผลิตได้อย่างรวดเร็ว และจัดให้มีศูนย์กลางการกระจายสินค้าเพียงแห่งเดียวในสหรัฐฯ ซึ่งระบบ Supply chain จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับ Electronic commerce ทั้งด้าน E-business, E-procurement และ E-manufacturer ซึ่งเรียกรวมกันทั้งระบบว่า E-engineering และ EDI (Electronic data interchange) ต้องปรับการใช้ UPC และ Bar code (Uniform product code) ให้เป็นมาตรฐานและระบบเดียวกัน

- การใช้ EDI ต้องพัฒนาเทคโนโลยีและมาตรฐานข้อมูลของทุกฝ่ายให้สื่อกันได้ ตั้งแต่ ใบสั่งซื้อ ใบขนสินค้า ใบกำกับสินค้า และการโอนเงิน ซึ่งจะลดค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงาน ค่าจัดเตรียมเอกสาร และค่าส่งเอกสารทางไปรษณีย์ลงได้มาก

- ลักษณะการดำเนินธุรกิจของร้านค้าปลีกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหรัฐฯ ในปัจจุบันได้เปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการจากการเก็บสต็อกสินค้าเป็นจำนวนมากมาเป็นการเก็บสต็อกสินค้าน้อยลงและติดตามความต้องการของลูกค้าโดยอาศัยข้อมูลที่ได้มาจากระบบการขายในลักษณะ point of sales หรือระบบ electronic data interchange (EDI) ซึ่งจะให้ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงสินค้าตัวที่เป็นที่ต้องการของลูกค้ามากที่สุด ร้านค้าก็จะสั่งเฉพาะสินค้าชิ้นนั้นๆ เข้ามาเพิ่มในสต็อก โดยเรียกร่องที่จะได้สินค้านั้นๆ โดยเร็วที่สุดจากบริษัทผู้ผลิตหรือผู้ขายส่ง ลักษณะการดำเนินธุรกิจดังกล่าวส่งผลทำให้บริษัทผู้ผลิตหรือผู้ขายส่งจำเป็นต้องหาแหล่งผลิตที่อยู่อีกสหรัฐฯ

มากที่สุด เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ค้าปลีกได้อย่างรวดเร็วในราคาถูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่เป็น high - fashion ที่ความได้เปรียบเสียเปรียบทางการค้าจะอยู่ที่ความสามารถในการวางตลาดได้ใกล้เคียงกับฤดูกาลได้มากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุ ดังกล่าวทำให้แหล่งผลิตต่างๆ ทั้งที่อยู่ภายในประเทศและที่อยู่นอกประเทศต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือและใต้ อยู่ในสภาวะได้เปรียบกว่าแหล่งผลิตที่อยู่ไกลออกไป ประเทศเหล่านี้จึงเริ่มเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการเป็นแหล่งผลิตสินค้าป้อนตลาดสหรัฐฯ

- นอกจากนี้ในปัจจุบันยังเกิดปรากฏการณ์การนำเข้าด้วยตนเองของผู้ค้าปลีกในสหรัฐฯ ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางในเกือบจะทุกประเภทของสินค้า เนื่องจากลักษณะร้านค้าปลีกในสหรัฐฯ ปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็น chain stores ขนาดใหญ่ที่มีความมั่นคงในตลาดค่อนข้างสูง และมีความสามารถในการที่จะหาแหล่งซัพพลายด้วยตนเองได้ ทั้งโดยการเปิดสำนักงานจัดหาของตนเองในต่างประเทศ และทั้งโดยการจ้างบริษัทจัดหาสินค้าทั้งในประเทศและนอกประเทศทำการจัดหาสินค้าให้แก่ตน ผู้ค้าปลีกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหรัฐฯ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มค้าปลีกในระดับผู้นำกลุ่มหนึ่งที่หันมาใช้กลยุทธ์การนำเข้าด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

8. การร่วมทุนในประเทศที่เป็นแหล่งนำเข้า

- เม็กซิโกเป็นแหล่งนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปรายใหญ่ของสหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวถึง 30% ในปี 2547 กลุ่มผู้ผลิตสิ่งทอรายใหญ่ของโลกได้เตรียมธุรกิจรับการเปิดเสรีสิ่งทอในปี 2548 ด้วยการเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าในเม็กซิโกแล้ว เช่น Du Pont, Cone Mills, Guilford Mills, Burlington Industries, Yantze River (ผู้ผลิตผ้าใยสังเคราะห์ใหญ่ของจีน) และ BASF ผู้ผลิตเส้นใยรายใหญ่ โดยมีกลุ่มการเงิน เช่น Prudential Securities ให้การสนับสนุนเต็มที่ คาดว่าเม็กซิโกต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี จึงจะผลิตสินค้าได้เพียงพอกับความต้องการของตลาดสหรัฐฯ

- บริษัทผู้ผลิตหลายรายที่มีสินค้ายี่ห้อของตนเองจะเน้นความสนใจไปที่การตลาดเพื่อส่งเสริมการขายสินค้ายี่ห้อของตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น ลดการผลิตด้วยตนเองและผลักระการผลิไปยังบริษัทผู้รับจ้างผลิตรายอื่นๆ แทนทั้งภายในประเทศและจากนอกประเทศ

ภาคผนวก ค.

ข้อมูลและผลในการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ตาราง 26 ข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้าสำเร็จรูปของประเทศไทยไปประเทศสหรัฐอเมริกาปี
พ.ศ.2539-2548

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	มูลค่าสินค้าสำเร็จรูป ^{/1}	การส่งออกทั้งหมดของไทยไปสหรัฐอเมริกา ^{/2}
2539	1,058,923,805	11,335,995,090
2540	1,275,772,631	12,595,026,624
2541	1,468,661,767	13,434,335,964
2542	1,525,286,203	14,323,769,793
2543	1,840,901,973	16,389,063,401
2544	1,839,486,398	14,727,188,830
2545	1,747,732,595	14,792,895,726
2546	1,741,907,718	15,178,492,360
2547	1,822,522,590	17,578,944,669
2548	1,833,400,184	19,889,755,777

ที่มา : ^{/1} Golbal Trade Atlas. (2006a). Thailand Export statistics to The United States. (Online)

^{/2} World Trade Atlas. (2006b). Thailand Export statistics to The United States. (Online)

ตาราง 27 ข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศอินโดนีเซียไปประเทศสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ.2539-2548

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	มูลค่าเสื้อผ้าสำเร็จรูป ^{/1}	การส่งออกสินค้าทั้งหมดไปสหรัฐอเมริกา ^{/2}
2539	1,332,178,512	8,213,418,086
2540	1,602,837,249	9,190,188,014
2541	1,663,417,706	9,337,576,447
2542	1,689,964,187	9,513,959,613
2543	2,059,840,213	10,358,475,020
2544	2,214,241,713	10,013,643,358
2545	2,041,205,372	9,643,292,549
2546	2,154,826,396	9,515,071,290
2547	2,401,929,489	10,810,516,207
2548	2,882,069,614	12,014,344,185

ที่มา : ^{/1} Golbal Trade Atlas. (2006b). Indonesia Export statistics to The United States. (Online)

^{/2} World Trade Atlas. (2006c). Indonesia Export statistics to The United States. (Online)

ตาราง 28 ข้อมูลมูลค่าการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ.2539-2548

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	มูลค่าเสื้อผ้าสำเร็จรูป ^{/1}	การนำเข้าสินค้าทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา ^{/2}
2539	37,929,585,463	791,314,696,776
2540	44,645,824,092	870,212,653,715
2541	49,795,290,345	913,884,885,528
2542	52,404,336,730	1,024,765,968,560
2543	59,205,778,488	1,216,887,534,750
2544	58,544,995,886	1,140,999,396,000
2545	58,712,301,662	1,161,365,969,080
2546	62,910,661,171	1,257,121,250,650
2547	66,874,738,674	1,469,704,398,120
2548	70,810,580,567	1,673,454,520,540

ที่มา : ^{/1} Golbal Trade Atlas. (2006c). The United States Import statistics from World. (Online)

^{/2} World Trade Atlas. (2006a). The United States Import statistics from World. (Online)

ตาราง 29 ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียไปประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2544 – 2548

ปี	ประเทศไทย		ประเทศอินโดนีเซีย	
	ค่า RCA	ความหมาย	ค่า RCA	ความหมาย
2544	2.43	ได้เปรียบ	4.31	ได้เปรียบ
2545	2.34	ได้เปรียบ	4.19	ได้เปรียบ
2546	2.29	ได้เปรียบ	4.53	ได้เปรียบ
2547	2.28	ได้เปรียบ	4.88	ได้เปรียบ
2548	2.18	ได้เปรียบ	5.67	ได้เปรียบ
เฉลี่ย ¹	2.30	ได้เปรียบ	4.72	ได้เปรียบ

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 26 - 28

¹ มาจากการคำนวณค่าเฉลี่ยของผู้วิจัย

ภาคผนวก ง.

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้า
เสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

ตาราง 30 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยตั้งแต่ปี
พ.ศ.2539-2548

ปี	มูลค่าการนำเข้า : ดอลลาร์สหรัฐฯ	ปริมาณการนำเข้า : โหล
2539	1,058,923,805	17,072,358
2540	1,275,772,631	21,502,818
2541	1,468,661,767	27,965,601
2542	1,525,286,203	32,712,483
2543	1,840,901,973	41,265,139
2544	1,839,486,398	42,707,747
2545	1,747,732,595	44,847,139
2546	1,741,907,718	44,710,116
2547	1,822,522,590	46,346,337
2548	1,833,400,184	48,301,129

ที่มา : Golbal Trade Atlas. (2006a). Thailand Export statistics to The United States. (Online)

ตาราง 31 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากอินโดนีเซียตั้งแต่ปี
พ.ศ.2539-2548

ปี	มูลค่าการนำเข้า : ดอลลาร์สหรัฐฯ	ปริมาณการนำเข้า : โหล
2539	1,332,178,512	17,529,413
2540	1,602,837,249	21,166,497
2541	1,663,417,706	24,213,453
2542	1,689,964,187	25,858,857
2543	2,059,840,213	31,018,112
2544	2,214,241,713	34,702,828
2545	2,041,205,372	36,004,112
2546	2,154,826,396	38,015,729
2547	2,401,929,489	43,618,592
2548	2,882,069,614	53,792,473

ที่มา : Golbal Trade Atlas. (2006b). Indonesia Export statistics to The United States. (Online)

ตาราง 32 ราคานำเข้าเฉลี่ยของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2548

ปี	ราคานำเข้าเฉลี่ย : ดอลลาร์สหรัฐฯ	
	ประเทศไทย ^{/1}	ประเทศอินโดนีเซีย ^{/2}
2539	62.03	76.00
2540	59.33	75.73
2541	52.52	68.70
2542	46.63	65.35
2543	44.61	66.41
2544	43.07	63.81
2545	38.97	56.69
2546	38.96	56.68
2547	39.32	55.07
2548	37.96	53.58

ที่มา : ^{/1} Golbal Trade Atlas. (2006a). Thailand Export statistics to The United States. (Online)

^{/2} Golbal Trade Atlas. (2006b). Indonesia Export statistics to The United States. (Online)

ตาราง 33 รายได้ประชาชาติที่แท้จริง จำนวนประชากร อัตราแลกเปลี่ยน และรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ.2539-2548

ปี	รายได้ประชาชาติที่แท้จริง		รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริง	
	ของสหรัฐอเมริกา	จำนวนประชากร	อัตราแลกเปลี่ยน	ของสหรัฐอเมริกา
	(พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ^{/1}	(ล้านคน) ^{/1}	(บาท : ดอลลาร์สหรัฐ) ^{/2}	(ดอลลาร์สหรัฐ) ^{/3}
2539	7,813.20	272.92	25.32	28,628.17
2540	8,318.40	275.93	31.32	30,146.78
2541	8,781.50	278.95	41.31	31,480.55
2542	9,268.40	281.27	37.79	32,951.97
2543	9,817.00	284.15	40.11	34,548.65
2544	10,128.00	287.00	44.43	35,289.20
2545	10,469.60	289.82	42.96	36,124.49
2546	10,960.80	292.62	41.48	37,457.45
2547	11,712.50	295.41	40.22	39,648.29
2548	12,455.80	298.21	40.22	41,768.55

ที่มา : ^{/1} International Monetary Fund. (2006). International Financial Statistics Yearbook.

^{/2} ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2549). (ออนไลน์).

^{/3} จากการคำนวณของผู้วิจัย

ภาคผนวก จ.

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้า
สำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทย

ตาราง 34 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของ สหรัฐอเมริกา
จากประเทศไทยด้วยวิธี Enter

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	GNPU, R, PI, PT ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Q

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.995 ^a	.990	.983	1.46521	.990	129.579	4	5	.000	1.983

a. Predictors: (Constant), GNPU, R, PI, PT

b. Dependent Variable: Q

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1112.745	4	278.186	129.579	.000 ^a
	Residual	10.734	5	2.147		
	Total	1123.479	9			

a. Predictors: (Constant), GNPU, R, PI, PT

b. Dependent Variable: Q

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	13.103	30.685		.427	.687		
	PT	-1.319	.299	-1.037	-4.410	.007	.035	28.964
	PI	.665	.297	.488	2.243	.075	.040	24.832
	R	.076	.184	.040	.414	.696	.207	4.837
	GNPU	.001	.000	.421	2.804	.038	.085	11.788

a. Dependent Variable: Q

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	Variance Proportions				
				(Constant)	PT	PI	R	GNPU
1	1	4.923	1.000	.00	.00	.00	.00	.00
	2	.070	8.389	.00	.01	.00	.02	.00
	3	.006	28.425	.00	.00	.00	.32	.08
	4	.000	102.636	.02	.96	.63	.48	.00
	5	.000	169.760	.98	.03	.36	.19	.91

a. Dependent Variable: Q

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	16.1632	49.0106	36.7431	11.11928	10
Residual	-2.52540	1.27976	.00000	1.09210	10
Std. Predicted Value	-1.851	1.103	.000	1.000	10
Std. Residual	-1.724	.873	.000	.745	10

a. Dependent Variable: Q

ตาราง 35 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา
จากประเทศไทยด้วยวิธี Stepwise

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	PT	.	Stepwise (Criteria: Probability-of- F-to-enter ≤ .050, Probability-of- F-to-remove ≥ .100).

a. Dependent Variable: Q

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.987 ^a	.974	.971	1.91401	.974	298.675	1	8	.000	2.127

a. Predictors: (Constant), PT

b. Dependent Variable: Q

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1094.172	1	1094.172	298.675	.000 ^a
	Residual	29.307	8	3.663		
	Total	1123.479	9			

a. Predictors: (Constant), PT

b. Dependent Variable: Q

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	94.880	3.418		27.759	.000		
	PT	-1.255	.073	-.987	-17.282	.000	1.000	1.000

a. Dependent Variable: Q

Excluded Variables^b

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
						Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1	PI	.128 ^a	.589	.575	.217	.075	13.362	.075
	R	.006 ^a	.052	.960	.020	.298	3.356	.298
	GNPU	.175 ^a	1.274	.243	.434	.159	6.272	.159

a. Predictors in the Model: (Constant), PT

b. Dependent Variable: Q

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	Variance Proportions	
				(Constant)	PT
1	1	1.984	1.000	.01	.01
	2	.016	11.205	.99	.99

a. Dependent Variable: Q

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววิรัชญา วิวัฒน์ชัยแสง
วันเดือนปีเกิด	24 พฤษภาคม พ.ศ.2524
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	513/35 ม.รัตนโกสินทร์ ซ.7/2 ต.ประชาธิปไตย อ.ฉะบู่ จ.ชุมพร 12130
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	เศรษฐศาสตรบัณฑิต (ศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2550	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ศ.ม.) สาขาเศรษฐศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ